

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Mynster, J. P.; ved J. P. Mynster.
Titel Title:	<u>Taler ved Præste-Vielse</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 1
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1840-51
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

~~624~~

624 - 59

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 68°

1 1 06 0 8 03180 1

+Rex

1850

W. C. C. C.

W. C. C. C.

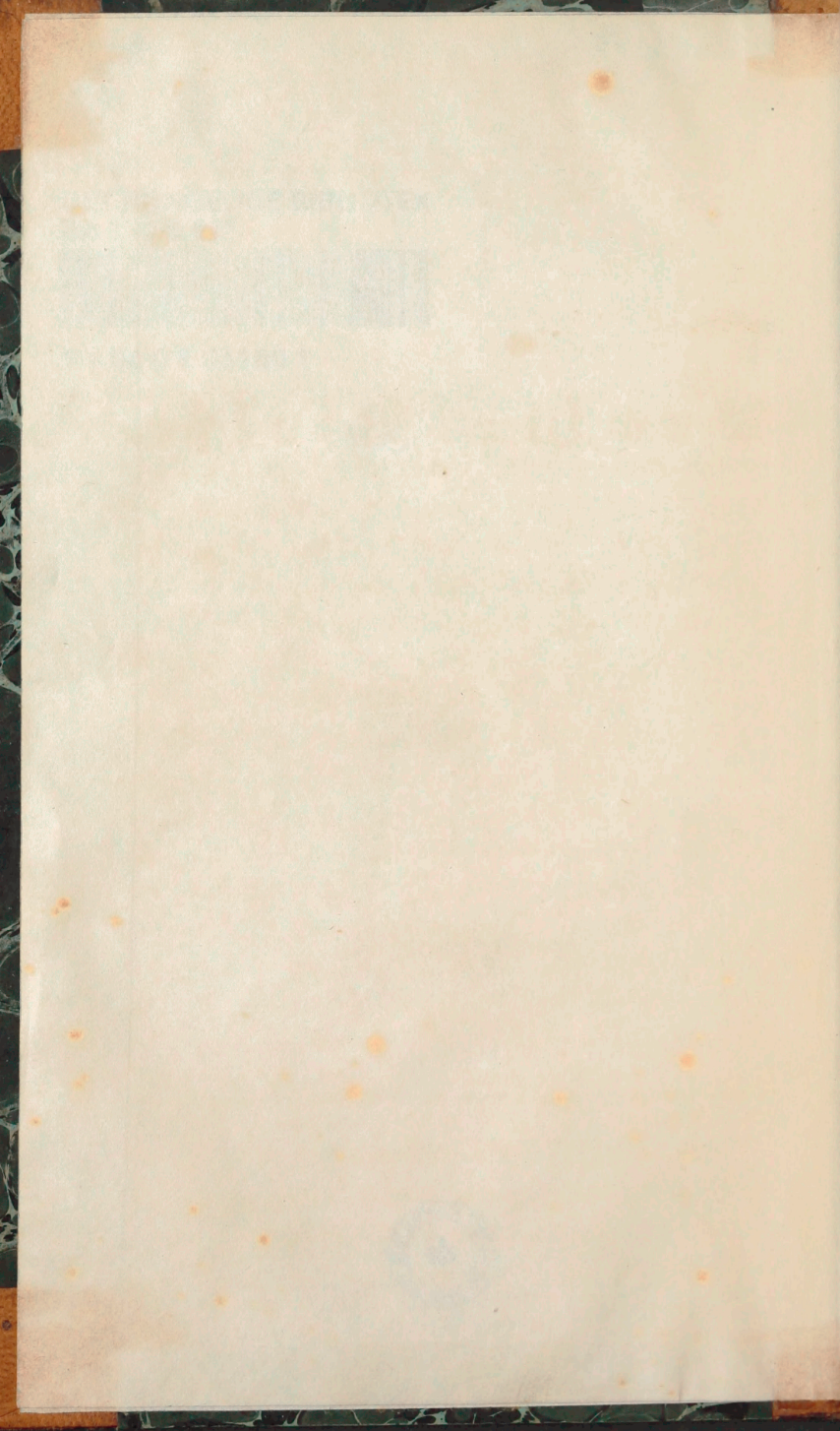
W. C. C. C.

W. C. C. C.

W. C. C. C.

1850

Taler

ved

Præste-Bielse.

Af

Dr. J. P. Mynster,

Biskop over Siellands Stift.

Første Samling.

Kiøbenhavn.

Vaa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkerie.

1840.

Caler

Dr. J. H. Müller

Georg Samsing

Forerindring.

De korte Taler, med hvilke vor Kirkes skionne Præstevieelse indledes, gielde vel nærmest de yngre Mænd, der udsendes til Tjeneste i Menighederne, og Mange af disse ønske sikkert, siden at kunne efterlæse hvad der blev sagt til dem i den alvorlige Time; men da de indeholde Betragtninger over saadanne Gienstande, som maae være enhver Geistlig vigtige, og afhandle disse efter Tidernes Vilkaar, saa tør Taleren maaskee haabe, at deres Udgivelse ogsaa vil være velkommen for mange ældre Geistlige, som ikke kunde være tilstede ved Handlingen selv. Og da Christi Kirke og dens Tilstand vedkommer enhver Christen, saa vil hvad der tales herom ogsaa kunne tiene andre Tilhørere og Læsere til Opbyggelse. Imidlertid vilde jeg dog neppe have besluttet mig til at udgive disse Ordinations-Taler, dersom jeg ikke ofte var bleven opfordret dertil.

Bed nu at efterkomme denne Opfordring har jeg paa Udarbeidelsen anvendt den Flid, som skyldes ethvert Foredrag, der er bestemt til længere Varighed. Derved er mangen Betragtning bleven videre udført, mangt Udtryk blevet nøiagtigere, end i det første Udkast; men paa flere Steder vil maaskee Læseren savne den Fylde, som det undertiden forundtes Taleren at kunne give det mundtlige Foredrag i Dieblikke, da alle Omgivelser stemte ham til brændende Andagt, og hans eget Hjerte var dybt bevæget.

Den 10de af disse Taler handler om den hellige Skrift, som den Grund, hvorpaa vi skulle bygge, den Regel, hvortil vi ere viste. Det samme Gemne har jeg fra andre Sider betragtet i en Tale, som jeg i det paafølgende Aar har holdt i det danske Bibelselskab. Da denne Tale, skiondt forhen trykt, vel ikke er kommen i mange Hænder, har jeg her hosføiet den i et Tillæg.

Nærværende Samling indeholder alle de Ordinations-Taler, jeg indtil Udgangen af afvigte Aar har holdt. Skulde jeg en gang kunne udgive et andet Hefte, da er det dog ikke min Hensigt deri at optage enhver saadan Tale, som jeg i Fremtiden kan have at holde, da Gientagelser, som maaskee allerede her ville bemærkes, derved let kunde vorde alt for hyppige. Men hvorvidt overalt denne Samling skal fortsættes, vil, foruden paa Liv og Kraft, beroe paa, om jeg tør troe, at disse Taler have svaret til den Hensigt, hvori de nu udsendes.

Roeskilde den 9de August 1840.

I n d h o l d.

	Side
I. Over Joh. 20, 21. „Ligesom Faderen udsendte mig, saa sender og jeg Eder“	1
II. Over 1 Kor. 12, 4—6. „Der er Forskiel paa Naadegaver o. s. v.“	10
III. Over Tit. 2, 6—8. „Forman de unge Mænd at være findige“	18
IV. Over Phill. 3, 12—14. „Ikke at jeg har allerede grebet det“	29
V. Over Matth. 18, 10. „Seer til, at I ikke foragte Een af disse Smaa“	40
VI. Over Matth. 7, 28, 29. „Han lærte dem som Den, der havde Myndighed“	51
VII. Over Matth. 5, 13. „I ere Jordens Salt“	62
VIII. Over Matth. 5, 14—16. „I ere Verdens Lys“	72
IX. Over Matth. 13, 52. „En Skrivtklog, som er oplært til Himmeriges Rige“	83
X. Over 2 Tim. 3, 14—17. „Den hellige Skrivt kan gjøre dig viis til Salighed“	93
XI. Over Eph. 4, 11—16. „Herren befikkede Nogle til Hyrder og Lærere“	105

- XII. Over Rom. 15, 29. „Christi Evangelii Betsignelses Fylde“ 117
- XIII. Over 1 Joh. 4, 1—4. „Over Mand, som bekiender Jesum Christum at være kommen i Kiødet, er af Gud“ 128
- XIV. Over 2 Kor. 4, 13. „Jeg har troet, derfor har jeg inlet“ 139
- XV. Over Hebr. 4, 12. „Det Guds Ord er levende og kraftigt“ 149
- XVI. Over Joh. 18, 37. „Jeg er dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden“ 160

Tillæg.

- Tale i det danske Bibelselskab. „Bibelen, eller det skrevne Guds Ord“ 172

I.

Den 23de Januar 1835.

De forelæste Ord (Tit. 1, 5—9) høres stedse, saa ofte Nogen indvies til Lære-Embedet i vor Kirke; de paaminde os, hvorledes det bør Den at være, der sættes til en Menigheds Forstander og Tilsynsmand, at han skal lære sig selv, paa det han maa være dygtig til at lære Andre, vogte sig selv, paa det han maa kunne vogte Andre, selv i sit Levnet under Guds Bistand stræbe at fremme Det, hvortil han ønsker at danne dem, som ere ham betroede. Til disse Ord, som stedse høres, pleier et eller andet Ord at føies, hvormed vi Eldre i den alvorlige og hoitidelige Time paaminde os selv, og hvilket vi give de Yngre med paa Veien som et Tankesprog, hvortil de kunne knytte Erindringen om de Formaning, Løfter og Forjættelser, som fyldte deres Indvielses Time.

I det jeg da nu første Gang staaer saaledes i mine Medbrødres Kreds for at overdrage dem, der nu ere traadte op for Herrens Alter, det hellige Embede, til hvilket de ere beskikkede, da kommer jeg ihu hvad vor Herre og

Mester sagde sine Apostle kort for hans sidste Skilsmisse fra dem: „Ligesom Faderen udsendte mig, saa sender og jeg Eder. 1)“ Vel var det til sine Apostle at Herren sagde disse Ord, og hvorledes kunde vi sammenligne os med dem? De vare de umiddelbare Vidner, som skulde forkynde hvad de havde seet med deres Dine, hvad de havde beskuet, og deres Hænder følet paa 2), og vi skulde forkynde hvad de have overantvordet os; dem havde Herren forjættet, at han vilde give dem Mund og Viisdom, hvilken alle deres Modstandere ikke skulde kunne modsigge og ei modstaae 3), og til os komme kun Straaler af den Naade, som var dem given; de skulde gaae ud iblandt Folkene og første Gang nævne Herrens Navn, og vi skulde høre, hvor Andre saaede 4); de skulde forandre Jordens Skikkelse, og vi glæde os, naar det kan lykkes os at bidrage til at forandre enkelte Menneskers Sind. Dog tør og skulde vi tilegne os hiint Ord; den Herre, i hvis Navn vi ere forsamlede, og som selv er midt iblandt os, har dog sagt det ogsaa til os, han siger det til Eder, I, som nu indvies til hans Tjeneste: „ligesom Faderen har udsendt mig, saa sender og jeg Eder.“

Dette Ord paaminder os først, at vi ere sendte, vi gaae ikke i vort eget Grinde, have ikke vort Eget at varetagge, have ikke ligesom egne Skatte at raade over, hvoraf vi da kunde give, hvad og hvor Meget vi vilde; men vi ere sendte af Den, som er større end vi, ere Huusholdere over Det, som er os betroet. Ordet „Kirke“ betyder: „Herrens Huus“; du altsaa, som vil være og virke i

1) 1 Joh. 20, 21. 2) 1 Joh. 1, 1. 3) Luk. 21, 15. 4) Joh. 4, 37.

dette Huus, kom ihu, at det ikke tilhører dig, saa du kunde foretage deri hvad du vilde, men at du er en Diener, som skal udføre din Herres Villie. Det kan synes den Selvraadige bedre, dersom han frit turde følge sine egne Tanker, den Hovmodige bedre, dersom han kunde kalde Det, han har at bringe, sin egen Wiisdom, dersom han kunde sige: jeg har ført Nytt ind i Verden, hvorfor Menneskene skulle takke mig som for min Belgierning, dersom han kunde tilbyde sig selv som en Støtte for de Svage, en Opmuntring for de Faldne. Men, mine Brødre! i vore Hierte skulle der være bedre Følelser, nemlig Følelser af Ydmyghed og Trofskab. Vi skulle ikke tænke ringe om vort Embede, vi ere virkelig sendte at bringe dem, der ville give os Indgang, Wiisdom og Retfærdighed og Helliggjørelse og Freløsning; men i det vi udsige disse Ord, føle vi jo dog, at vi selv ere i deres Tal, som trænge til alt dette; vi ere ogsaa blandt de Svage, som behøve en Støtte, hvortil de kunne holde sig, vi ere ogsaa iblandt dem, som fra det Dybe raabe til Gud om Opreisning og Frelse. Skulde vel Den, der kaldes en Menighedernes Lærer, en Sielsofger, med større Tillid og Glæde kunne tiltræde og vandre fort paa sin Vej, naar han maatte sige sig selv: jeg har intet Bedre at bringe dem, til hvilke jeg gaaer, end hvad jeg kan finde i mit eget Indre, i mit saa ofte kolde og døde, mit ogsaa af Fordærvelsen angrebne Hierte; intet Bedre, end hvad jeg kan finde i mine egne, saa ofte stridende, Tanker, end hvad jeg kan fremstille i mit eget vaklende Levnet, der i det Høieste har den Roes, at det stræber frem mod en Fuldkommenhed, som det ikke har naaet; intet Bedre at skienke, end hvad jeg kan give af min egen

Armod, jeg, som saa ideligen føler, hvormeget jeg behøver at søge Vederqvægelse og Styrke og Trost og Fred hos en Bedre og Større, der kan lede mig til det evige Livs Rilder? Den, der ikke føler sig stiftet til at være Herre, vil føle langt mere Beroligelse og Tillid ved den Beslutning at ville stræbe at findes en tro Tiener. Saaledes kunne og skulle og ville vi jo ikke kaldes Menighedernes Herrer, men vi ville stræbe at være Christi Tienere, som alene er den store Menigheds Herre, som alene fortienner at kaldes Rabbi og Mester. Derfor sigt Enhver, som tiltræder dette Embede, men ogsaa Enhver, som fører det, sigt sig det dagligen: jeg er Christi Sendebud, gaaer i Hans Erinde, skal stræbe at udrette Det, hvortil Han sender mig. Kaldes jeg da en Menneftenes Lærer, da er Lærdommen ikke min egen, men Hans, som har udsendt mig, i Christi Ord skal jeg finde baade Reglen, der skal binde min Tale, som ellers let vilde fare vildt ud til de forskjellige Sider, men ogsaa de Kundskabens Skatte, af hvilke jeg selv skal øse for at finde Lys og Visshed og Fred, om jeg da ogsaa kunde lede Andre til det Samme. Kaldes jeg en Sielensørger, da bestaaer min Omhu for Sielene deri, at jeg stræber at føre dem til Ham, som er Sielens rette Hyrde. Kaldes jeg en Trøster for dem, der lide under Legemsfygdom, for besværede Samvittigheder, for bedrøvede Hjertes, da bestaaer den Trost, jeg har at bringe, deri, at jeg gaaer med dem til Ham, som endnu stedse kalder til sig dem, der arbeide og ere besværede, til Ham, som har sagt: Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde kaste henud ¹⁾, som har

¹⁾ Joh. 6, 37.

sagt, hvad Han alene kunde sige, og alene kan opfylde: jeg giver dem et evigt Liv, og de skulle ikke fortabes evindeligt, og Ingen skal rive dem af min Haand ¹⁾).

Herren har sendt os, denne Tanke paaminder os fremdeles, at vi skulle gjøre Regnskab for vor Sendelse. Den, som sendes, skal engang have tilbagelagt sin Vej, skal engang have fuldført sit Virnde, og bringe Svar tilbage, hvad han har udretet. Og Tjeneren er ikke et blindt Redskab, som nødvendigen bevæger sig paa den foreskrevne Maade, han er ikke en Træl, over hvis Hoved Svøben stedse hænger og strax straffer enhver Forseelse eller Forsømmelse; Tjenesten betros for en stor Deel til hans frie Forsorg, at han indtil Videre kan varetage den, som Han vil. Han kan sige i sit Hierte: min Herre tøver at komme, og da begynde at æde og drikke, og handle ilde med sine Medtjenere ²⁾; han kan glemme den Herre, vis Tjeneste han paatog sig, og vende sin Kierlighed til den nærværende Verden ³⁾; han kan ville tiene to Herrer, han kan sige, maaskee mene, at tiene sin egentlige og rette Herre, uden dog at fornegte Verden og sig selv, uden at tvinge Begierligheder og Videnskaber, uden at kunne undvære Jordens Fordeel og Lyst, uden at ville taale dens Smerte. Men efter det altsammen, efter Lyst og Smerte, snarere eller senere, maaskee i den Stund, da vi ikke vente, kalder dog Han, som sendte os, os tilbage, og spørger os, med hvilket Sind, med hvilken Iver og Trost, hvilken Oprigtighed og Kierlighed vi have tient ham. — D I, hvilke Herren ogsaa kaldte, som hørte hans Kald, som sagde: vi ere rede til din

¹⁾ Joh. 10, 28. ²⁾ Matth. 24, 48, 49. ³⁾ 2 Tim. 4, 10.

Tieneste; I, hvilke Herren nu sender til sit Arbeide, I staae endnu i Eders Livs Morgen, Dagen er kun saavidt fremrykket, at den Time slaacr, som kalder Eder til den Gierning, til hvilken I længe forberedede Eder; engang vil det stunde til Aften og Dagen helde, og Herren, som nu sender, kalder tilbage, da maa Gierningen være fuldbragt efter den Tid, den Leilighed, som blev forundt; men der er hverken Fred under Dagens Byrde og Hede eller i Aftenens Skygger, medmindre vi tør nære det Haab, i Regnskabet's Time at høre den Røst: vel dig, du gode og troe Tjener! du var tro over Vædet, du skal sættes over Mere; gik ind i din Herres Glæde ¹⁾.

Dog, det er ingenlunde først ved vore Dages Ende at vi vente at finde den Herre igien, som sendte os; han er med os paa Veien, og, om vi end ikke see ham, lader han os dog idelig fornemme sin Nærværelse. Derfor indeholder hiint Ord, over hvilket vi tale, ikke blot den alvorligste Paamindelse, men ogsaa den skionnesteste Opmuntring og Trøst. Naar Herren selv i sin Striid paa Jorden sagde: jeg er ikke alene, men Faderen, som mig udsendte, er med mig ²⁾, da tør vi ogsaa sige, at vi ikke ere alene, men at Han, som os udsendte, er med os. Hvortil sendte Herren sine Tjenere? Han havde jo i sit Livs sidste Stund kunnet sige: det er fuldbragt ³⁾, han havde herliggiort Faderen paa Jorden, og fuldblommet den Gierning, Faderen havde givet ham at giøre ⁴⁾, han havde prædiket Guds Riges Evangelium, han havde baaret Verdens Synd ⁵⁾, og fundet en

1) Matth. 25, 21. 2) Joh. 16, 32. 3) Joh. 19, 30. 4) Joh. 17, 4. 5) Joh. 1, 29.

evig Forløsning ¹⁾. Hvad var da tilbage? Hans Evangelium skulde prædiktes for al Skabningen ²⁾, fiern og nær skulde alle de, som vilde høre hans Røst, kaldes sammen, at der maatte være een Hiord, een Hyrde ³⁾, Kristus skulde komme Menneskene nær, de skulde tilegne sig ham i en levende Tro, og saaledes skulde de ved ham forløses fra Bankundighedens, Syndens, Dødens Trældom. Dertil sendte Herren sine Apostle, de skulde bringe hans Forløsning til dem, der sadde i Dødens Mørkes Skygger, og derefter skulde de fremdeles stedse vække de paany Indslumrede, befæste de Vakkende, styrke de Svage, og fortsatte Arbeidet, indtil Kristus fik Skikkelse i Menighederne ⁴⁾, og om muligt i hvert Menneskes Hierte. Men alt dette, var det deres eget Bærk? eller var det ikke just Herrens Bærk? Og derfor siger Evangelisten det betydningsfulde Ord: Herren arbejdede med dem ⁵⁾. Men dertil sender Herren ogsaa os; vi virke med langt ringere Kræfter, i lang snevrere Kreds, dog er det det samme Bærk; og naar vi da stræbe redeligen og utrætteligen, efter den Gvne, der er os givne, skulde vi da ikke tilegne os hans Forjættelse: jeg vil ikke forlade Eder faderløse ⁶⁾, see! jeg er med Eder alle Dage ⁷⁾.

Derfor skal hiint Herrens Ord idelig være alle hans Tienere i Minde, baade til Paamindelse og til Trøst. Men naar opfordres vi mere levende til at komme det ihu, end i en Time som denne nærværende, da nye Arbejdere udsendes til den store Host? Dgsaa opfordres vi dertil ved Stedet selv, hvor vi ere forsamlede. Enhver Kirke er ind-

¹⁾ Hebr. 9, 12. ²⁾ Marc. 16, 15. ³⁾ Joh. 10, 16. ⁴⁾ Gal. 4, 19. ⁵⁾ Marc. 16, 20. ⁶⁾ Joh. 14, 18. ⁷⁾ Mattth. 28, 20.

viet til Herrens Vere, næsten enhver Aalter har nogen Prydelse, som minder om den Korsfæstede, den igien Opstandne; men her i Særdeleshed er vor Kirke smykket dermed ¹⁾. Vi have ikke giort Billeder, fordi vi vilde dyrke og tilbede dem, men vi satte dem hen, for at Synet af dem skulde høre vore Sieler til det Høie og Hellige. Vi føres her næsten synligen hen til det Dieblif, da Herren hævede sine Arme og sagde: ligesom Faderen udsendte mig, saa sender og jeg Eder. Og for ham staae hans Apostle i deres ærværdige Række; der er Ingen iblandt dem, som jo blev sin Herre tro, der er Ingen iblandt dem, som jo har arbeidet, kæmpet og lidet, Mange af dem have udgydet deres Blod for deres Herres Skyld. Deres Sendelse er længesiden til Ende, de ere alle længesiden vendte tilbage til Ham, som sendte dem, og Ingen af dem kom uden Frugt; den Ene bragte Mere, den Anden Mindre, men Alle bragte de Frugt fra deres Sendelse.

Hvor ringe synes vi og alt Bort, naar vi tænke hen paa hiin hellige Forsamling! Og dog er det, som om Apostlene selv sagde os: ligesom Herren sendte os, saa sende og vi Eder. Ogsaa jeg, hvem det nu er overdraget at indvie Eder til det bellige Embede, stod engang, hvor I nu staae, og saa Meget af Det, der for Eder er Tilkommende, er for mig et Forbigangent; omkring Eder staae Mænd, som ogsaa have baaret Dagens Byrde og Hede, som længe have arbeidet i den Tieneste, hvortil I nu kaldes; til Tvende af Eder træde ærværdige Fædre, som have den samme Tieneste, og som nu takke Gud, at han har ladet dem see den

---

¹⁾ Talen blev holdt i Frue Kirke i Kiøbenhavn.

Dag, da de kunue hilse deres Sonner som Deeltagere i de samme Forpligtelser og de samme Forjættelser; og vi Alle sige Eder nu: ligesom Herren sendte os at giøre en Evangelists Gjerning og fuldføre vor Tjeneste ¹⁾, til at skue Tidernes Omskiftelser, men derunder at bevare det bestandige Sind, ligesom han har paalagt os mangen tung og suur Noie, men ogsaa mangen Gang giort os Arbeidet glædeligt og trostende, ligesom han har prøvet os i Lyst og i Smerte, i mangen indvortes og udvortes Striid, har ladet os finde Modstand og Bitterhed, men ogsaa Opmuntring og Kierlighed, har ladet os erfare mangen mismodig Time, men ogsaa igien seet til os med Naade og Betsignelse, og under alle vort Livs Afverlinger har hiulpet hidindtil: saa sende vi og Eder.

Kunde vi endnu give Eder de rette gode Gaver med paa den forestaaende Veil! Men vi kunne ikkun bede; der er en Større end vi, Han alene kan give. Derfor ville vi nu befale Eder til Herren i en hiertelig og trofast Bon, at han vil værdige Eder at tilaande Eder fra det Høie, og sige til Eder, hvad han sagde til de Første han sendte, sige til Eder med det Ord, som ikke kommer tomt tilbage: annammer den Hellige Aand ²⁾! Amen.

¹⁾ 2 Tim. 4, 5. ²⁾ Joh. 20, 22.

Den 27de Marts 1835.

Text: 1 Kor. 12, 4—6.

Der er Forskiel paa Naadegaver, men Aanden er den samme; og der er Forskiel paa Tjenester, men Herren er den samme; og der er Forskiel paa kraftige Gierninger, men Gud er den samme, som krafteligen virker Alt i Alle.

Paa hvor mange Maader aabenbarer sig dog Guds Naade herne! Skue vi ud over den legemlige Verden, da see vi vel, at denne Jord ikke er et Paradiis, vi behoeve ikke at opregne de Indstrækninger og Hindringer, de Plager, der allevegne træde os imøde, thi Enhver føler vel hvad han har at bære og overvinde; men midt iblandt Jordens Elendighed see vi dog Guds Betsignelse, den synker ned fra Himmelen, den stiger op igien fra Jorden i de tallose Spirer, der allevegne trænge sig frem for at udfolde sig til Blomster, hvis Skionhed og Duft skal forlyste Mennesket, for at modnes til Frugter, der skulle nære og vederqvæge ham, eller opvove til lovrige Træer, i hvis Skygge han kan hvile. Og anderledes er det ikke i den aandelige Verden. Alt! vi see, vi føle vel Jordærvælsens Magt, den yttres sig udenfor os og inden i os; men midt i den dybe Jammer straaler dog Guds Naade. Nei! den Jord er ikke forladt af Guds Naade, paa hvilken Guds Eenbaarne har vandret, hvilken han har helliget og forsonet; den Jord er ikke forladt, til hvilken Gud sender sin Aand, saa at der staves, saa at Jordens Skikkelse fornyes ¹⁾. Thi sandelig, ikke skionnere,

¹⁾ Ps. 104, 30.

ikke mangfoldigere smykker Foraaret Landet med Værter, end Guds Aand fylder det med sine Gaver, hvilke den uddeler til Enhver i Besynderlighed, eftersom den vil, men giver Enhver dem til Det, som er nyttigt ¹⁾, at det hele Legeme kan bestaae og vore frem; ikke mere sørger den guddommelige Misfandhed for, at der hvert Aar vorder ny Næring for Menneffer og Dyr, end den ogsaa skienker den Slægt, der stedse opporer til at tage den forrige Plads, aandelige Gaver, som kunne anvendes til Betsignelse.

Ogsaa i denne Time udsender Herren fra sit Alter nye Tienere til Arbeidets Forvaltning, til hans Menigheds Opbyggelse ²⁾; de staae for os i deres forskiellige legemlige Skikkelse, saa at de derefter let kiendes fra hinanden, men ogsaa med forskiellige aandelige Gaver udrustede den Almægtige dem, i det han bestemte dem til Livets Gierning.

Thi der er Forskiel paa Naadegaver. Hvor gierne samlede vi ikke alle Gaver i vor Siel, saa vi ret med Kraft kunde virke til alle Sider, saa ingen Mangel paa Evner hindrede os i at fyldestgjøre vort Embede i enhver Henseende! Og, Brødre! hvor stort, hvor omfattende er vort Embede, saa at det vel kunde synes, som om Enhver af os maatte forene en Mangfoldighed af Gaver for at kunne opfylde vor Pligt. Vi skulle prædike Christi Evangelium, dette er den første Fordring til os, og den hviler aldrig, saalænge vort Bryst endnu aander; derfor skulle vi ikke blot selv i vore Hierter have felt, og stedse føle, at det er en Guds Kraft til Salighed ³⁾, men vi maae ogsaa stræbe at opfatte det i klare Tanker, i al aandelig Wiisdom og For-

¹⁾ 1 Kor. 12, 7, 11.

²⁾ Eph. 4, 12.

³⁾ Rom. 1, 16.

stand ¹⁾, stræbe mere og mere at vorde Skrivffloge, oplærte til Guds Rige, som kunne tage frem af deres Forraad Gammelt og Nyt ²⁾; og dernæst maa Aanden give os opladte Læber, saa vi kunne tale derom, som tilborligt er. Og hvor mangeslags Tale er der, med hvilken Christus kan forkyndes; hvor gierne vilde vi ønske, at Aandens Gaver ogsaa her maatte vorde os til Deel i Mangfoldighed, saa vi kunde skifte med vor Rost ³⁾, og vorde Alt for Alle! Der er, siger Apostelen i det Følgende, Viisdoms-Tale og Kundskabs-Tale ⁴⁾; der er den Tale, som omfatter det Hele, og som derfor giennemtrænger, bevæger, opvarmer det hele Menneffe, og der er den Tale, som oplyser det Enkelte, saa at det ret bliver i Tilhørernes Tanker, og træder frem i Klarhed under Livets forskiellige Tilfælde. Hvor gierne ønskede vi, saavel med hiin som med denne Tale, at kunne tale til den hele Menighed, paa det vi under Guds Bistand i den kunde vække, befæste, uddanne den christelige Tro og det hele christelige Sind, og at vi saaledes ved at tale til Alle kunde, uden at ville herfke over den Enkelte, uden at ville domme og fordomme, uden at frastøde, krænke, saare, dog give Enhver hvad der kan tiene ham til Dverbeviisning, til Rettelse, til Optugtelse i Retfærdighed. Men tillige skulle vi dog, saavidt vi formaae det, og forsaavidt vi finde Indgang, ogsaa antage os de Enkelte; og o! hvor stor er den Naadegave, naar Nogen kan omgaaes den Enkelte i al aandelig Viisdom og Forstand, naar han stundom kan vække den Sikkre, befæste den Twivlende, kan ydmyge den Hovmodige, kan bringe den Uredelige til at stielne mellem Skromt og Sandhed, kan kalde

¹⁾ Kol. 1, 9. ²⁾ Matth. 13, 52. ³⁾ Gal. 4, 20. ⁴⁾ 1 Kor. 12, 8.

Synderen tilbage fra hans Veis Bildfarelse 1); naar Nogen saaledes kan glæde sig med den Glæde, saa han lærer ham at bruge sit Gode efter Guds Villie, og hense det Alt til den guddommelige Miskundhed, kan sørge saaledes med den Sørgende, at han lærer ham at hengive sig i Guds Villie og at kaste al sin Sorg paa Gud; hvor stor er den Naadegave, naar Nogen ved Anviisning og Exempel kan lære Andre at omgaaes saaledes med det Timelige, saa de derover ikke forglemme det Evige, og dog Hver at tage vare paa sin Bestilling efter al den Evne, Gud giver, at Gud maa æres i alle Ting ved Jesum Christum 2); hvor stor er den Naadegave, naar Nogen ret med Barmhertighed, men tillige med Forstand, kan antage sig den Trængende, naar han forstaaer ret at bringe Christi Bederqvælgelse til den Syge, at bringe det evige Livs Haab i den Døendes bristende Hierte! Alt dette ere vi de Eldre skyldige, men ogsaa de Jngre ere os betroede, ja Barnet betoes allerede tidligen til vor Omhu, at vi skulle hidrage til, at det opdrages i Tugt og Herrens Formaning, at det kan forfremmes, som i Alder, saa i Viisdom og Yndest hos Gud og Mennesser; og naar da Barnet er opvoret, naar det skal giøre det vigtige Skridt ud i Verden, da bringer man det til os, at vi i nærmere Underviisning skulle berede det til at slutte en god Samvittigheds Pagt med Gud, og da velsigne det i Herrens Navn. — Alt dette, Brødre! er vort Embede, vi tør ikke afvise Noget deraf som os uvedkommende, vi skulle trachte efter enhver Naadegave, som udfordres dertil, skulle bede Gud derom, bede altid og ikke blive trætte, og ved Bøn, Marvaagenhed

1) Jak. 5, 20. 2) 1 Petr. 4, 11.

og Iliid opflamme enhver Naadegave, som er i os ¹⁾. Men dog, ak! hvor langt blive vi stedse tilbage, hvor smerteligt føle vi det ideligen, hvor Lidet vi formaae af Alt, hvad vi saa gierne vilde! Men hvor trosteligt er det derfor, naar Apostelen siger os, at der er Forskiel paa Naadegaver. Vi tør ikke lade nogen Deel af vor Ager ligge forsømt, ikke opgive nogen Deel af vort Embede, men Ingen kan tage hvad der ikke bliver givet ham af Himmelen ²⁾; den Ene styrker Gud mere til Dette, den Anden mere til Hiint, og dermed anviser han os, ad hvilken Wei vi nærmest skulle finde Afgang til Menneftenes Hierter, paa hvilken Naade han vil bruge os for at drage Menneftene til Christum. Dersom vi, fordi vi ikke formaae Alt, Intet vilde foretage, dersom vi, fordi vi ikke have alle Naadegaver, vilde lade den Gave ubrugt, som Aanden skienker os, da vare vi jo som den onde og lade Tiener, der nedgrov sit Pund i Jorden, og ikke vilde aagre dermed, fordi det var ham for ringe ³⁾. Der er Forskiel paa Naadegaver, men Aanden er den samme, og den giver Enhver sine Gaver efter den Naade, hvorpaa Han skal virke og tiene, kun at vi ikke glemme den Formaning, hvilken Herren giver os ved en anden Apostel: som Enhver har faaet en Naadegave, saa tiener hverandre dermed, som gode Huusholdere over Guds mangeslags Naade ⁴⁾. Saaledes æres Gud med mange Røster, ved mange Evner og Kræfter, og saaledes fremvoxer den hele store Menighed ved de Manges Tieneste til eet helligt Tempel i Herren.

Der er Forskiel paa Tienester, bliver Apostelen

¹⁾ 2 Tim. 1, 6.   ²⁾ Joh. 3, 27.   ³⁾ Matth. 25, 24 ff.

⁴⁾ 1 Petr. 4, 10.

ved i vor Text. I enhver Kreds, hvori Mennesker skulle virke, er der en Mangfoldighed af Gierning; men der er ogsaa en Mangfoldighed af Virkekredse, hvilke alle skulle udfyldes, i hvilke alle Herren skal forherliges, men ikke ved de Samme, thi han har mange Tienere, og han bestikker Enhver hans Sted. Der ere vrimlende Stæder, i hvilke Livets Uro synes at have samlet sig; der er de verdslige Handlers Sæde, der ere Rigdommens og Overdaadighedens Tillokkelser, og der ere igien de mange Plager og Bekymringer, hvormed alt dette fylder Livet. Men under al denne Larm skal dog Guds Ord høres, det skal trænge igiennem Forvirringen, derfor skal det der have sine Tienere, som søge at opløste Sielene fra det Forgængelige til det Evige. I Stæderne reise sig Slotte, hvor Jordens Vældige boe, derhen skal ogsaa Guds Ords Tjener finde sin Bei, og forkynde Herrernes Herre, hos hvem der ikke er Persons Anseelse; og der ere Boliger for Armod, Alder og Sygdom, derhen skal ogsaa en Herrens Tjener gaae, og bringe den Lægedom, som helbreder sonderbrudte Hjerter. Der ere lave Byer ude mellem de stille Marker, der boe ringe Mennesker, overseete, forglemte i Verdens Larm, men Herren forglemmer dem ikke; ud i det eensommere Liv, til den stillere Virksomhed sender han ogsaa sine Tienere, og de skulle gaae, fuldføre deres Tjeneste uden Forsømmelse, og prædike Evangelium for de Fattige. Der er Forskiel, stor, mangfoldig Forskiel paa Tjenester, endog i det samme Land, endog om de fuldbyrdes ganske nær hos hinanden; men Herren har ogsaa en anden Tjeneste, til hvilken han ligeledes kalder Arbeidere. Thi der ere Folkeslag, som endnu sidde i Mørkets Skygger, for hvilke Herren endnu ikke er

forkyndet, eller hvor hans Ord endnu ikke boer rigeligen, hvor kun Grundvoldene ere lagte, hvor Mange endnu ikke ere dobt i Christi Navn, ikke tidligen ere ledte til at kiende Ham og Hans Frelse. Ogsaa disse skulle høre Herrens Ord, at Gud kan prises i alle Jordens Tungemaal, at der over Jordens udstrakte Kreds kan vorde een Hiord, een Hyrde ¹⁾. — I tvende unge Mænd, som kaldtes til denne Tjeneste ²⁾, som nu skulle forlade Eders Fædres Land for at drage over vide Have, hen under Polens Jis, til et Folk, hvilket I forhen ikke kiendte! vore Hierter bevæges, i det vi udsende Eder i dette Grinde; thi hvor forskiellig er den Tjeneste, hvortil I sendes, fra den, i hvilken vi efterhaanden ældes! Ogsaa vi have baaret Dagens Byrde, have havt vore Moissommeligheder og Plager; fra endeel af disse ere I fritagne, men det er et andet, og, vi tilstaae Eder det gierne, et besværligere Arbeide, til hvilket I sendes; vi indvie Eder til mange Savn og mange Trængsler, men Herren vil ogsaa skienke Eder mange Glæder, naar I tiene ham tro. De, som tilforn i Herrens Frygt, med Trostab og Netsindighed have været og virket paa de Steder, hvorhen I nu stunde, de tænke jo dog ikke tilbage paa hine Aar blot som Aaar, men ogsaa der i det Fierne fandt de sig ofte vel, modte Dyrigtighed og Kierlighed, saae under Herrens Besignelse mangan glædelig Frugt af deres Arbeide. Der er Forskiel paa Tjenester, men Herren er den Samme; lader os prise Ham, Hver med sin Kæst, tiene Ham, Hver paa sit Sted, og Han skal give enhver Tiener hans Lon.

¹⁾ Job. 10, 16.

²⁾ Tvende af Ordinandi vare beskikkede til Missionærer i Grønland.

Der er Forskiel paa kraftige Gierninger, siger Apostelen endelig i vor Text. Dersom han endog taler om de Tegn, den Under virkende Kraft, der ledsagede Evangeliets første Forkyndelse, da var dog det største Under, den kraftigste Gierning, der fuldbragtes ved Apostlene, den, at Christi Evangelium blev plantet blandt Jøder og Hedninger, at det skød Rod, og snart udbredte sig som et skyggesuldt Træ. Hvad er Alt, hvad ellers de Kraftigste have udrettet i Verden, mod Hines Værk? Dog have der ogsaa siden været de, hvilke Herren forundte at udrette kraftige Gierninger, som virkede i en stor Omkreds, for Samtid og Eftertid, hvis Navne derfor ere skrevne blandt Menneskeslægteus Herlige. Der have ogsaa været de, som tiende med langt ringere Gaver i en langt snevrere Kreds; de have Intet udrettet, som i Verden kaldtes Stort, deres Navne ere længesiden forglemte; men dersom de dog tiende redeligen og tro, da have de sikkert ogsaa i deres Tid, paa deres Sted, udrettet kraftige Gierninger. Thi Guds Kraft yttres sig ogsaa i den Svage, og naar de, Aar efter Aar, med utrættet Trofskab og Kierlighed prædikede Jesum Christum, hans Ord, hans Frelse, hans Formaning, hans Trost for Unge og Gamle, naar de selv bevarede Troen, og stræbte at vise dens Frugt i deres Wandel, naar de, som de formanedes dertil, da de overtog deres Embede, „raadede, paaminde, straffede med al Sagtmodighed,“ naar de trostede de Kleinmodige, ophjalp de Skrobelige, vare langmodige mod Alle ¹⁾: da har Herren sikkert velsignet deres Jdræt, saa Andre ved deres Tieneste ere blevne underviste og for-

1) 1 Thesf. 5, 14.

Taler ved Præste-Biet. e.

bedrede, saa de i mange Menneskers Sielse have udrettet kraftige Gjerninger, og Herren har ikke overseet, ikke forglemt deres Tieneste, han har skrevet deres Navne i Livets Bog. Der er Forskiel paa kraftige Gjerninger, men Gud er den Samme, som krafteligen virker Alt i Alle; Gaver og Leiligheder høre Gud til, han sætter os til Huusholdere derover, eftersom han vil, eftersom det er nyttigt; men Det, som kræves af Huusholdere er, at de maae findes troe ¹⁾.

Desaarsag, mine Brødre! paaminder jeg Eder endnu med Apostelens Ord: „tragter efter de bedste Naadegaver, og ydermere viser jeg Eder den ypperligste vei,“ ²⁾. I vide, at den Vei, Apostelen viste, var Kierlighedens Vei; og hvad ere alle Gaver, hvad er al vor Tieneste, hvad ere alle Gjerninger, hvilke Verden kalder kraftige, naar der ikke i vore Hjerter er Kierlighed til Gud og Mennesker? Ja, dersom vi og kunde flytte Bierge, men havde ikke Kierlighed, da vare vi dog Intet ³⁾. Paa Kierlighedens Vei brugte Apostelen de Naadegaver, der vare ham forundte, paa den fuldførte han sin Tieneste, paa den udrettede han kraftige Gjerninger, ad den førte han de Mange med sig til Guds Rige. Saaledes, Brødre, see det ogsaa Eder, og os! Amen.

¹⁾ 1 Kor. 4, 2.   ²⁾ 1 Kor. 12, 31.   ³⁾ 1 Kor. 13, 2.

III.

Den 13de Mai 1835.

Text: Tit. 2, 6—8.

Forman ligesaa de unge Mænd at være sindige, visende dig selv i alle Maader som et Mønster paa gode Gierninger, og i din Være Reenhed, Bærdighed, sund, ulastelig Tale, saa at Modstanderen maa beskæmmes, naar han intet Dndt har at sige om Eder.

Den, hvem Prædike-Embedet overdrages, erholder derved den Ret og den Pligt at tale baade til Høie og Ringe, baade til Gamle og Unge, eftersom det sommer den sunde Lærdom. Derfor, naar Apostelen her skriver til en yngre Mand, hvem han havde overdraget at fuldføre Indretningen i nogle Menigheder, da har han i det Foregaaende mindet ham om, hvad han skulde tilholde de Gamle, saavel Mænd som Qvinder; derefter gaaer han over til de Formaninger, der skulle gives de Yngre, men i det Samme erindrer han, at Den, til hvem han skriver, selv hører til disses Tal, og derfor vender han Formaningen til ham selv. Disse Apostelens Ord henvender jeg i nærværende Time ogsaa til Eder, mine Brødre, I som nu i modnet Ungdom staae ved Herrens Alter for at modtage det Embede, der berettiger og forpligter Eder til at tale hvad der hører til den sunde Lærdom baade for Gamle og Unge.

„Forman — siger Apostelen — de unge Mænd at være sindige.“ Apostelen forudsætter i dem Iver, et levende Hjertes Fyrighed baade til Tale og Gierning. Enhver Alder har sine Fortrin, og Ungdommens Fortrin er det, at Blodet endnu løber lettere igiennem Arererne, at Livets Moie og

Gienvordighed, dets mange skuffede Forventninger endnu ikke have efterladt saa dybe Spor, som hos de Eldre, at derfor Drift og Beslutning lettere ere vakke, Haabet lettere finder Indgang, og Haanden derfor er villigere til at tage fat paa Arbeidet, Munden redebønnere til at tale for Det, der opflammer Hjertet. De Gamle formaner Apostelen at være aarvaagne, thi det daglige Livs ofte søvnige og sløvende Gang, thi Omsorg for Huus og Hiem, for timelig Næring og den Arv, de ønske at efterlade deres Børn paa Jorden, thi mangehaande Krænkelse og bittere Erfaringer trænge let efterhaanden det bedre Liv tilbage, dysse let Aanden i en verdslig Dvale, og gjøre dem ofte langsommere og uwilligere til god og kraftig Gierning. Derfor behøve vi Eldre at formane os selv, og at lade os formane, til at være aarvaagne, at Aanden i os ikke skal udsluffes, at vi ikke blive efterladne til vor Gierning, ikke svige den Trost, vi tidligen lovede. Hos de Yngre forudsætter Apostelen Iver, og han kunde jo vistnok forudsætte den hos Enhver, som i de Tider traadte i Christi Kirkes Tjeneste; der var ikke Guld eller Gods, der var ikke forføngelig Glimmer, som kunde lokke, Sandhedens Lys maatte have straålet i Sielen, Hjertet maatte have brændt i Troens Flamme, for de paatog sig en Tjeneste, der for Mængden havde saa lidet Tillockende. Christi Kirkes Bilkaar ere blevne anderledes, den har nu ogsaa timelig Løn at give sine Tjenere; og en Arbejder er sin Løn værd, vi behøve ikke at skamme os ved at sige, at vi ved vort Arbeide ville lovligen erhverve vort Brod; men at vi i vor Ungdom valgte dette fremfor alle Livets andre Arbeider, at vi paatog os Tjenesten ved Herrens Alter, dette maatte jo dog have sin Grund

i Hjertets Drist, som tilskyndte os helst at ville tale og virke umiddelbarere i Christi Tjeneste. Lyst og Iver til Kirkens Gierning forudsætte vi derfor endnu stedse hos enhver ung Mand, hvem vi her indvie til det hellige Embede; den forudsætte vi ogsaa med fuld Tillid hos Eder, Brødre, I, som nu efter vel tilbragte Forberedelses-Aar ligesom fra Forgaarden træde ind i Helligdommen; vi ere overbeviste om, at I der ikke ville findes som Leiesvende, men at I, skiondt vi Alle vel kun ere Tienere, have en Herre, en Overhyrde over os, dog ville stræbe at være Hyrder for dem, der blive Eder betroede. Og naar vi nu henvende Apostelens Formaninger til Eder, da er det ikke fordi vi tvivle om, at I jo selv have foreholdt Eder dem, og ville efterleve dem, men fordi disse Diebliske, som skulle indlede den hellige Handling, ikke kunne anvendes bedre end til at udvikle de Forsætter, med hvilke den unge Mand bør træde ind i det Embede, hvortil han vil hellige sin Fremtid paa Jorden.

„Forman de unge Mænd at være sindige.“ Det Ord, Apostelen her bruger, oversættes ogsaa „maadeholdne“, men da maa det ikke blot forstaaes om Maadehold i Nydelsen af sandfælsige og verdslige Goder, men ogsaa om Maadehold i Ord og Gierninger, om det vise Maadehold, hvorved det blussende Hjerte holdes indenfor de Skranker, som Forstand, Pligt og Samvittighed sætte, altsaa just om Det, vi kalde Sindighed. Hvor dyrebar er Sindighed i alle Livets Anliggender! Kun ved den har Mennesket No til at skue ind sig selv, at kiende, veie, domme sine egne Tanker, sine Bevæggrunde og Heusfigter, kun ved den skuer han klart omkring sig, og kiender Midler og Veie, kun ved den fatter han

Forsætter, som ikke igien fortrydes, og kun ved den vil han være istand til at overvinde Banskeligheder og Hindringer, og arbeide sig frem imod Maalet. Men dersom det bør hvert Menneſke at være sindig, hvormeget mere da dem, der tiene ved Helligdommen, thi det er fra denne, at der skal bringes Ligevægt og Ro i Menneſkets Sind, i den tør intet Fremfusende, Vildt, Ustadiſt og Uroligt finde Plads. Hvo der vil forkynde de hellige Lærdomme, skaffe dem Indgang i Menneſkenes Hierte, Virkning i deres Levnet, maa først selv have Troen i sit Hierte, maa have en Overbeviisning om de hellige Sandheder, i hvilken han selv finder baade Kraft og Hvile, som gior ham det nærværende Liv vigtigt og kiert, og giver ham tillidsfuldt Haab om et bedre, og hvilken han da ønsker at meddele Andre, at de maae finde Fred med ham. Hvo der ikke vandt en saadan Overbeviisning, han kan vel sidde som en Tilhører i Guds Huus, og lytte, om Ordet kunde træffe hans Hierte, men han er ikke stiftet til at træde frem og tale for Gamle og Unge. Derfor holde vi ogsaa den umodnere Alder borte derfra; medens Alt endnu gærer og bruser i den Unges Sind, medens han endnu lettere henrives af Andres Meninger, af Diebliffets Indflydelse, medens han endnu ikke har prøvet Lærdommen i Livets Kampe, og Sandheden endnu ikke har giort ham fri, skal han endnu selv lære, og er ikke dygtig, hverken til at formane ved den sunde Lærdom, eller til at overbevise dem, der sige imod ¹⁾. Vel skulle vi Alle lære, saalænge vi leve, Tugen har udlært, saa han ei mere havde behov at sætte sig ved sin Herres og Mesters Fodder, og

¹⁾ Tit. 1, 9.

lære af ham, men ogsaa at lære af andre Mennesker, ja af Fiender som af Venner; men Hjærnesienem maa dog være lagt, hvorpaa Bygningen skal opføres, Spiren, der siden mere og mere skal udvikle sig, maa dog have stude Rod i Hjærtet, den kristelige Lærer maa dog have fundet Jesum Kristus, som Den, der er given os af Gud til Vidsdom, Retfærdighed, Helliggjørelse og Forløsning ¹⁾. Men har han fundet den Sandhed, hvori Sielenem kunne finde Hvile, da tør og skal han ogsaa tale derom, skal, naar Lære-Embedet lovligen er ham overdraget, prædike for Høie og Ringe, for Gamle og Unge, eftersom Gud fører dem til ham, med al den Iver, som enhver redelig Mand bør søge at opflamme i sig; han skal ikke lade sig foragte for sin Ungdoms Skyld ²⁾, men Sandheden skal ogsaa giøre sig giældende fra den Ungres Læber.

Men saavist som Sandheden kun er een, og den Unge ikke tør afvise den, fordi han hører den fra den Gamles Læber, om hvem han maaskee var tilbøielig til at sige, at han tilhører en forsvunden Tidsalder, den Gamle ikke, fordi den kommer til ham giennem den Unges Røst, om hvem han gierne vilde mene, at kun nyhedsyge Tider tale igiennem ham: saa føler Enhver dog strax, at der er Det, som sømmer den Ældre og ikke sømmer den Unge, saa føle dog Alle, at der er en blind, hovmodig Iver, som hverken sømmer den Gamle eller den Unge, som ikke kan opbygge Christi Kirke, ikke kan fremme Christi Værk. Ogsaa de Gamle har Apostelen i det Foregaaende formanet at være sindige, ligesom han nu formaner de Unge dertil; den Formaning maa

¹⁾ 1 Kor. 1, 30.   ²⁾ 1 Tim. 4, 12.

altsaa vel have været fornøden i hans Tid, og hvor fornøden er den atter i vore Tider! Thi hvorledes skulle vi noksom klage Kirkens Herre disse Tiders Nød, i det en vild, dristig, hovmodig Iver mere og mere søger at fortrænge den christelige Sindighed, i det altid Flere fra deres Ungdom af synes Intet uilsommere at have at gjøre, end at lade blæse i Basun for sig, paa det Menneffene skulle samles fra Gader og Stræder for at see deres saakaldte Tro, og beundre den, i det de haste med at fremføre løs og ubesindig Tale, som de selv maastee i Morgen modfige med nye Paastande, der kun stemme overeens med de forrige i den samme Dristighed, i det de sige, at de altid lære, og dog aldrig komme til Sandheds Erkiendelse ¹⁾, i det de vel frembringe Virkning ved deres Tale, men kun den, hvortil den fordærvede Natur stedse er tilbøielig, nemlig Spliid og Oprør, i det de kalde det Frihed, at afkaste al Vrefrygtens Tvang og løse alle Baand. Hvorledes kan Det kaldes sammelig i Christi Kirke, hvad endog den borgerlige Orden stempler som Skændsel? Hvorledes kan Det være christelig Tale, der trodser den apostoliske Formaning: stield ikke paa en Gammel, men forman ham som en Fader, de Unge som Brødre ²⁾?

Nei! ved Herrens Alter ville vi komme Apostelens Ord ihu: „forman de unge Mænd at være sindige;“ vi ville erkiende, at Alt, hvad Apostelen tilføier, og som strax anbefaler sig for ethvert redeligt Menneffes Samvittighed, ifkun kan fremkomme som en Virkning af den Sindighed, han anbefaler. „Vifende dig selv som et Mønster paa gode Gierninger,“ siger han; thi Troen skal ikke være vrtesløs,

1) 2 Tim. 3, 7,   2) 1 Tim. 5, 1.

den sande Tro er en stærk, levende Kraft, som fylder Livet med Zdræt og Gierninger. Men derom behøve vi ikke at minde, at ikke enhver Gierning ogsaa er en god Gierning; derimod kan det vel være fornødent at erindre, at ikke enhver Gierning, der i sin Oprindelse havde noget Godt, ogsaa i sin Udførelse er en god Gierning. Dødt og Godt staae ikke faaledes adskilte i Livet, at vi kunne sige: see her, eller: see der er det Ene eller det Andet; ah! de blande sig saa sorgeligen i Menneskenes Zdrætter og i deres Hierte, at vi ofte neppe kunne sige, hvor det Ene ender, hvor det Andet begynder. Du tør ikke mene, at, fordi du er dig bevidst, at der eengang i dit Hierte var en reen, from, opløstende Følelse, som tilskyndede dig at handle, derfor er ogsaa din Gierning god, behagelig for Gud, velgiørende for Mennesker, thi den betydende Handling er sielden et Dieblits Værk, den skal for det Meste føres fort giennem lange Tider, hvori Meget forandres, ikke blot omkring dig, men ogsaa i dig selv, giennem mange Hindringer, mange Fristelser, og derunder vaagner ogsaa Meget i Dig, som ikke er af den gode Kilde, og ikke fører til det Gode. Hvorledes skulde Du da i din Hensigt, i de Midler, du vælger, kunne stielne det Gode fra det Døde, kunne fornemme, hvor du tilskyndes af Kierlighed til Gud og Mennesker, og hvor af Egentierligheden, hvor det er reen og ædel Ridkierhed, der opflammer dig, og hvor kun Brede og Trods, hvor du virkelig er rede til at fornegte Verden og dig selv for din Herres Skyld, og hvor du i din tilshueladende Dpoffrelse søger Tilfredsstillelse for dit forsængelige Hierte, som næres af Mængdens nysgierrige Blikke, af Daarers Bisald og Beundring — hvorledes skulde du kunne fornemme dette uden Sindighed, uden

det Maadehold i Begieringer og Lidenskaber, uden den No i Sielen, som alene sætter dig istand til at Iytte efter de hellige Røster, ved hvilke din Herre snart opmuntrer og snart advarer dig, snart tilskynder dig og snart holder dig tilbage? Til en christelig Prædikers vigtigste Gierning hører den Lære, han fører; derfor siger Apostelen fremdeles: „viis i din Lære Reenhed, Bærdighed, sund, ulastelig Tale;“ men er dette ikke atter ligesom en Fortsættelse af den Formaning til at være sindig, hvormed han begyndte? Thi ved Ubesindighed, Tankeløshed, Fremfusenhed forsvinder snart Lærens Reenhed, den forvandles og fordærves ved menneffelige Paa-sund; og hvorledes skulde der kunne være Bærdighed i en Tale, som gaaer frem af Uforstandighed eller Lidenskab, og ikke af en stille og sagtmødig Aands uforkrænkelige Væsen ¹⁾, ikke af et Sind, der ogsaa i Talen over sig til at bevare en god Samvittigheds Vidnesbyrd, ikke af den Trostab, som holder fast ved det sande Ord ²⁾, som stræber at fuldføre Tjenesten og giøre en Evangelistes Gierning ³⁾? O hvor skiou, hvor dyrebar er den sunde, ulastelige Tale, ved hvilken, som Apostelen endnu siger, „Modstanderen maa bestæmmes!“ Thi Modstand maa Enhver vente paa Livets Bei, og den christelige Prædiker ikke mindre end Andre; i den skal Troen prøves, i den skal det Gode luttres, gienuem den skal det under Guds Bistand bane sig Bei. Naar da Modstanderen træder dig imøde, med hvilke Vaaben vil du fra din Side møde ham? Ere Trods og Haardnackenhed, er en blind Iver, som ingen Grunde vil høre, ingen Gruude kan give — ere disse Vaaben, der somme sig for Christi Stridsmand?

---

1) 1 Petr. 3, 4.

2) Tit. 1, 9.

3) 2 Tim. 4, 5.

Hvergang du griber disse Vaaben, har det Onde overvundet dig, og vi kunne ikke for ofte indskærpe os selv og Andre det store Ord, at vi skulde overvinde det Onde med det Gode ¹⁾. Dette lærer Apostelen os ogsaa her: sætter mod alle Angreb en sund, ulastelig Tale, saa at Modstanderen maa beskæmmes, naar han intet Ondt har at sige om Eder.

Mine Brødre! det er om hellige, uforanderlige Sandheder vi have mindet, i det vi ville indvie Eder til det Embede, hvis Rettigheder vi nu skulde overdrage, hvis Pligter vi nu skulde paalægge Eder. Men i det vi formane os selv, som Eder, med Apostelens Ord, da sagde vi det fra Begyndelsen, at vi ikke valgte denne Tale, fordi vi tvivlede om, at I jo selv havde paamindet Eder om det Samme. Nei! det er med Tillid, Haab og Glæde, at vi nu indvie Eder til det Embede, som vi have den Fortrosthing, at I værdigen ville beklæde. Ak! naar det stundom er med sfielvende Hjærter, at vi sende de unge Mænd ud fra dette Alter hen til det, hvorved de skulde tiene, naar vi enten frygte, at de gaae ligegyldige og følesløse derhen, eller at de i ubesindig Iver, i Trods og Hoimod, ikke sfielne den Vej, som fører til Guds Rige, fra den, som fører til Fordærvelse: da er det vor Trost og Opmuntring, naar vi see Mænd staae for os, endnu i Ungdommens Kraft, om hvilke vi tør haabe, at en Vej ligger for dem, som de ville vandre med Hæder og Betsignelse. Vel ville vi ikke prise Ungdommen, som om vi selv savnede den, som om vi klagede over, at vi ere komne videre, at Veien ikke endnu ligger heel for os, som om vi Intet havde vundet i den Tiid, i hvilken Gud har forundt

---

¹⁾ Rom. 12, 21.

os at leve, at virke, selv at lære, i det vi lærte Andre.
 Men vi ville heller ikke prise vor Alder saaledes, som om
 den havde alle Fortrin, og Ungdommen kun Mangler. D
 nei! vi føle det vel, at det er en skøn Time, i hvilken
 Mænd i Ungdommens Kraft, med Ungdommens Haab og
 Lyst, aflægge det Løfte i vor Haand, for mange Vidner, at
 de paa den Vej, der aabner sig for dem, ville vandre med
 et rettskaffent Hierte og en villig Aand, og, troe i det Mindre
 som i det Større, stræbe at fuldføre deres Tjeneste, saa at
 de kunne med Frimodighed give den tilbage i deres Herres
 Haand, naar han engang beskikker Andre i deres Sted. Een
 Time er dog endnu skionnere, men den har ingen Vidner
 paa Jorden, den nemlig, naar den unge Mand gaaer ind i
 sit Kammer, og lukker sin Dør, og taler med den himmelske
 Fader, der seer i Løndom, naar han der gientager sit Løfte,
 og befaler sig til Guds Baretægt, og beder Gud om den
 Aand, der kan lære ham at være sindig, at vise sig selv som
 et Monster paa gode Gierninger, og i sin Lære Reenhed,
 Værdighed, sund, ulastelig Tale. Til den Ven vøie Gud
 naadigen sit Dre! Amen.

Den 25de September 1835.

Text: Phill. 3, 12—14.

Ikke at jeg har allerede grebet det, eller er allerede fuldkommen; men jeg jager derefter, om jeg kan gribe det, efterdi jeg og er greben af Christo Jesu. Brødre! jeg agter ikke mig selv at have grebet det. Men eet gjør jeg: forglemmende hvad der er bagved, og rækkende efter det, som er foran, iler jeg mod Maalet, til det Klenodie, som hører til Guds Kald herovenfra i Christo Jesu.

Det kunde synes besynderligt, mine Brødre! at jeg af de hellige Skrivers uendelige Rigdom just har valgt denne Formaning for Eders Indvielsesstund. I staae endnu ved Begyndelsen af Eders Bane, den aabner sig just nu for Eder, og derfor behøve I allermindst at paamindes om, at I ikke ere ved Maalet, at I ikke skulle mene allerede at have grebet Det, som Livet er bestemt til at stræbe efter, at I ikke allerede ere fuldkomne. Tværtimod, hvormeget man endog siger, at Haabet er Ungdommens Ledfager, hvor frygig endog den unge Mand pleier at lægge Haanden paa Værket, da vide vi dog, erindre det fuldtvel fra vort Livs tidlige Tider, hvorledes ogsaa Uro og Frygt bevæger den Ungres Hjerte, i det han skuer ud over den Vej, der ligger for ham, og den Edlere spørger jo sikkert ikke alene om hvad ham skal vederfares, hvilken Binding, Lyst og Dymuntring udvortesfra skal komme ham imøde, men hvorledes han skal fyldestgjøre sin Pligt, hvad han vil kunne udrette; og da føler han uden Tvivl kun altfor tydeligt, hvormeget det endnu fattes ham paa Erfaring og paa udviklet Kraft, hvor langt han endnu er fra at kunne tilfredsstille sig selv.

Men, mine Venner! hvad vi tale til Eder i denne Stund, det tale vi ikke for Diebliffet; vi ønske, at denne Time ikke skulde være glemt, naar den er svunden, men at dens Indtryk ligesom skulde giennemklinge Eders hele Liv, dens Formaning endnu i sildige Aar opstaae paany. Og naar I da efterhaanden ere blevne fortrolige med Det, som nu er Eder nyt og uvant, naar de Skridt, af hvilke nu ethvert kræver Eders hele Estertanke, ere blevne Livets sædvanlige Gang, da ønske vi, at hine Apostelens Ord endnu maatte være i Eders Sind, ligesom vi endnu stedse gjøre deres Formaning giældende for os selv. Thi desværre kunne vi ikke negte det, at der vare Mange, som begyndte deres Lob vel, men som standsede midt paa Veien, Mange, i hvilke Selvnoisomheds og aandelig Ladheds Dorn fortærede Haabets stionne Blomster, før det ret glædeligen kunde udvikle sig. Der vare kun altfor Mange, som, hvis de endog bare Dagens Byrde, og uden Forsømmelse varetog hvad Dagen krævede af dem, dog kun gjorde dette paa den eengang tilvante Maade, og ikke beslittede sig paa nogen Fremstriden, saa noisomme i Fordringer til sig selv, enten fordi de meente, at de havde fyldestgjort hvad der kunde fordres af dem, eller fordi de saa let gave den Undskyldning Indgang, hvormed Ladheden vilde indbilde dem, at de ikke formaaede at fyldestgjøre større Fordringer. Hvor ofte høre vi ikke dem, der allerede midt paa Dagen mene, at de have gjort nok, der, endnu i Livets kraftfulde Alder, slaae sig til Hvile i den Tanke, at det ikke mere gaaer opad med dem, men nedad, og at de derfor bør og maae overlade de Jngre Arbeidet.

Ak! ja vel gaaer det let nedad med os Menneffer, naar vi ikke alvorligen ere betænkte paa at stræbe opad, thi fielden

bliver Nogen paa det Sted, hvor han var; arbeider du dig ikke frem imod Strømmen, da fører den dig uformærket tilbage. Men, ligesom enhver rettskaffen Jesu Christi Tiener bør mindes sin Herres og Mesters Ord: „mig bør at gjøre Hans Villie, som mig udsendte, saalænge det er Dag; der kommer en Nat, da Ingen kan arbejde“ 1); saaledes høre vi ideligen hans Apostle formane os, at vi skulle rette de slappe Hænder og de afmægtige Knæ, og gjøre sikke Trin med vore Fodder 2). Og at Apostlene ikke blot fandt det fornødent at tale herom til Andre, men at de ogsaa talede til sig selv derom, dette see vi af vor Text, som er tagen af et af de Breve, hvori Paulus meest udgyder sit Hjertes inderste Følelser.

Den Mand, som her formaner os, havde, da han skrev dette, i henved tredive Aar gjort en Evangelists Gierning; hvilke Moissommeligheder, Farer, Lidelser han derved havde udstaaet, derom har Tiden endnu ikke udsløttet, skal den aldrig udslette Erindringen; hvergang vi tænke derpaa, undsee vi os ved at tale om vore Arbeider, om vor Betsøring, hvor ofte vi endog ellers ere tilbøielige til at klage derover baade for os selv og for Andre; og som Paulus allerede tilforn havde kunnet sige, at han bar den Herres Jesu Mærketegn paa sit Legeme 3), at det fremviste Arrene af de Saar, han havde faaet i den hæderfulde Kamp, saaledes kunde han nu ogsaa vise heu paa den Lænke, han bar, ikke som en Misdæder, men lidende som en Christen 4); han havde arbeidet mere end de Andre 5), hvilke vi dog alle prise som dem,

1) Joh. 9, 4. 2) Hebr. 12, 12, 13. 3) Gal. 6, 17.

4) 1 Petr. 4, 15, 16. 5) 1 Kor. 15, 10.

der have opført den Bygning, som ingen Tider kunne omstyrte, ja vi kunne sige, at Paulus har udrettet Mere end Noget, der siden har udrettet endog det Største. Og dog siger han ikke: nu har jeg giort nok, lidt nok, nu maa jeg overlade det, som fattes i mine Arbeider, mine Lidelser, til de Yngre og Kraftfuldere; men, stedsse betænkt paa at kunne fuldføre sin Tjeneste, glemmer han hvad der var bagved, dvæler ikke ved Det, som allerede var udrettet, anseer ikke de vundne Fortienester som en Undskyldning for at paatage sig nye Arbeider, nye Besværligheder, og, som om endnu Intet var skeet, rækker han efter Det, som er foran, og iler mod det Maal, der endnu syntes ham fiernt. Og Pauli Stræben og Striid vendte sig ikke blot udad; i det han vilde bidrage til Andres Frelse, folte han tillige, hvor nødvendigt det var ham at vaage, paa det han, som prædikede for Andre, ikke selv skulde forskydes ¹⁾; han traadte i Kamp mod Tyrstendommer og Magter udenfor sig, men han glemte ikke Sienden i sit eget Hierte. Hvor længe, hvor alvorligt havde han arbeidet paa ganske at overgive sig til sin Herre, saa at Kristus maatte leve i ham; og dog siger han endnu efter saa mange Aars stadige Stræben: ikke at jeg har allerede grebet det, eller er allerede fuldkommen, men jeg jager derefter, om jeg dog kan gribe det.

Men hvad var det da, han saaledes vilde gribe? Han havde sagt det i det Foregaaende: „at jeg kan kiende Kristus, og hans Opstandelses Kraft, og hans Lidelsers Samfund, dannet til at ligne ham i hans Død“ ²⁾. Det er en Apostel der taler, en Menighedernes, ja hele Verdens Lærer,

¹⁾ 1 Cor. 9, 27.

²⁾ Phil. 3, 10.

som jo og havde Guds Aand, der mindede ham om Alt hvad Kristus havde sagt, og veiledede ham til al Sandhed ¹⁾; og dog tilstaaer han, at han endnu ikke havde naaet det, ret tilfulde at kiende Christum, dog føler han, at det ogsaa var ham fornødent, altid at vore i sin Herres og Frelsers Naade og Kundskab ²⁾. Imidlertid lader os ikke misforstaae Apostelens Tale, som om han gjorde fælles Sag med dem, der, efter hans eget Udtryk paa et andet Sted, altid lære, og aldrig kunne komme til Sandheds Erkiendelse ³⁾, som om han vilde give os en Undskyldning, dersom vi stedse vasse og tvivle, og vor Siel aldrig kommer til Hvile i Christi Sandhed. Han har dog selv sagt, og Enhver af os bør kunne sige ham det efter: jeg veed, hvem jeg har troet, og er vis paa, at han er mægtig til at bevare Det, jeg har nedlagt hos ham, indtil hiin Dag ⁴⁾; han har selv sagt, og Enhver af os bør kunne sige ham det efter: jeg stammer mig ikke ved Christi Evangelium, thi det er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver Den, som troer ⁵⁾. Den, der er uvidende og vankundig, eller Den, der ingen fast Overbeviisning har i sit Hierte, er ikke skicket til at være Christi Tiener; derfor, mine yngre Brødre! naar I nu ere gangne op til Herrens Alter for at modtage Indvielsen til Hans Tjeneste, da holder jeg mig forvisset, at I i de Forberedelses-Nar, der ere hengangne for Eder, ikke have lært forgieves, at Christi Sandhed har giennemtrængt Eders Underste, at der er en Overbeviisning i Eder, som I selv ville holde fast ved under Livets Storme, og som I vusse at fremkalde og

1) Joh. 14, 26, 16, 13.   2) 2 Petr. 3, 18.   3) 2 Tim. 2, 7.

4) 2 Tim. 1, 12.   5) Rom. 1, 16.

nære hos dem, der blive Eder betroede. Men hvad I endog have lært, eller hvad I herefter kunne lære, der kommer aldrig en Tid, da I have udlært, da I ikke mere behøve at stræbe efter at kiende Christum klarere, eller at ruste Eder til Forsvar mod dem, der sige imod; der kommer aldrig en Tid, da I ikke behøve at frygte for, at Sandheden igien kunde omtaages for Eders Blik, at Bildfarelser, at falske Lærdomme, der saa gierne ville tage Sandhedens Skin, ikke kunde henrive Eder. Siger aldrig: vi have grebet det, men higer stedse efter det Fuldkomnere. Men siger heller aldrig: vi kunne ikke gribe det, vore Evner ere for ringe, vor Tid og Leilighed tilsteder det ikke. Ikke Alle ere kaldede til at stille sig hen i de Lærdes Række, men enhver Christelig Lærer er kaldet til selv at forfremmes i Wiisdom og Kundskab, at han ogsaa maa kunne føre Andre frem med sig; der er ingen Afstrog i Landet, hvorhen jo de Spørgsmaal trænge, der bevæge Christenheden; der er intet Liv saa fysselfat, at der jo er Tid til redelig Estertanke; der er ingen Lærer i vor Kirke, som jo har et Lonkammer, hvori han stundom kan trække sig tilbage, som jo har eensomme Vandringer, og stille Nætter, da han kan tale med Gud og sin Samvittighed om Menneskets vigtigste Anligender, og høre Guds Sandheds Røst.

Dog, det er ikke Kundskab alene, hvorom Apostelen her taler, ikke Kundskaben alene, som frelser. Apostelen siger vel, at han higer efter at kiende Christum, men ogsaa at findes i ham, at fornemme hans Opstandelses Kraft, hans Lidelsers Samfund, at dannes til at ligne ham i hans Død, eller med andre Ord, at han ret kunde optages i Christi Samfund, at Christi Liv ret kunde fuldkommes i ham.

„Ikke at jeg allerede har grebet det“ — af! hvo har nogen-
 finde grebet det ganske? hvo er kommen saavidt, at han i
 den rette fulde Betydning kunde sige: Jeg lever ikke mere,
 men Christus lever i mig ¹⁾? Men paa den anden Side
 ville Gud i Naade forbyde, at vi skulde nødes til at sige,
 vi vare fremmede fra Livet i Christo. Enhver, hvem Chri-
 stus har grebet, har ogsaa paa nogen Naade fornummet
 hans Lidelsers Samfund og hans Opstandelses Kraft. Ja,
 Enhver, som anderledes kalder sig Christen, end ved den
 udvortes Optagelse i den synlige Kirke, Enhver, der nogen-
 finde ret af Hiertet har kaldet Christum Herre, Mester,
 Frelser, maa dog ogsaa have følt Noget af det, Apostelen
 folte, da han sagde: hvad der var mig Binding — hvad
 Verden kaldte saa — det har jeg agtet for Tab mod Chri-
 sti Jesu, min Herres Kundskabs — vi tør tilføie: og hans
 Samfunds — Ypperlighed ²⁾; eengang maa han have
 bragt Gud sig og Verden, dens Gods og dens Ære, dens
 Lyst og dens Smerte, til Offer, og saaledes have været
 dannet til at ligne sin Frelser i hans Død; eengang maa
 Christi herliggjorte Liv have giennemtrængt ham i dets Fylde,
 han maa have drukkert af de Kilder, som opvælde til et evigt
 Liv. D der gives Oploftelser, store, salige Timer, hvori
 Sielen nærmer sig sit Udspring, hæver sig til Herrens
 Himle; af! men saa gives der igien tunge, bittere Timer,
 hvori Sielen er hildet i Støvets Lænker, er kold, død, fyldt
 med timelig Begiering, med timelig Frygt og Sorg; det
 sukker op af vort Hiertes dybe Grund: nei, jeg har ikke
 grebet det, er saa sørgeligen langt fra Guldkommenhed.

¹⁾ Gal. 2, 20. ²⁾ Phill. 3, 7. 8.

Men Eet gjør jeg, siger Apostelen, jeg jager derefter, om jeg dog kan gribe det; og mine Brødre! lader os sige det Samme, sige det Dag efter Dag, sige det Den, over hvem Morgenrøden endnu smiler, Den, over hvem Dagen brænder tung og heed, Den, over hvem Aftenen sfygger. Vi ere sendte til at fremkalde, vogte, nære det christelige Liv i de Menigheder, som Gud og Mennesker betroe til vor Omfarg; men hvorledes kunde vi indgyde et Liv, som ikke først er i os selv? hvorledes kunde vi tale, dersom vi ikke først selv have troet ¹⁾, overbevise Andre, dersom vi ikke selv have modtaget Overbeviisning? Hvorledes kunde vi formane Andre, dersom vi ikke først ville formane os selv, fordre af Andre, at de skulle bringe Herren uværdig Lyft eller uværdig Frygt til Offer, dersom vi ikke først selv ville bringe vort Offer, tilskynde Andre til at ære Gud med gode Gjerninger, dersom ikke Retfærdighed og Kierlighed tilskynder os selv, kalde Andre til den Tieneste, de ere skyldige, dersom vi ikke først varetage vor egen?

Thi, mine Brødre! vi taledede hidtil om Det, som skal foregaae i vort eget Indre, om vort Arbeide med os selv, vor Stræben efter selv at gaae frem i christelig Fuldkommenhed; men derved kan Talen jo her ikke standse. Vi overdrage Eder den Tieneste, som engang blev os overdragen, vi sende Eder ud som Arbeidere paa Herrens Ager, vi bede og haabe, at I engang, naar Herren kalder Eder tilbage fra Arbeidet, ikke ville komme ene, med tomme Hænder, men at I maae kunne sige: der er ogsaa Det, vi have vundet med det Pund, du betroede os. Det er en svær Kunst, at vinde

¹⁾ 2 Kor. 4, 13.

Mennesker for Guds Rige, at tale altid den samme Sandhed, og dog saaledes at omkifte vor Nost, at vi kunne finde Indgang hos Menneskene efter deres forskjellige Vilkaar, ikke at worde ligesfikkede med denne Verden ¹⁾, og dog at være Alt for for Alle, paa det vi maae kunne frelse Noget ²⁾. Den christelige Sielesørger skal tale i Forsamlingerne, og da saavel for ringe Mennesker, thi ogsaa for Enhver af dem skal Christi Lys skinne, som for dem, der omsiraales af Høihedens Glæds, men der dog ikke ere opvøiede over christelig Formaning; og atter skal han undervise de Unge i det stille Kammer, inden de sendes ud til Livets Prøvelser; han skal vække de Sikkre, og befæste de Tvivlende; han skal gaae i Glædens Huus og i Sorgens Huus, han skal sidde ved den Syges Leie, skal staae paa de Steder, hvor Menneskets Endeligt er, og søge at bringe de Levende til at lægge det paa Hjerte ³⁾. I alle disse Forhold at virke uden falsk Iver og uden Letfindighed, med christeligt Alvor og christelig Mildhed, ikke at dysse Samvittigheden i Søvn, heller ikke at sonderbryde det knusede Kor ⁴⁾ — ja sandelig, denne Kunst er saa svær, som nogen anden, der øves af Mennesker. Vi behøve ikke at sige de Unge, at de endnu ikke have grebet det; suarere ville vi vidne for dem, at ogsaa vi ikke agte os selv at have grebet det, vi ville sige dem, at hvad endog Livet, hvad redelig Eftertanke, Øvelse og Erfaring under Guds Bistand kan bringe, hvilken Dygtighed endog derved kan udvikles, skulde vi dog aldrig mene os selv at være fuldkomne; men, glemmende

¹⁾ Rom. 12, 2. ²⁾ 1 Kor. 9, 22. ³⁾ Præd. B. 7, 2. ⁴⁾ Matth. 12, 20.

hvad der er bagved, og rækkende efter Det, som er foran, stedse stræbe frem imod Maalet.

Dette Maal, ja det ligger saa fiernt, at vi aldrig naae det; men skulde vi deraf tage Paastud for vor Bequemmelighed og Ladhed? skulde vi standse paa Veien, fordi vi dog aldrig naae den Fuldkommenhed, af hvilken vi saa gjerne vare i Besiddelse? Og det er ikke blot de Eftersladne, der her søge en velkommen Uudskyldning; ogsaa de Bedre, naar de erkjende deres Gyver saa indskrænkede og svage, naar de fornemme, at de uagtet deres Stræben ikke ere komne videre, naar de i mange sørgelige Erfaringer mene at see deres Arbejde frugtesløst, fristes til at synke hen i Mismod og opgive en Stræben, der synes dem forgieves. Men, mine Venner! hvad er da dette Mismod Andet, end hvad ethvert Mismod er, Bantro, Mistviol til Herrens Kraft og Naade? Hvo havde gjort sørgeligere Erfaringer i denne Henseende, end den Apostel, der taler til os i vor Text? men hvo har dog mere end han holdt fast ved Troen og Haabet? Han satte ingen daarlig og hovmodig Tillid til egne Kræfter, men dog vidste han, at Guds Kraft fuldkommes i vor Skrobelighed, ¹⁾ han vidste, at Gud er mægtig til at lade al Naade rigeligen tilflyde os, ²⁾ det gjeldte om ham selv, hvad han siger om Abraham, de Troendes Fader: han tvivlede ikke i Bantro paa Guds Forjættelser, men, styrket i Troen, gav han Gud Æren, fuldkommeligen vis paa, at hvad han havde lovet, det var han og mægtig at gjøre. ³⁾ Hvad kalder du det vel, naar Bonden ikke vil saae, fordi han frygter ikke at skulle høste — hvad kalder du det,

1) 2 Kor. 12, 9. 2) 2 Kor. 9, 8. 3) Rom. 4, 20, 21.

uden Bantro? Men du, som formaner Arbeideren i det Timelige, ikke at lade Hænderne synke, men at troe paa Den, som sender beleilige Tider, som giver Bært til Det, vi plante og vande: skulde du ikke ogsaa formane dig selv, du Arbeider i det Aandelige? Lad din Stræben være alvorlig og utrættet, foreen dermed den alvorlige, inderlige Bøn, og lad den heller ikke trættes, og tro da Gud bedre end dig selv, bedre end dit Hjertes Tvivl, bedre end dit omtaa- gede Dies Syn; thi Gud er trofast, han kan ikke negte sig selv,¹⁾ kan ikke forskyde, ikke forglemme deres Bøn, som raabe til ham Dag og Nat.²⁾

Saa være det da et Løfte om Tro til Gud, og det dermed saa nær forbundne Løfte om Trostab mod Gud, som her i Jesu Navn aflægges ved Alteret. Til dette Løfte ville vi da i det samme hvilovede Navn knytte Forjættelse om den Høiestes Velsignelse. Frygter ikke, I, som nu drage ud paa Veien, thi den Allmægtige skal være med Eder, han skal føre, styrke, velsigne Eder, naar I retteligen betroe Eder til ham, saa I, om I end stedse maae erkende, hvor Meget der fattes i Fuldkommenhed, dog tillige i Aarenes Løb skulle erkende, at I ere komne videre frem. Siger ikke, at Aarene tage, som de give, at de nedbryde og fortære, saavel som de udvikle. Vel vide vi, at vi her paa Jorden ere Tidens Born, og hvilken Magt den har over os; men der er et trosteligt Ord, som siger, at det indvortes Menneske kan fornyes Dag fra Dag, om end det udvortes nedbrydes.³⁾ Blomsterets fine Duft varer vel kun sin korte Tid, men derefter bærer den gode Stamme de

¹⁾ 2 Tim. 2, 13. ²⁾ Luk. 18, 7. ³⁾ 2 Kor. 4, 16.

modne Frugter; svinder Ungdommens levende Fyrighed, da kommer Alderens Dygtighed og Erfaring. Vel bliver Alt hernede ufuldkomment, men just disse Kræfter, som aldrig ret udvikles i deres Fylde, denne Stræben, som aldrig naaer hvad der var forjættet, er en Henviisning til det Aenodie, som Jorden ikke har i Cie, og som Himmelen derfor maa række, til det himmelske og salige Rige, hvorhen al vor Stræben skal stunde, og hvorhen vi skulle søge at føre Andre med os. Der er Maalet; ved det forunde Gud os i Raade at samles! Amen.

V.

Den 30te December 1835.

Det er et skönt Embede, om hvilket Apostelen taler i de forelæste Ord.¹⁾ En Lærer, en Forstander i Christi Kirke, som holder fast ved det sande Ord, som er dygtig, baade til at formane, opbygge, bestyrke de Troende, og til at overbevise dem, som sige imod: hvo føler ikke hans Værdighed? Og naar en saadan Mand træder frem i sit Folks Templer, naar han der omringes af en talrig Forsamling, Menneſter af alle Livets forſkiellige Stillinger, af Høie og Ringe, Rige og Arme, Glade og Bedrøvede, dem, hvilke Verden kalder Retfærdige, og dem, hvilke den kalder Syndere, naar han for dem alle forkynder det Ord,

---

¹⁾ Tit. 1, 5—9; det Afſnit, ſom ſtedſe oplæſes ved Præſteviſle.

som er mægtigt til at frelse Sielene, og opløfter dem med sig fra Verdens Forvirring, Besmittelse og Elendighed til de Egne, hvor Wiisdommen og Freden boer: hvilken ung Mand, bestemt til engang at overtage det samme Embede, skulde ikke, naar han seer det, føle Hiertet brænde i sit Bryst? Ogsaa I, mine unge Medbrødre! hilsede sikkert mangan Gang forud Embedet med Haab og Lyst; og nu er Timen kommen, da Gud og Menesker kalde Eder dertil, da det siges Eder: gaaer I ogsaa hen til Arbeidet, og formaner ved den sunde Lærdom.

Men, mine Venner! i det Birkeligheden saaledes træder Eder imøde, synes den at have tabt alt det Glimrende, hvormed den forhen lokkede til sig; den hele Stilling, hvortil I kaldes, passer kun lidet til den Skildring, vi udkastede. Som overalt Bessedenhed sommer den Unge, saaledes indskrænkede ogsaa Eders Begiering for nærværende Tiid sig til en snever Birkfreds, hvor kun liden Roes og liden Lon synes at kunne vindes. Een af Eder gaaer hen, hvor den kristelige Barmhiertighed byggede et Tilflugtssted for Sygdom og Armod, det er gamle, svage, i Samsundet næsten forglemte Menesker, han skal kalde sin Menighed, det skal være en stor Deel af hans Gierning at besøge de Besværede, at vedligeholde den Gnist af Aand, der endnu er tilbage i den næsten nedbrudte Skikkelse, hvilken han snart skal ledsage til en Grav, om hvis Sted Ingen skal spørge. De Dørige paatage sig at hielpe ældre Mænd i Embedets Gierning, og Tvende af Eder gaae hen paa affides Steder, hvor kun ringe Menesker boe, og hvad I der tale og foretage vil blive inden de snevne Grændser, vil visseligen ikke gienlyde over Landet. Vi tør ikke love Eder,

at I snart skulle see Eder omringede af talrige Forsamlinger, som de, vi nys omtalte, hvor I kunde finde mange Hierter, hvis Barme og Fylde let strømmede sammen med Eders, saa at I snart og riigt kunde fra Eders Menigheder frembære for den Evige et brændende Dffer af Tro, Haab og Kierlighed. Tværtimod kunde vi frygte, at I altfor snart, altfor bittert vilde finde, hvad saa Mange mene at have lært af den sørgelige Erfaring, at Virkeligheden ikke svarer til Ungdommens Dromme, at I altfor mismodigen vilde prise dem lykkelige, som fik Evne og Leilighed til at virke i større Omfang, som finde sig omgivne af Dølyste og Forstandige, som kunne overse de Modvillige og Gienstridige, fordi de snart finde riig Erstatning i de Mange, hos hvilke Ordet synes let at finde Indgang, Sæden let at modnes til en skion Høst, og at I, i Sammenligning med Disces, vilde ansee Eders Arbeide som spildt, uden Frugt, uden høiere, ret tilfredsstillende Lon.

Derfor, mine Brødre, minde vi Eder, i det vi overdrage Eder Embedet, om Herrens Ord: „seer til, at I ikke foragte Een af disse Smaa!“¹⁾ Herren havde talt om Bornene, men hans Tales hele Sammenhæng viser, at han meente alle dem, som agtes ringe, som oversees i Verden; om dem alle siger han: „det er ikke Eders himmelske Faders Villie, at Een af disse Smaa skal fortabes.“²⁾ Vi kalde os Jesu Christi Dienere, kalde Ham vor Herre og Mester; men naar det da i andre Henseender gielder, at Discipelen ikke er over sin Mester,³⁾ da gielder det ogsaa deri, at, naar Herren priste det som et Kiendetegn paa at Guds

1) Matth. 18, 10. 2) B. 14. 3) Matth. 10, 24.

Rige var kommet nær, at Evangelium blev prædikeret for de Fattige, ¹⁾ da tør vi ikke lade haant om denne Prædiken for Arme og Ringe, ikke mene, at vi bedre opfyldte vor Bestemmelse, bringe Herren velbehageligere Tjeneste, naar vi kunne vende os til de Underviste, til dem, der i Verden kaldes de Kløge og Forstandige.

Vi leve i Tider, da Kundskabens Priis høres allevegne, og hvo vilde ikke deeltage i denne Priis? Kundskaben er ikke blot et ædelt Smykke for Livet, men det er ved den, at Mennesket gjør sig Jorden underdanig, ja selv det Høieste, Fromhed og Gudsfrygt, kan ikke finde Sted uden Guds Kundskab, og Intet er skionnere end et ret gudsfrygtigt Hierte, naar det er forbundet med ret klar Indsigt. Men turde vi nu og sige, at disse tvende, Indsigt og Fromhed, stedse ere uadskilleligen forbundne, at de stedse vore med hinanden i Menneskets Siel? Høre vi, hvorledes Mange af dem, der mene selv at have taget Kundskabens Nøgel, tale om den ringe, uoplyste Mængde, da skulde det synes, som om det var hiin Nøgel alene, der aabnede alle Gudsfrygtighedens Skatte, som om der udenfor den uddannede Kundskabs Riger kun fandtes Bantroens eller Dvertroens Mørke. Men er dette da virkelig saaledes? Vel er det sandt, at den rette fulde og klare Indsigt holder baade Bantro og Dvertro borte; men der er ofte et dybt Svælg mellem Indsigten i de jordiske og den i de guddommelige Ting. Tænke vi tilbage paa de gamle Tider, da vide vi Alle, at der vare hedenste Folkelag, som i al Slags verdslig Bedrivt, ja selv i Videnskab og Kunst, endnu stedse vække vor Beundring, og

¹⁾ Matth. 11, 5.

hvor dog enhver Overtro, endog den, der synes os den urimeligste, vi kunne næsten sige, den umueligste, havde sit faste Sæde. See vi hen til det Folk, som roste sig af Guds Kundskab, og derfor kaldte alle andre Folkeslag vanhellige, da høre vi deres Vise og Kloge sige med Foragt og Forbittrelse: denne Hob, som ikke kiender Loven, er forbandet; ¹⁾ og dog var det hine Lærde, som først raabte imod Jesum: forsæst! forsæst! og iblandt denne Hob vare der de, som ved at høre Jesu Tale udbrod: aldrig har et Menneſte talet saaledes, som dette Menneſte. ²⁾ Ogsaa blandt os, turde vi der sige, at Vantro eller Overtro kun finder Indgang hos de Ubidende? O! hvad enten du spørger paa de høie eller paa de lave Steder, da er den sande, sunde, levende Tro kun fielden paa Jorden; derimod finder du allevegne dem, som ikke ſtamme sig ved Overtroens Herredømme, som gierne vnskede at finde en Trolddom, hvorved de kunde undflye Trængsel og Nød, kunde vinde dette Livs Lykke, og, om mueligt, endnu det tilkommende Livs Salighed. Men naar du blandt de Kloge og Dannede ſaa ofte finder dem, der indviklede sig i allehaande Tvivl, og efterhaanden ganske opgave Sandheden som utilgængelig for Menneſkene, da finder du ofte blandt de Eenfoldige Saadanne, hvis Hierte er aabent for Sandhedens Roſt. | Hvor du endog er ſat, af! da vil du ſtedſe finde, at din Prædiken udretter langt Mindre, end du vnskede, ſtræbte, haabede; og da kan du vel mangen Gang have Anledning til at anklage dine Tilhorere, fordi der iblandt dem findes ſaa mange Ugegyldige og Føleſloſe; men derſom din Tale ſlet

1) Joh. 7, 49. 2) B. 46.

ingen Virkning frembringer, dersom den slet ikke vækker og bevæger noget Mennesses Hierte, da anslag dig selv, thi da har du sikkert ikke tallet, som du burde. Spørg Herrens Apostle, om de Jutet kunde udrette, fordi de for det Meste omkring sig kun fandt faa Lærde, Anseete, Fornemme i deres Menigheder. Spørg de Mænd, der siden rensede Christi Kirke og droge den skjulte Sandhed frem, om de kun vendte sig til de Lærde og Kløge; og spørg da rundt i Landene, om de ikke have fundet Jndgang med deres Prædiken, om du ikke endnu dybt i Folkets Bevidsthed finder de Sandheder indprentede, som de forkyndte.

Bisnok, dersom du kun taler med den konstige Kløgt, kun foredrager de kolde Læresætninger, du horte i dine Skoler, da kan du beundre dig selv, men Folket vil koldt vende sig fra dig; men dersom du taler hvad Apostelen kalder sunde Ord, ¹⁾ Ord af den sunde Fornuft, af det sunde Hierte, da vende disse Ord sig ogsaa til det Sunde, der midt i Fordærvelsen er tilbage i Mennekstet, og vilde ogsaa der finde Jndgang. Brødre! lad Den vidne for Eder, hvis Bei har ført ham baade til Palladsjer og Hytter. Dersom Noget vilde sige Eder, at i Hvihedens Glands, mellem blødere, forfinede Sæder, udslukkes Livets Lys, der fortørres dets Kraft, der kan den sunde, stærke, levende Tro ikke finde sit Hiem: da vilde jeg kalde den Tale usand, thi ogsaa der har jeg seet Andagtsens Blomster udfolde sig med dets reneeste Duft, ogsaa der har jeg fundet den Tro, som overvinder Verden. Men dersom Noget paa den anden Side vilde sige, at der, hvor Mennekstet maa trælle for Li-

1) 2 Tim. 1, 13.

vets Rødtorst, hvor hans Tanker idelig maae dreie sig om den lavere Syssel, der udslukkes Jølelsen for det Høiere, der kunne Sielene ikke hæve sig til det Guddommeliges Betragtning: da vil jeg vidne, at jeg har fundet det anderledes. Jeg har i enhver Stand fundet Mange, som, indvilde i jordiske Tanker, i timelig Stræben, glemme det Himmelske og Evige; men jeg har ogsaa i den lave Hytte, under det grove Klædebon, fundet mangt Hierte, som troede Gud, og bragte ham en Tilbedelse i Aand og Sandhed. Jeg har der fundet Mange, der holdt fast ved den Usynlige, som om de saae ham,¹⁾ og i den dybeste Grefrygt boiede sig for ham som Himmelens og Jordens almægtige Herre og Skaber; jeg har der fundet Mange, der ikke, som deres mere oplyste Brødre, vare tilbøielige til at gaae i Rette med Gud og anklage ham, fordi han beskifter Menneskene de Dage, til hvilke de ikke have Lyst, men bekendte, at Ham hører Retfærdighed til, og os vore Ausgitters Blusel,²⁾ som sagde: vi ville bære Herrens Brede, thi vi have syndet imod ham,³⁾ som ogsaa sagde: det er godt, at man haaber, og er stille til Herrens Frelse.⁴⁾ Naar jeg prædikede Jesu Christi Evangelium, da fandt jeg blandt dem, der kaldes Kundskabens Børn, Mange, som søgte i deres Lærdoms Skatte, hvor de kunde finde nogen Tvivl, som kunde fordunkle Glandsen af Christi Herlighed; men jeg fandt blandt de Eenfoldige Mange, som følte den Trang, hvilken intet jordisk Gode kan stille, og som, naar Kristus blev dem forkyndet, følte, at der ikke er Frelse i nogen Anden, og at der ikke er noget andet Navn under Himmelen

1) Hebr. 11, 2, 7. 2) Dan. 9, 7. 3) Mich. 7, 9. 4) Begr. B. 3, 26.

givet iblandt Menneſker, ved hvilket vi ſkulle worde frelſte; ¹⁾ og den Følelſe, hvormed de boiede deres Knæe i Jeſu Navn, nei! den var ikke Dvertro, men Idmygghed og Trefrygt og Kierlighed og Tillid og Haab ſamlede ſig deri.

Men de hoiſte chriſtelige Dyder findes dog vel kun der, hvor tidlig Underviisning, hvor omhyggelig Opdragelſe dannede Hiertet dertil, hvor det Bilde tidligen blev affſaaret, det Gode tidligen blev pleiet; det chriſtelige Liv kan dog vel ikke udvikle ſig i ſin rene, ædle Glands, hvor Tanken er bunden til det Lave, hvor al Stræben indſtrænker ſig inden de ringeſte Syſflers Kreds? Al! hvor du end kommer i Verden, vil Synd og Beſmittelſe møde dig i deres bedrøvelige Skikkelſer; men allevegne vil du ogſaa, midt i Fordærvellen, finde en Levning, ſom vidner om Menneſkets Herkomſt, vil du finde Frugter, ſom Chriſtendommen har fremkaldt og modnet; og ſandeligen ligesaa ofte under den Ringes Tag, i hans mœiſommere, mere bundne Liv, ſom der, hvor Frihed og Klogskab avler Dndt ſaavelſom Godt. Arbeidsomhed er en ſkion Dyd; men hvor finder du denne almindeligere end blandt dem, hvilke de Drkesløſe foragte, blandt dem, hvilke hver Morgen vækker til den nødvendige og gavnlige Stræben, og ſom ikke ere anderledes vante, end at de maae æde deres Brød i deres Anſigts Sved? Noiſomhed er en ſkion Dyd; men naar denne mere og mere flygter fra de glimrende Sale, naar Livet der ſynes ſtedſe at faae flere Fornødenheder, Begierligheden ſtedſe vanſkeligere tilfredſtilles, da finder du i de lave Hytter Mange, ſom fra Ungdommen af have lært den Konſt at undvære, eller

1) Ap. G. 4, 12.

siden have maattet lære sig den, Mange, som erkiende, at naar vi have Føde og Klæde, skulle vi dermed lade os nøie, som betænke, at vi Intet have bragt med til Verden, og at vi ei heller kunne bringe Noget ud derfra¹⁾. Og den christelige Barmhiertighed — Gud være lovet, at vi finde den allevegne iblandt os; men naar vi, hvem i det Udvoortes de blidere Kaar tilfaldt, med en Almiisse snart kiobe os frie fra at see den Elendiges Jammer, at høre hans Klage, hvad er da vor Gave, hvis den endog ikke er karrig, hvis den endog gives med en villig Haand — hvad er den dog mod den Barmhiertighed, som i de trange Kaar Nabo daglig viser mod Nabo, naar de laane hinanden, naar de pleie hinanden i Sygdom, naar de glemme deres Eget for at staae den Forladte bi; og naar her den venstre Haand saa ofte ikke veed hvad den hoire gjør, naar det saa ofte synes dem, som kunde det ikke være anderledes, end at den Ene heri maa gjøre mod den Anden hvad han selv vilde vederfares: o, da ere her Offere, der behage den evige Forbarmer fuldt saa vel, som den langt rigere Gave, hvilken vi ofte maastee neppe savne. | Og den christelige Taalmodighed, den maa jo vel findes der, hvor Menneket ikke vover at anklage sin Skaber og Herre; og naar vi saa ofte hos dem, hvilke Lykken var vant at gieste, hverken finde Kraft eller Villie til at bære end den mindste Gienvordighed, da finde vi jævnlig hos dem, der forsøgtes under Livets haardere Tryk, Styrke til at tage det tunge Kors dagligen paa sig, og sige: see Guds Villie! Naar vi da tænke paa den sidste Skiebne, der venter baade den Lykkelige og den Be-

---

¹⁾ 1 Tim. 6, 7. 8.

sværede, er det da dem, der rose sig af Kundskabens Besiddelse, der ogsaa ere blevne meest fortrolige med den alvorlige Tanke om det Skridt, som fører fra Livet her til Livet hinside, der have fundet de Trøstegrunde, som kunne berolige mod Dødens Rædsler? / D seer, hvorledes de vise enhver Forestilling derom langt fra sig, hvorledes de bede og befale, at Jungen maa lade dem fornemme det, naar det mærkes, at den sidste Time nærmer sig, hvorledes de end ikke ville annamme Christendommens sidste Trøst, for at den ikke skal paaminde dem om, at deres Dage ere talte / Seer derimod dem, der gif den moisomme Pillegrimsgang; de have ofte forud hilset det Tilflugtssted, hvor den Trætte finder Hvile, og naar de mene at høre det Budskab, der kalder dem derhen, da stielve de ikke, men for at styrke sig i den sidste Striid begiere de Husværelse fra Ham, som endnu kan lade det evige Livs Kilder opvælde i det bristende Hjerte. Hvor ofte kaldtes jeg hen til den ringe Hytte, hvor Døden kæmpede med Livet; ah! mangen Gang fandt jeg vel det aandelige Liv næsten udslukt for det legemlige, men mangen Gang blev ogsaa Hytten i Sandhed et Bedehuus; der var Jungen derinde uden den Døende paa hans Leie, de saa Sørgende eller Medlidende derved, og jeg sou bragte Frelserens sidste Trøst; men hvad der foregik i det stille fattige Kammer, var dig, Herre og Forbarmer! sikkert saa fuldt til Velbebag, som nogen Tilbedelse, der kunde bringes dig fra den talrigste Forsamling, fra det festligst smykkede Tempel.

Sandelig, Gud anseer ikke Personer, men hvo iblandt alle Folk, i enhver Stand, som ham frygter og gjør Ret:

færdighed, er ham behagelig.¹⁾ Derfor, mine Brødre! anseer I ikke heller Personer, fuldbringer Eders Tjeneste med Trofskab og Kierlighed, hvor Herren anviser Eder den; seer til, at I ikke foragte Een af de Ringe, som blive Eder betroede, thi det er Eders himmelske Faders Villie, at ikke Een af dem skal fortages. —

Aaret synker, det vil snart have fuldendt sit Løb. Men før det endnu tælles blandt de tilbagelagte, gribe vi ligesom en af dets flygtende Timer for at indvie Eder til det hellige Embede, hvortil I ere kaldte. Naar det nye Aar oprinder, da er Embedet Eder overdraget, og Aaret kalder Eder til Embedets Gjerning. Saa være Gud med Eder i dette for Eder saa betydningsfulde Aar, og i alle dem, der endnu skulle følge! Vi ønske Eder af oprigtigt Hierte al Lykke, Dymuntring og Glæde paa den forestaaende Vandring; men fremfor Alt ville vi bede Gud, at han vil lade det nye Aar tænde nyt Liv i Eders Sielse, at han vil give Eder Aand og Viisdom og Kraft, saa Eders Arbeide maa bære Frugt, Gud til Ære, Menneſter til Gavn, og Eder selv til sand Hæder og Fred. Amen.

---

1) A G. 10, 34. 35.

Den 18de Mai 1836.

Naar Apostelen i de forelæste Ord fordrer, at Den, der bestikkes til Lærer og Tilsynsmand i Menigheden, skal være mægtig til at formane og overbevise ved den sunde Lærdom, da er denne Fordring saa billig, at det endog kunde synes oversflodigt at fremsøre den, thi Den, der fremfor Andre sættes til nogen B. stilling, maa ogsaa kunne varetage hvad der hører til Festillingen, Den, der bestikkes til Lærer, maa ogsaa kunne lære. Hvorfor er der i den kristelige Kirke, og — som vi endog af de oplæste Ord see — efter apostolisk Indstiftelse, en egen Lærerstand? Sikkert ikke for at vi, som høre til den, skulle mene, at vi have taget Kundskabens Nøgel,¹⁾ og efter vort Godtbeftindende kunne uddele til vore Brødre hvad vi ville unde dem eller ansee for at være dem tienligt; Gud vil, at alle Menneſker ſkulle vorde ſalige, og komme til Sandheds Erkendelse,²⁾ og derfor ſkal den kristelige Kundskab være aaben og tilgængelig for Alle. Men efterdi der er Forſkiel paa Naadegaver,³⁾ og Forſkiel paa Dannelse og Forberedelse, og efterdi der vilde være Uorden og Forvirring og Forſtyrrelſe i Menighederne, derſom Enhver kunde trænge ſig frem til at lære, ſaa har Gud, ſom ikke er Forvirringens, men Fredens Gud,⁴⁾ ladet det anordne ſaaledes, at der lovligen ſkal beſtikkes Lærere i Menighederne; men diſſe bør da og være mægtige, baade

¹⁾ Luk. 11, 52. ²⁾ 1 Tim. 2, 4. ³⁾ 1 Kor. 12, 4. ⁴⁾ 1 Kor. 14, 33.

til at formane med den sunde Lærdom, og at overbevise dem, som sige imod.

„Mægtige,“ siger Apostelen. Egentlig menes vel hermed ikke Andet, end at de skulle være istand dertil, have de fornødne Kundskaber og Evner, i Forbindelse med en redelig og utrættet Villie; imidlertid er der dog i dette Udtryk et Bibegreb, som vi ikke ville lade falde til Jorden. De tvende Jesu Disciple, som gik paa Veien til Emaus, og klagede over, at han var borttagen fra dem, sagde om ham, at han var en Prophet, mægtig i Gierning og Ord for Gud og alt Folket;¹⁾ og medens Herren drog omkring og lærte, siges der flere Gange: „Folket forundrede sig saare over hans Lærdom, thi han lærte dem som Den, der havde Myndighed, og ikke som de Skrivkloge.“²⁾ Dg-
saa vi skulle derfor sikkert stræbe at være mægtige i Ord, at lære, ikke som de Skrivkloge, men som Herren selv, med Myndighed.

Men i det vi bruge dette Ord, da vide vi vel, at det jævnlig tages i en Betydning, hvori det tilkiendegiver Noget, som ikke er tilbørligt; vi vide vel, mine Brødre! at der ofte har været fort Klage over vor Stand, fordi den har tiltaget sig en Myndighed, som ikke bør indrommes den. Vi nodes ogsaa at tilstaae, at, som enhver Stand har sine særegne Fristelser, saaledes kunde det ogsaa skee, at vi, efterdi det er vort Embede saa ofte at tale hvor de Andre tie, kunde vænnes til kun at ville høre os selv, og ikke Andre, at vi, efterdi vi skulle være Forstandere og Tilsyns-

1) Luf. 24, 19. 2) Matth. 7, 28-29. Marc. 1, 22. Luf. 4, 32.

mænd og stikke mange Ting tilrette i vore Menigheder, og saa kunde fristes til, mangen Gang hellere at ville afgjøre ved lydende Stemme, end ved Grunde og Overbeviisning; vi kunne ikke negte, at der have været Lærere i Christi Kirke, som vilde herste over Herrens Arv,¹⁾ som vilde raade over Samvittighederne, og befale Menneskene hvad de blindt skulde troe og gjøre. / Hvormeget nu endog Liderne selv arbeide herimod, saa have vi dog stedse nødig at vaage og at bede, at ikke noget Slet og Utilbørligt skal under det Anstændiges Navn snige sig ind i vore Hierter og i vort Levnet; vi have nødig ideligen at foreholde os, at vi ingen Magt og Myndighed have af os selv, men kun en betroet, og at for al den Myndighed, Herren betroede os — til Opbyggelse, ikke til Redbrydelse²⁾ — skulle vi gjøre Ham og Mennesker Regnskab; vi have nødig at minde os om, at vi alle ere Brødre, som skulle lære med hverandre og af hverandre, og at kun Een er vor rette Mester og Veileder, Kristus.³⁾

Men saa sandt som alt dette er, saa sandt er det ogsaa paa den anden Side, at Den, som lovligen beskikkes til Lære-Embedet, dermed faaer — som vi ogsaa udtryffeligen sige det i Indvielsens høitidelige Time — „Magt og Myndighed, som en ret Guds og Jesu Christi Diener, til at prædike Guds Ord;“ det er hans Ret, det er hans hellige Pligt, at prædike Guds Ord, for dette skal han fornemmeligen leve, og dette skal han gjøre, ikke svagt og forsagt, ikke som Den, der ligesom vilde snige sig til eller halv undsaae sig ved sin Gierning, men med Iver og Kraft,

¹⁾ 1 Petr. 5, 3.   ²⁾ 2 Kor. 10, 8.   ³⁾ Matth. 23, 8. 10.

som Den, der har lovlig Magt og Myndighed dertil, som Den, der vil frembringe Indtryk og udrette Noget ved sin Tale. Agte vi paa Aarsagerne til det kirkelige Væsens i mange Henseender sørgelige Forfald, spørge vi, hvorved Folket paa saa mange Steder afvænedes fra at høre Guds Ord, hvorfor de høre det saa ligegyldigt, hvorfor den kristelige Kundskab hos Mange er bleven saa ringe, at de ikke vide at sskielne mellem de vigtigste Spørgsmaal: mon vi da ikke ville finde, at dette for en stor Deel hidrørte derfra, at Læreren ikke talede med den Myndighed, som Gud har givet ham, ikke stræbte, at Ordet fra hans Læbe kunde have Lighed med det Guds Ord, han skal forkynde, maatte være levende og kraftigt og skarpt, som et tveegget Sværd, at det kunde trænge ind til Marv og Been, virke i Menneskenes Tanker og Sind¹⁾? Adspørge vi Folket, da høre vi allevegne at det ynder dem, der lære som de, der have Myndighed, og adspørge vi os selv, da ville vi ogsaa tilstaae, at, om vi endog bifalde en Tale, om vi endog deri erkjende vigtige og gavnlige Sandheder, da høre vi den dog ikke med Velbehag, naar vi ikke tiltales med Kraft, naar vi fornemme, at Lærdommen ligesom ikke er tilstede, men først skal søges, at der tvivles, vales, frygtes, kort, at den Talende ikke bruger den Myndighed, som tilkommer ham over os alle, hvo vi endog ere, i den Stund, da han staaer paa Lærerenes Plads, og vi sidde paa Tilhørernes.

Saaledes frygter jeg da ikke for at misforstaaes, naar jeg, i det jeg skal overdrage Eder, mine yngre Medbrødre! det hellige Prædike-Embedet, formaner Eder at stræbe efter

¹⁾ Hebr. 4, 12.

at vorde mægtige til at gjøre Eders Embedsgerning, at benytte Eders Ret, og prædike, ikke svagt, koldt og frygtfomt, men som de, der have Myndighed dertil. Men hvorledes skeer dette?

Først og for alle Ting derved, at vi have en fuld og fast Overbeviisning om Det, vi prædike. Den, som tvivler — siger en Apostel — er som en Havsølge, der drives hid og did af Veiret; det Menneſte tænke ikke, at han ſkal faae Noget af Herren¹⁾; men han tænke ikke heller, at han ſkal faae Noget af Menneſter. Derſom Nogen ſkal lære, men Lærdommen ikke ſtaaer klart for hans eget Sind, hvorledes kan han da fremvirke Klarhed hos Andre? Du veed ikke, ſiger Tilhørerer ham da, dunklere eller tydeligere — du veed ikke hvad du vil, du laaner Ord herfra og derfra, men din Siel hviler ikke i Lærdommen, du synes at forbeholde dig, i Morgen at tage tilbage hvad du i Dag forkyndte: hvad kan da den vaklende Tale frembringe uden enten Ligegyldighed eller urolig Tvivl? Derſom Nogen ſkal formane, men hverken Overtrædelsen ſtaaer for ham i dens Afſkyelighed og Daarligheden i dens Foragtelighed, eller Retfærdigheden i dens høie, alvorlige Skønhed, og Kierligheden i dens Ynde: da kommer Formaningen frugtesløs tilbage. Du har ikke følt hvad du taler, ſige Tilhørerne ham da; vi fornemme ikke, at Det, du foreholder os, er det Samme, ſom du foreholder dig ſelv, ſom du taler om i dit eget Hierte; du viſer os en Vej, men vi kunne hverken ret ſee, hvilken det er, eller om du ſelv vil vandre den. Derſom Nogen ſkal overbevise dem, ſom ſige imod, da behøve

1) Jak. 1, 6. 7.

vi vel neppe at sige, at han selv maa være overbevist; thi hvorledes skulde han kunne vise det Uklare, det Intetsigende, det Ugrundede i Modstandernes Tale, dersom han ikke staaer paa det faste Stade, hvor han selv ikke kan roffes? hvorledes skulde han kunne fremstille Sandheden som den er, dersom han ikke selv har seet den Ansigt til Ansigt? Hermed sige vi jo ingenlunde, at Ingen skulde være mægtig til at lære Andre, før han selv havde lært Alt hvad der er at lære, havde udgrundet alt det Skiulte, havde giennemskuet alle Hemmeligheder, havde løst alle Gaader; vi vide det saare vel, at ogsaa de Indsigtsfuldste ikkun forstaae i stykkevis; den Ene seer noget Mere, den Anden noget Mindre, men dersom vi vilde sige, at vi vare komne til fuldkommen Erkiendelse af Sandheden, da vilde vi bedrage os selv, og der var ikke Sandhed i os. Lader os kun tilstaae, og ikke frygte for, at vi skade vor Tales Virkning eller svække vor Myndighed, dersom vi tilstaae det, at den menneskelige Kundskab har sine Grændser, og at det er saare langt fra, vi kunde rose os af at have naaet endog kun til den Grændse, hvortil maaskee mangen Anden kan være kommen. Men paa den anden Side, dersom vi skulde sige, at vi ingen Grund havde fundet, der jo vakkede under vore Fødder, at vi endnu stedse maatte spørge: hvad er Sandhed ¹⁾? og ikke vidste, til hvem vi kunde gaae for at høre den: ja, da var det bedre, at vi lukkede vore Kirker, thi Tvivl og Uvisshed er der nok af i Verden, uden at de prædikes. Der er dog en Havn, hvor den omtumlede Siel kan finde Hvile, der er dog en Lov, hvilken Enhver kan erkiende som hellig, der er

---

¹⁾ Joh. 18, 38.

dog en Trost, hvor det saarede Hjerter kan finde Lægedom, der er dog en Erkiendelse, i hvilken et Menneske kan sige: jeg veed, paa hvem jeg troer¹⁾; og alt dette er ikke saa langt borte, at du skulde sige: hvo vil fare over Havet, hvo vil stige op til Himmelen, for at hente os det, thi det er os saare nær, i vor Mund og i vort Hjerter²⁾, tilgængeligt ogsaa for den Eenfoldige.

Det er mærkeligt, at, naar Evangelisten siger, at Folket forundrede sig over Jesu Lærdom, fordi han lærte dem som Den, der havde Myndighed, da foier han til: og ikke som de Skrivtfløge. Dette siges ingenlunde, fordi Det, at være Skrivtfløg, i sig selv skulde være til Hinder for Ordets Prædiken, eller gjøre Læreren mindre stiftet til at finde Indgang hos Folket; tværtimod fordrer Folket af sine Lærere, at de skulle have bedre Forstand paa Skrifterne, end Hvermand kan have; Herren selv taler jo om Skrivtfløge, som ere oplærte til Guds Rige, som have et Forraad af Kundskab, hvoraf de kunne tage frem baade Nyt og Gammelt³⁾, og Enhver kan erfare, at, som hans Kundskab forøges, saaledes vorder hans Tale rigere, klarere og fastere. Men paa den anden Side skulle vi ikke anbringe enhver formeentlig Kundskab i vor Tale til Folket, og dette var det vel, de jødiske Skrivtfløge gjorde, og dette var vel tildeels Grunden, hvorfor deres Tale blev uden Virkning. De meente at gjøre sig giældende for Folket, naar de fremførte deres Ordfløgt, de spidsfindige Spørgsmaal, om hvilke de tvistedes i deres Skoler, hvorom Enhver vilde sige noget Nyt, og ofte dog Ingen kunde sige noget Bist; dermed vandt de

1) 2 Tim. 1, 12. 2) 5 Mos. B. 30, 13. 14. 3) Matth. 13. 52.

maaskee til en Tiid en kold Beundring, dermed sysselsatte de orkesløse Taler, men giennemtrængte ikke Sielene, opvarmede ikke Hjerterne, og det Samtykke, som de dermed undertiden fremtvang, var ikke den Tillid, hvormed et troende Sind underkaster sig Sandhedens guddommelige Myndighed. | Derfor, da Herren talede til dem med denne Myndighed, da fornåm de en ganske anden Indvirkning end den, de vare vantede at fornåme ved deres Skrivtkloges Tale. Hvor nødvendigt er det, at vi ogsaa i disse Tider paaminde herom! Thi jo mere Kundskaben forøges, jo flere Dyrkere den finder, desto lettere skeer det, at man forverler det, ofte forsængelige, Spørgsmaal: hvad skal et Menneske vide, for at han kan stille sig i de Skrivtkloges Rækker? med det, som er lige vigtigt for Alle, som maa kunne besvares for Alle: hvad skal et Menneske gjøre, for at han kan arve det evige Liv? Om hiint, tal derom i de Lærdes Skoler, men om dette skal du tale i Kirken, der, hvor menige Christne forsamles for at lære Sandhed til Gudfrygtighed. Og hvo der taler herom med fuld og fast Overbeviisning, han vil ogsaa erkiendes ikke at tale af sig selv, men den Myndighed, som er over os Alle, som ethvert Hjerter dog i sin inderste Grund maa erkiende, vil laane hans Tale af sin Magt.

Vi have søgt at skildre det Første, som udfordres, for at en christelig Lærers Tale kan gjøre sig giældende, kan frembringe Indtryk og Virkning, nemlig dette, at han lærer christelig Sandhed med fuld og fast Overbeviisning. Dermed er det Andet beslægtet, men bør dog ogsaa særskilt nævnes: tal med levende Ord, og af fuldt Bryst! Der gives en Tale, om hvilken vi maae bekiende, at dens Ind-

hold er Sandhed, som vel ogsaa giver Vidnesbyrd om, at den Talende engang har følt hvad han nu siger, men det synes som føler han det ikke nu. Det er vanskeligt at beskrive denne Tale, hvor ofte vi endog maae høre den, men Enhver siger, at Ordene ere matte, kolde, døde, at de ere hentede fra Hverdagslivet, fra de sædvanlige ligegyldige Samtaler, eller fra de Skrifter, der opstaae med Døgnnet og igien forsvinde dermed. Hvorledes skulde disse Ord kunne udtrykke det Uerørdige og Hellige, kunne svare til de christelige Lærdommes Fylde og Dybde? I forstaae det let, m. B., at vi ingenlunde ville anprise Eder den tomme Ordbram, som jager efter klingende Talemaader og brogede Billeder, som kun søger at forlyste Dret, men ikke trænger ind og finder blivende Sted, som ligner Boblen, hvormed Barnet leger, der pranger et Dieblif, men brister ved den mindste Berørelse. Hvor kolde og uvirksomme ere ikke oftest disse kunstige Ord, og hvor mægtige derimod ofte de simpleste, de nærmeste og naturligste! Men hvor langt ere atter disse fra de slove og uværdige! Lyt omkring, at du kan høre dine Fædres Sprog i dets Rigdom, Fylde og Belklang, og da skal du vel finde, at der ere Ord deri, som værdigen kunne tolke det Høieste, der er os aabenbaret fra Himlene, det Dybeste, der rører sig i Hjertets Grund, Ord, som den Lærde og Dannede gierne hører, og som den Udannede dog fatter, Ord, som formaae at samle Menigpeden til een Andagt, til Frembærelsen af eet Bonnens og Taksigelsens Offer.

Men disse Ord udsige du da ogsaa af fuldt Bryst. Vil du høres, da maa du lade din Stemme lyde, vil du vække Andre, da maa du selv være vaagen. Langt fra os

være den vilde Skrigen, som kvæler enhver oprigtig Følelse baade i den Talendes og den Hørendes Hierte, og kun er skiftet til at oprøre de sletteste Lidensfaber! Men, du Ordets Tiener! dersom Gud gav dig nogen Kraft, skulde du da ikke søge at lægge den i din Tale? Vel ere ogsaa her Gaverne forskiellige, men der er ingen Gave, uden at den jo skal uddannes, ingen, uden at vi jo kunne og skulle stræbe at tilegne os stedse Mere deraf ved Dvælse og Anstrengelse. Vel kan Legemets Svaghed ofte være til Hindrer; o, men lader os ikke deraf tage Paastud for Lunkenhed og Forsømmelse. Er du saa omhyggelig for heri at skaane dig selv, da sees det jo strax, at du tænker mere paa dit eget Legeme, end paa de Andres Sieler, og hvorledes kunde du da være mægtig til at formane og overbevise, hvorledes kunde du da lære med den Myndighed, som alene kan gjøre Sandheden giældende? Frygt ikke heller; baade Siel og Legeme styrkes ved Dvælse, og jo kraftigere du stræber at forkynde Ordet, desto mere vil ogsaa Aanden i dig overvinde Legemets Svaghed, og mangen Gang vil du finde Legemet styrket, naar du har gjort din aandelige Gierning med Nidkerhed og Kraft.

Saaledes, Brødre! give vi nu ogsaa Eder Myndighed til at prædike Guds Ord, og formane Eder til at stræbe at vorde mægtige til selv at kunne formane og overbevise, i det I tale af egen klar og fast Overbeviisning, tale med levende Ord og med fuld Røst. Og da frygter ikke for, at Eders Gierning skal være forgieves i Herren; vorder ikke dem lige, der sætte sig hen og lade sig fortæres af Græmmelse, fordi de ikke fik en anden Bestilling i Livet end denne, der synes dem uden Virkning og Frugt. Sandt er det vel,

at naar Bonden saaer sin Sæd, da seer han den vore, seer den Høst, han indbringer i sin Lade, og saaledes ere der mange Bestillinger, hvor Arbeideren med Glæde seer sine Hænders Gierning; vi derimod kunne ikke vise hvad der just er vort Arbeides Frugt. Men kunne, men skulle vi ikke troe, skjøndt vi ikke see? Da vor Herre og Mester begyndte sin Gierning, da han traadte frem fra det ringe Bærksted blandt et Folk, som havde Lovkyndige og Skrivtkloge i Overflod, da var det ved Ordets Magt han vilde fremkalde den nye Skabelse; fordi han lærte som Den, der havde Myndighed, hængte Folket ved ham, og horte ham ¹⁾. Han var vel over Alle, men da han gik bort, sendte han sine Apostle ud, først iblandt det Folk, som hadede dem, som nylig havde forskæftet deres Herre, og da til Hedninger, som foragtede dem; han gjorde det ikke som Andre, der vilde vinde Magt og Navn, han gav dem ikke Sværdet ihænde for dermed at tvinge Modstanderne og stiffe Riger i denne Verden, han gav dem alene Ordets Sværd, men dette var seierligere end alle Hære; hvilken anden Menneſte-Gierning kan lignedes ved den, Apostlene fuldbragte? Og Han, som fornyede Christi Kirke, Luther, den ringe, fattige Munk i det fjerne Kloster, som stod frem mod det Overhoved, hvis Tinding var smykket med den tredobbelte Krone, som havde sat sin Throne over alle Throner, som paastod, at alle Verdens Riger kun vare et Laan fra ham — hvad havde Luther og hans Medkæmpere Andet end Ordets Magt? Men fordi de vare mægtige til at formane og overbevise, derfor trængte deres Ord igiennem og fuldbragte deres Virkning. Forestiller Eder

¹⁾ Luk. 19, 48.

ret deres Tilstand; til at virke paa Folket havde de næsten intet Andet end deres mundtlige Tale, thi kun Faa af Folket kunde dengang læse deres Skrifter; dog have de saaledes skrevet deres Lærdomme i Folkenes Hierter, at Tiid og Modstand ikke have kunnet udslutte dem, at de endnu kiendes allevegne i vore Lande.

Dette var det Store, men ogsaa til det Ringere skal Gud give sin Betsignelse, naar vi ikke blive trætte. Vi indvie Eder nu til Embedet i Eders tidlige Aar, og vi vide ikke, hvorhen Gud herefter vil føre Eder; men beder, at Guds Aand maa ledsage Eder paa alle Eders Beie, at den maa indgyde Eder fuld og fast Overbeviisning og oplade Eders Læber til levende Ord, saa I maae være mægtige baade til at formane ved den funde Lærdom og at overbevise dem, som sige imod, og saaledes tilbørligen og sommeligen bruge den Myndighed, som nu vorder Eder overdragen. Amen.

VII.

Den 17de Marts 1837.

Lert: Matth. 5, 13.

I ere Jordens Salt; men om Saltet mister sin Kraft, hvor med skal det saltes? Det duer til intet Andet, end at kastes ud, og nedtrædes af Mennesker.

Disse mærkværdige og store Ord henvendte Herren paa hiint Bierg i Galilæa til sine første Disciple, og i deres

fulde Betydning passe de ogsaa kun paa hine første Udvalgte, ved hvis Side Ingen af deres Efterfølgere skal stilles. De vare virkelig Jordens, det hele Jorderiges, Salt; thi forestille vi os, at de ikke havde været, eller at de havde tabt deres Kraft, vare blevne udelige og unyttige, hvordan vilde da denne Verdens Tilstand have været? Det var ved deres Tjeneste, at Herrens Ord blev bragt til det Folk, som først forskød det, bragt til de Folkeslag, som sadde i Dødens Mørkes Skygger, blev bragt til Verdens Grændser, og bevaret for alle Slægter; og det var ved dette Ord at det nye Liv fremkom, ved hvilket Verdens Skikkelse blev forandret, og hvorfra alle Betsignelser udfrommede giennem alle følgende Tider.

Men hvormeget vi endog, som tilbørligt, erkiende Afstanden mellem os og Hine, som vare bestillede til Christi Kirkes Grundlæggere, til Christi Vidner for alle kommende Slægter, saa skulle vi dog ingenlunde tænke ringe om det Embede, som er os betroet; vi tør og vi bør antage hine Ord som sagte ogsaa til os, og dermed paaminde, saavel os selv, for hvilke det er Livets længe tilvante Gierning at føre dette Embede, som dem, hvilke Herren nu overdrager det, for hvilke Livets vigtigste Stræben endnu er et Tilkommende.

„I ere Jordens Salt.“ Ligesom Saltet gjør Det, der er bestemt til Legemets Næring, sundt og velsmagende, ligesom Dette, uden Saltets velgiørende Kraft, ikke kunde bevares, men snart vilde opløses og fordærves: saaledes vilde ogsaa Alt hvad Livet frembringer i sine vide Riger snart falde fra hinanden, det vilde tabe sin bedste Smag, det vilde ikke være tienligt, hverken for det enkelte Menneſke eller for

Menneskenes hele Samfund, dersom Det ikke kom til, som vi vel vissest ikke bringe af vort Eget, men som vort Embede er bestemt til at vedligeholde, at udbrede, at skaffe Indgang i hvert Menneskes Sind og i alle menneskelige Forhold. Dersom Menneskelivet skal bestaae, er det nødvendigt, at Menneskene dyrke deres Agre, og bygge deres Huse, og fare over vide Have for at hente fremmede Landes Skatte; det er nødvendigt, at der ere forordnede Dyrigheder, som skulle holde det Hele i den lovmæssige Gang, skulle ligesom samle alle Bække i een Strøm, samle alle de forskjellige Bestræbelser til eet Heelt; det er ypperligt, at Naturen derved udvikler sin høiere Stræben, at Videnskaben forøger og samler og ordner Livets Rigdomme, at den altid klarere udgrunder Tingenes Bessaffenhed og de Love, ved hvilke de sammenholdes, og altid i videre Omfang udstrøer sin frugtbringende Sæd, at Konsten uddanner Alt med sin forstionende Haand, og allevegne henplanter sine mildtduftende Blomster: dog var det Hele smagløst og tomt, en Brudsmag for Forraadnelsen, dersom Christi Evangelium ikke udbredte sit Lys derover, ikke giennemtrængte det med sit Liv.

Hvo glædes ikke ved Naturens Betragtning, hvo priser det ikke, naar Kundskaben altid mere trænger op til det Høie, ned i det Dybe, naar den altid fuldstændigere, altid klarere udfolder Skabningens uendelige Rigdomme for vort Blik, og vi altid tydeligere erkende enhver Tings Kraft og Bestemmelse, og alle de synlige Tings Sammenhæng, og de Love, hvorefter de udvikle sig og bevæges og ordnes? Men hvad var det dog Alt uden et uhyre Uhyværk, der evig dreiede sig i sit evig frugtesløse Kredsløb, dersom ikke det Ord

kom til, som først giver det Hele Betydning og Hensigt, som først forklarer det for vort Die og vor Tanke, dersom ikke Guds, den almægtige Skabers, Navn stod skrevet paa Himmels Hvalving og paa Jordens udstrakte Flade, dersom det ikke lod i hellige Lovsange giennem Skabningens vide Riger? Det er tiltrækkende og lærerigt, naar vi giennemforske de gamle Skrifter, i hvilke Begivenhederne ere optegnede fra de første Dage til de sidste, naar vi høre om de store Bedrifter, der ere skeete paa Jorden i fordums Tider, naar vi ligesom see de herlige Skikkelser, der for længesiden ere aftraadte fra Skuepladsen, paany vandre for vore Dine. Men hvad var det dog altsammen, uden et tomt og betydningsløst, et ofte frygteligt Skuespil, dersom vi ikke tillige saae den Fjinger, som styrer de underligen sammenslyngede Traade, dersom vi ikke erkjendte det Bink, paa hvilket Riger reise sig og synke, som fremkalder hvad Jngen agtede, og adspredde de Hovmodiges Tanke, dersom vi ikke i Alt hvad vi hørte og saae, erkjendte det guddommelige Forsyn? Det er glædeligt at betragte Menneskenes Virksomhed, hvorledes Gud fyldte hver Haand med dens Kraft, udrustede hver Siel med dens Evne, og hvorledes da Trang og Nødvendighed vækker alle disse Kræfter, og de røre sig mellem hverandre og frembringe og danne og gjøre sig Jorden underdanig. Men hvad var al denne travle Nøie, hvad Bærd have alle Menneskenes Bærker, dersom det Ord: Retfærdighed ikke er kiendt, dersom det ikke lyder ideligen paany, dersom det ikke minder om de Love, hvorunder Høie og Ringe skulle høie sig, dersom det ikke adler enhver Stræben ved at paatrykke den Pligtens Præg? Det er skönt at agte paa, hvorledes Menneskene ikke kunne

gære uden hverandre, hvorledes Driøter og Fornødenheder tvinge dem at søge Een den Anden, at forene deres Bestræbelser og at stifte Samfund. Men hvad er et menneskeligt Samfund, dersom det kun er stiftet ved Nød og Trang, dersom det kun skal tilfredsstille jordiske Fornødenheder, dersom ikke Kierligheden giver det dets rette Værd, dets bedste Sødme? Dog, hvor meget Skiont og Godt endog det menneskelige Liv har, hvor meget Gavnligt og Vædt der endog allevegne udvikler sig, dog standser den Klage ikke, at Mangler ikke kunne tælles, dog er der allevegne Ufuldkommenhed og Ulyksalighed, som ikke kan eller skal tilbækkes, thi den forstandige Betragter maa søge at kiende det Ufuldkomne, som skal vorde bedre, at tælle Manglerne, saavidt han kan, for at de kunne afhjelpes. Men hvad var det da, om vi og kiendte alle de enkelte Mangler, og søgte at bøde derpaa, snart hist og snart her, om vi arbejdede paa at fuldkommengjøre Menneskenes udvortes Tilstand, at plante Lyksalighedens Blomster fiern og nær, men vi ikke kiendte den Kilde, af hvilken dog alle Plager fremvælde, den bittere Rod, hvis fordærvede Safter giennemtrænge enhver Green og enhver Frugt paa Menneskehedenes Træ? Thi Døden — og med dette Ord betegne vi al timelig og aandelig Glendighed — Døden kom ind i Verden formedelst Synde u¹⁾; forgieves søge vi Oprindelsen til det Onde andensteds end i Menneskets Hierte, forgieves søge vi en Lægedom for den enkelte Lidelse, naar vi ikke finde den, der kan helbrede det hele Legeme; først skulle vi vorde bedre, før det kan gaae os bedre. Derfor indslutter Skriften alle

---

¹⁾ Rom. 5. 12.

Ting under Synd¹⁾, derfor skulle vi stræbe at overbevise om, at vi alle have syndet og fattes Ære for Gud²⁾; men derfor, naar vi stue op til Himmelen, naar vi derfra haabe gode Gaver, da skulle vi ikke glemme, at det Første og Nødvendigste, Det, uden hvilket der ingen Betsignelse kan være, er Forligelse med Gud og Forsoning, saa at vi ikke skulle stille os mod Gud som de, der have Noget at fordre, men at vi skulle søge og haabe paa Guds Naade. Men hvorledes kunde vi vente, at Guds Naade skulde være over os, skulde fylde vort Liv med virkelige Betsignelser, dersom vi blive i vore Synder, dersom vi ikke omvende os fra vor Veis Bildfarelse? Skal det vorde bedre paa Jorden, skal Menneffenes sande Vel fremmes, da maa der være kraftig Formaning til at have Afsty for det Onde og hænge fast ved det Gode³⁾, til hver Dag at tage Pligtens Nag paa, hver Dag at stræbe at afbetale Noget paa den store Gield til Gud og Næsten, og at leve tugtigen, retfærdigen og gudeligen i denne Verden⁴⁾. Men skal denne Formaning blot befale dem til deres egne Kræfter? skulle vi sige dem, at Menneffet har Styrke nok i sig selv for at føre sit Liv til en glædelig Ende, naar han blot vil anvende den? O! naar vi vil sige til Den, der skal arbeide paa at fremføre Brød af Jorden: rens din Ager, og dyrk den, og fred den, thi du er sat til at plante og vande, men naar vi derhos føie til: kom ihu, at det er Gud alene, der giver Væxt⁵⁾, og derfor beed ham, at han vil sende beleilige Tider, at han vil give Betsignelse, saa du kan glædes ved Høstens

1) Gal. 3, 22. 2) Rom. 3, 23. 3) Rom. 12, 9. 4) Tit. 2, 12.

5) 1 Kor. 3, 6.

Fylde; naar vi sige til Den, der vil bygge et Huus: du skal samle hvad der behøves, du skal føie Steen til Steen og Bølge til Bølge, men forglem ikke, at dersom Herren ikke bygger et Huus, da arbeide Bygningsmændene forgieves¹⁾: skulde vi da ikke sige til Enhver, som vil frede og udvikle den aandelige Spire i sit Bryst, at han for alle Ting skal søge den Hellige Aands Bistand, sige ham, at det er os budet, at vi skulle bede, og at der er lagt en Forjættelse til Befalingen, nemlig at vi da skulle faae: beder, saa skal Eder gives²⁾? Hvor mange, hvor store ere ikke ogsaa Aandens Gaver, hvilke den uddeler til Enhver især, efter som den vil³⁾, med hvilke den fylder Landene, og gjør Livet allerede herneede lysteligt og skönt! Men hvad var Livet herneede, dersom det kun var som et Blomster, der udfolder sig i Dag for i Morgen at visne; dersom Samfundet forenede os, og anviste Enhver hans Plads, og opfordrede al vor Anstrengelse, for da tilsidst kun atter at samle os paa de Dødes Marker, og der at anvise Enhver hans Plads mellem de Hengangne i deres lange Rækker; dersom Kirken samlede os i sit Skød, og fyldte vort Bryst med de største Tanker, de meest opløstende Følelser, for da tilsidst kun at brede sin Fred over vort følesløse Støv? O! der er et Ord, som giver alle andre Ord deres rette Betydning, som giver Livet paa Jorden dets Glæde og dets Værd, som opklarer ethvert Mørke, og dette er: det evige Liv; og der er en Forjættelse, uden hvilken alle Bestræbelser, endog de, der med Rette kaldes de ædleste og bedste,

---

¹⁾ Ps. 127, 1. ²⁾ Luk. 11, 9. ³⁾ 1 Kor. 12, 11.

kun vilde være en tom og ond Møie, og denne er, at Guds Rige kommer.

Vi have, m. Br., nævnet de Ord, som give alle andre Ord Fylde og Liv og Kraft, uden hvilke al Tale og al Tanke vilde være tom og affmagelig, uden hvilke Alt, hvormed Mennesker kunne selskabsføre sig, kun vilde være en forfængelig Leeg, et afmægtigt Skygebillede. Men alle disse Ord samle sig i Jesu Christi Evangelium, i den store, dybe, glædelige Forfyndelse, som det er vort Embede at bringe og at vedligeholde blandt Menneskene.

„J ere Jordens Salt.“ Ja, m. Br., jeg henvender dette Herrens Ord ogsaa til Eder. Hvor forskiellig endog Eders Virkekreds kan vorde, dog ville der i enhver af de Menigheder, som vorde Eder betroede, være saare Mange, som ingen aandelig Opvækkelse have uden den, der udgaaer fra Eder, ingen Paamindelse om Alt hvad der er helligt og saligt uden den, der udgaaer fra Eder, hvis Liv mere og mere vilde synke til det blot Jordiske, det Dyriske, dersom den Tjeneste ikke var, til hvilken ogsaa J nu ere kaldte. Og hvis der endog blandt de Dyrige findes Bise og Kloge, som have Udgang til alle Kundskabens Skatte, da vil der dog Ingen være blandt disse, som er kommen ud over Guds Lov og over Christi Evangelium, som har lært andre, nye Ord, der kunne erstatte de simple gamle, hvilke vi have nævnet, og som ikke trænger til, under Livets Larm, under Tankernes Forvirring, stedse at høre disse Ord atter og atter gientagne. Og dersom Mange ikke ville høre, o Gud være lovet, at vor Tjeneste dog ikke er ganske tabt selv for dem, der ikke ville give os nærmere Udgang. Thi ligesom Kirkens Bygning vel egentlig er bestemt for dem, der ville

famles under dens Hvælvinger, men dog ved sin blotte Tilstedeværelse ofte gavner selv dem, der gaae den forbi for at ile til deres Ager og deres Riibmandskab; thi Zngen seer Kirkens Taarn at hæve sig over de  vrige Bygninger, og Zngen hører Klokkens hoitidelige Lyd derfra, uden ogsaa, dunklere eller tydeligere, at mindes, at der er den Tanke, som bør stræbe frem over de sædvanlige Tanker, og at den Ewiges Tilbedelse skal fylde Jorden: saaledes er det ogsaa med den Prædiken, som høres derinde. Nærmest og meest levende gavner den vel kun dem, som selv høre den, men hvad vi her have handlet med hverandre trænger dog ad utallige Veie fra Helligdommen ud i Livet, og er ikke ganske uvirksomt. Nei sandeligen, vi rose ikke vor Tieneste for meget, naar vi sige, at, dersom den ikke var, da vilde Kundskaben om, Zhukommelsen af det Hellige forsvinde af de Flestes Liv.

„I ere Jordens Salt. Men dersom Saltet mister sin Kraft, hvormed skal det da saltes? Det duer til intet Andet, end at kastes ud og at nedtr des.“ Ja, vi kunne og ville ikke s iule det, er vor Tieneste skøn og herlig og velgørende, naar den er i Aand og Kraft, da er den paa den anden Side den unyttigste af alle Bestillinger, naar Aanden er vegen derfra, naar den har mistet sin Kraft. Dersom Bonden sænker sin Siels Tanker i det Timelige og Jordiske, da g r han dog sin Gierning, og fremforer Brød af Jorden; dersom Bygmesteren endog kun arbeider for det daglige Brød, da reiser Huset sig dog under hans Hænder; dersom Den, der overtog en af de borgerlige Bestillinger, endog kun varetager den for Len og Gre, da varetager han den dog, og Arbeidet, der skal skee, fremmes. || Men du, Ordets Tienere!

du har intet andet Bærk at rose dig af iblandt Menneffene, end det, at vække, fremme, pleie det Aandelige; og dersom du da sælger dig til det Sandfælige og Jordiske, da er al din Roes falsket. Dersom Saltet mister sin Kraft, hvormed skal da det saltes? Dersom vi, som kalde os Aandelige, ikke søge at tilegne os Kundskabens Rigdomme, ikke øse af det dybe Væld, som allene kan stille Sielens brændende Tørst, men nøies med løs og overfladelig Tale; eller dersom vi foretrække verdslig Wiisdoms kunstige Spidsfindighed for den Wiisdom fra Gud, som er i Christo Jesu, og som kan worde aabenbar ogsaa for de Umyndige og Eensfoldige; eller dersom vi ikke først prædike for os selv, ikke først selv føle Sandhedens Kraft, men føre kold Tale, som ikke gaaer fra Hjertet, og ikke gaaer til Hjertet; eller dersom vi begynde med store Forsætter og Forhaabninger, love Gud og Mennesker en riig Høst af vore Jdrætter, og vi da, naar vi fornemme, hvor svær den Tjeneste er, vi have paataget os, hvor megen Modstand der er at overvinde i os og udenfor os, naar vi see, at Høsten ikke kommer i Sædetiden, men at der skal arbeides og atter arbeides, og Frugten dog ikke vil komme tilsynne, som vi ønskede at see den — dersom vi da trættes og opgive Arbeidet: ja, da er vor Tjeneste kun forsængelig, og da have vi ikke at klage, naar vi kaldes unyttige Tienere, naar ikke blot vi selv, men vort Embede bliver lastet.

Men, m. Br., bedre Forretninger leve i os, i det vi nu indvie Eder til det hellige Embede. I samledes her i en hoitidelig Time; Nogle af Eder sluttede allerede Forbund i Barndommens Aar, siden mødtes I under Ungdommens Stræben, i dens Arbejder og i dens Lyst, nu samledes I

her ved Herrens Alter; men herfra spredes I ud paa ganske forskellige Veie. Dog, hvor langt endog den Enes Veie kan være fra den Andens, saafremt vi med Trofskab tiene den samme Herre, og arbeide i den samme Aand, da ere vi forsaavidt paa den samme Veie, ja paa den Veie, som fører til Guds Rige. Om Morgenenen sender Herren sine Tienere ud, giver dem Ordene her og der, om Aftenen kalder han dem tilbage. See, enduu er det Morgen omkring Eder, Dagen lyser klarere frem, Herren anviser Eder Hver især hans Sted og hans Gierning. Men til Eder alle siger han: I ere Jordens Salt; han siger til Eder, som han sagde til sine første Sendebud: „Haver Salt i Eder selv, og holder Fred med hverandre!“ Amen.

---

¹⁾ Marc. 9, 50.

VIII.

Den 3die Mai 1837.

Da vi, mine ældre Medbrødre! for faa Uger siden mødte her ved Alteret til det Samme, som nu, nemlig at indvie de Yngre, der have annammet lige dyrebart Kald med os, til deres Gierning, da talede vi over hine Herrens Ord: „I ere Jordens Salt“; vi erindrede dengang, at, skiondt disse Ord nærmest bleve sagte til Herrens første Vidner, som

skulde bringe Budskabet om Ham ud til Jordens forstfællige Folkelag, saa gielde de dog ogsaa endnu alle dem, der beskiftes til Lærere i Christi Kirke; de ere alle satte til, ved at drage Mennesker til deres og Alles Herre, at give Livet paa Jorden dets rette Betydning, ligesom dets fulde Smag.

Tæt derved læse vi disse Herrens Ord: „I ere Verdens Lys; den Stad, som ligger paa et Bierg kan ikke skjules. Man tænder og ikke et Lys, og sætter det under en Skieppe, men paa en Lysstage; saa skinner det for alle dem, der ere i Huset. Lader saa Eders Lys skinne for Menneskene, at de see Eders gode Gierninger, og ære Eders Fader, som er i Himlene¹⁾.“ Ogsaa disse Ord sagde Herren nærmest til sine Apostle; han paamindede dem, at det ikke blot var ved aandrig Tale, men ved et Liv giennemtrængt af Guds Aand, at de skulde forkynde ham og skaffe ham Indgang; ligesom han i den høieste Betydning kunde sige om sig selv: jeg er det Verdens Lys²⁾, saaledes affraalede han ogsaa Noget af sin Glæde paa dem, at de ogsaa, hver i sin Kreds, skulde være brændende og skinnende Lys. Saa vare de og, medens de vare i Verden, og Mange af dem ere det endnu, efterat Herren for længe siden har friet dem fra alt Ondt, og frelst dem til sit himmelste Rige³⁾. Desværre har Glemselen overskygget de Flestes Bedrifter og Levnet, og ingen Beretning, eller dog kun usikre Sagn, fortæller os, hvor og hvad de have virket, eller ved hvilken Død de have forherliget Herren. Men der ere ogsaa de, hvis Billede træder klart frem for os.

1) Matth. 5, 14—16. 2) Joh. 8, 12. 3) 2 Tim. 4, 18.

Hvo kan læse Apostelen Jakobs kraftige Tale om de christelige Gjerninger i hvilke den christelige Tro skal vise sig, uden ogsaa at føle sig forvisset om, at han i sit hele Levnet besittede sig paa at bestemme dem, der glemte, at Guds Rige bestaaer ikke i Ord, men i Kraft¹⁾, og hvis Bogstav-Tro ikke var anderledes, end at vi vel paa dem kunne anvende Sirachs Ord, at deres døde Hierte hængte ved en død Ting²⁾? Hvo kan læse det herlige Brev, i hvilket Apostelen Petrus, som en Med-Ældste og Vidne til Christi Lidelser, formaner de Ældste i Menighederne til at vogte Guds Hiord og vaage over den, ikke tvungne, men frivillig, ikke for slet Bindings Skyld, men med Redebonhed, ikke som de, der vilde herse over Herrens Arv, men som Monstre for Hiorden³⁾, uden i hvert af Brevets Ord at erkiende, at Apostelen talde af sit Hierte, af det Sindelag, som Samfundet med Herren havde frembragt og uddannet i ham, og som sikkert afsbildede sig i al hans Vandel? Og hvo kan læse de mange dyrebare Breve, i hvilke Paulus vil vedblive at tale til Menighederne, indtil Herren kommer, uden ligesom at see den store Apostel for sine Dine, hvorledes han besittede sig paa ikke i nogen Ting at give Anstod, paa det Tienesten ikke skulde blive lastet; men i Alting at bevise sig som en Guds Tiener⁴⁾, at ikke han, som prædikede for Andre, skulde selv blive forskudt⁵⁾?

Herrens Apostle vare vel som den Stad, der ligger paa et Bierg, og derfor ikke kan skjules; Alles Dine vogtede paa dem, Troendes og Bantroes, Benners og Fienders.

1) 1 Kor. 4, 20. 2) Sir. 18, 33. 3) 1 Petr. 5, 1—3. 4) 2 Kor. 6, 3. 4. 5) 1 Kor. 9, 27.

Men hvormeget vi end erkiende det Dphoiede i deres Stilling, skulle vi dog ingenlunde mene, at der heri fordres Mindre af os, end af dem. Desværre ere der vel de, som i deres Hiertes lønlige Tanker næsten mene sig undskyldte, om ikke fra al Tugt og Anstændighed, saa dog fra Narvaagehed og Strid, fra Anstrengelse og Dpoffrelse, fordi de vide, at ikke Mange, ikke Anseete og Fornemme, skulle tage vare paa dem, fordi de — som de sige, i det de ikke blot kaste sig selv, men Herrens Formaning hen — kun ere bestemte til at muldne i en Afkrog. Ak ja, Gud bedre det! der ere kun altfor Mange, om hvilke vi vel maae sige, og sige det med bedrøvet Hierte, at de muldne hen, bedækkede med Støv og Skimmel, som kun synes at mene Narene bestemte til at udslukke enhver Aandens Gnist, een efter den anden, der dog vel engang ulmede i dem, som, i det de ældes i Dorffhed og Ladhed eller i Omhu for dette Livs Næring, end ikke have fattet det Mindste af Apostelens Ord: hvis endog vort udvortes Menneffe fordærvet, da fornyes dog det indvortes Dag fra Dag¹⁾. Men dersom du endog var sfiult for alle Menneffer, da seer Herren dig dog, Herren, som engang kaldte dig til sin Tieneste, og hvem du engang svarede; see, Herre, her er jeg! som gav dig sit Ords Formaning med paa Veien, som paamindede dig derom, hvergang du dog maatte opslaae din Bibel for efter dens Ord at tale til Andre. Men ogsaa Menneffer see dig. Skal der end ikke være Tale om dig trindt omkring i Folket, da skal der dog være det paa de Steder, hvor du er sat til at virke; er det endog kun saa, kun ringe Menne-

---

1) 2 Kor. 4, 16.

fter, der ere dig betroede, de ere dig dog betroede, Jn-
gen af dem er forglempt af Alles Fader i Himlene, og han
vil kræve Regnskab for den Ringe, som for den Høie, og
for disse Hundreder — thi saa stort vil dog Tallet stedse
være — staaer du dog paa det Sted, hvor du ikke kan
skules, de høre dine Læbers Røst, de see ogsaa din Van-
del, hvori du skulde vise, om din Tale er sandtru og op-
rigtig, og naar du siger til din christne Menighed: I ere
et Lys i Herren, omgaaes da som Lysets Born, ¹⁾ da have
de Ret at fordre, at du først skulde sige det til dig selv,
thi ogsaa du er indbefattet i deres Tal, til hvilke Herren
siger: Iader saa Eders Lys skinne for Menneskene, at de see
Eders gode Gierninger, og ære Eders Fader, som er i
Himlene!

Men i det vi nu atter høre denne Formaning, da vide
vi jo vel, at Herren ikke vil, vi skulde, som Phariseere,
fremstille os for Menneskene og sige: seer her den Retfær-
dighed, som er efter Loven! O, lidet kiender Den Guds
Lov, som mener, at han har opfyldt den, og er allerede
fuldkommen; men som de, der af Hierte, Siel og Sind,
af al vor Styrke stræbe efter Fuldkommenhed, skulle vi vis-
seligen fremstille os. Og naar vi høre om gode Giernin-
ger, der fordres af os, da er det jo upaatvivleligt, at, hvor
det rette christelige Sind er, der maae der ogsaa findes
christelige Gierninger; men paa den anden Side vide vi
ogsaa, at Herren aldrig talede om Gierninger som om en-
kelte Prydelser, der fremkomme her og der i Livet; ja, kom
de end hver Dag, men der ved Siden af dem var anden

¹⁾ Eph. 5, 8.

Gierning, som ogsaa skulde gøres, men som var forsomt, eller der ved Siden af dem vare onde Gierninger, hvorledes havde vi da opfyldt Loven? Turde vi mene ved Flid i vort Embede at være fritagne for i al vor Umgængelse at vise Reenhed, Sandhed, Rettskaffenhed og Kierlighed? eller paa den anden Side, ved Venlighed og Mildhed i vore huuslige Forhold at kunne fyldestgjøre for hvad der forsømmes i det os betroede Embede? Turde vi mene, ved Almisser at kunne forsones Synder, at kunne købe os frie fra Lovens øvrige Fordringer? Gode Gierninger ere saadanne, som gaae frem af et godt Hierte; der, i Menneffets Inderside, er Kilden til Alt hvad der besmitter og forstyrrer Livet, og til Alt hvad der forædler det og gjør det velbehageligt for Gud og Menneffer. Men, m. Br., naar vi prædike for Menneffene, at ved Christi Tro vorder Hiertet godt, helliget, rensset, bekræftet, levendegjort, skulde vi da ikke alvorligen stræbe efter, at Christus saaledes maa boe formedelst Troen i vore Hierter ¹⁾, stræbe efter, at det mere og mere i al vor Bandel maa kiendes, at vi have Christi Sind ²⁾?

Hvorledes nu dette Sind viser sig, dette vilde være en vidtloftig Tale, som vi nu ikke kunne udføre; dog vilde vi ikke standse ved det ganske Almindelige, men vi vilde paa minde os efter de Skriftens Ord, som i Grunden indbefatte Alt hvad herom kan siges: „vi ere begravne med Christo ved Daaben til Døden, paa det at, ligesom Kristus er opreist fra de Døde formedelst Faderens Herlighed, saa skulle og vi vandre i et nyt Levnet“ ³⁾.

¹⁾ Eph. 3, 17. ²⁾ 1 Kor. 2, 16. ³⁾ Rom. 6, 4.

Hvor ofte komme de Udtryk igien i den hellige Tale, at vi skulle forenes med Christo i Lighed med hans Død¹⁾, at vi ere forsfæstede med ham²⁾, ere døbte til hans Død³⁾, og saa fremdeles. Alle disse Udtryk sige os, at det Første, der fordres af os, er, at vi skulle døe med Herren; men hvad betyder dette? Et Sted forklarer Apostelen det saaledes, at ligesom Christus døde for Synden, saaledes skulle vi ogsaa være døde for den, den skal ikke mere herske i os og over os⁴⁾. Herved ville vi nu ikke udførligen tale om, at vi vistnok skulle døe fra aabenbare Synder og Laster; ikke fordi vi skulde ansee os som ophoiede over denne Formaning, thi sandelig vore Sicles Fiende søger altid, hvem han kan opsluge⁵⁾, og Den, som mener, at han staaer, see vel til, at han ikke falder⁶⁾, af! og Mangen fandtes i hans Alderdom sunken i det Dyb, hvorfra det i hans Ungdom syntes ham og Andre umueligt, at nogen Fare kunde træne ham. Kun derfor vilde det være overflødigt at tale videre herom, fordi selv Verden vidner derimod, fordi selv Den, der lader sig beherske deraf, vel veed og føler, at det er skændselfuldt og vederstyggeligt. Men der ere Synder, som lettere besmykkes, der er Hovmod, Gierrighed, Misundelse, Brede, Trættekierhed, Hevngierrighed og alt Deslige, der er alt det Onde, som er indbefattet i Egen nytte og Egenkierlighed; ogsaa fra dette skulle vi visfeligent døe, af! men hvor alvorligt, hvor længe, ja vort hele Liv igiennem maae vi kæmpe, iuden vi kunne sige med Apostelen: Jeg lever ikke mere, men Christus lever i mig⁷⁾!

1) Rom. 6, 5. 2) Gal. 5, 20. 3) Rom. 6, 3. 4) Rom. 6, 10 ff.

5) 1 Petr. 5, 8. 6) 1 Kor. 10, 12. 7) Gal. 2, 20.

Men foruden alle disse Synder er der endnu mangt Dnsfe, mangen Begiering og Fordring, som i sig selv kunde være tilladelig og retmæssig, men hvorfra vi dog i Herrens Tieneste maae vænne os til ogsaa at kunne døe. Det er aldeles tilbørligt at ønske Livets uskyldige Glæder; hvo skulde ikke turde dette? hvo skulde ikke prise Gud for dem, naar de blive ham til Deel? men dersom de ikke blive det, da skulle vi ogsaa kunne quæle det Dnsfe, som begierer imod Forsynets Billie, og kunne stille vort Hierte tilfreds. Det synes billigt, at Arbeideren faaer sin Lon ogsaa i det Time-12lige; men dersom den udebliver, da maae Christi Tjener, naar han kæmper mod Savn og Mangel, koume ihu, at hans Herre, medens han vandrede paa Jorden, mangen Gang neppe havde Det, hvortil han kunde helde sit Hoved¹⁾. Det synes billigt, at den retskafne Stræben finder Paastionnelse, Dymuntring og Hæder; men dersom de udeblive, dersom Bagvaskelse, Efterstræbelse og Forfølgelse tage deres Plads, da er Discipelen ikke over sin Mester, ei heller Tjeneren over sin Herre²⁾, og vor Herre og Mester har ikke skiult for os, hvad vi kunne vente at maatte dele med ham. Det er ikke blot et retmæssigt Dnsfe, men det er vor tidlige og sildige Bøn, at vore Ord maatte finde Indgang, og bære Frugt; men dersom Verden ikke vil høre, ikke vil følge, da har vor Herre og Mester udstroet saa mangt et Sædekorn, som Himmelsens Fugle have fortæret³⁾; have de holdet hans Ord, da skulle de ogsaa holde vort⁴⁾. Der komme bittere Timer, der komme Skiebner, for hvilke vort Jnderste sfielver, da vi raabe til Himmelen, at den

1) Matth. 8, 20. 2) Matth. 20, 21. 3) Matth. 13, 4. 4) Joh. 15, 20.

Stund maatte gaae over; men er det ikke mueligt, da har vor Herre og Frelser ogsaa seet den Time, for hvilken hans Siel var forfærdet, han har raabt: Fader, frels mig fra denne Time ¹⁾! men han har ogsaa sagt: dog ikke som jeg vil, men som du ²⁾. Altsaa, du Jesu Christi Diener! kan du døbes med den Daab, hvormed din Herre og Mester er døbt, kan du drikke den Kalk, hvilken han har drukket ³⁾? kan du fornegte dig selv, og tage dit Kors op daglig, og følge ham ⁴⁾? Kan du dette, har du øvet dig selv til Gudshengivenhed og Selvbeherkselse og Selvfornegtelse, er Christi Taalmodighed og Christi Bestandighed i dig, da vil Lyset i dit Jnderste ikke skiule sig, men det vil lyse for alle dem, der ere i Menigheden, de ville see din gode Vandel, og ære din Fader, som er i Himlene.

I Verden hedder det stedsse, og maa det hedde: giennem Livet til Døden; thi dette er den naturlige Betragtning af de sandfælige Ting, at Mennesket vaagner til dette Liv, oppøxer, udvikles, nyder Livet, derefter affalder, og da ender i Døden. Derimod hedder det stedsse i Christi Kirke: giennem Døden til Livet. Og ligesom dette gielder den sidste Dørgang, ligesom Opstandelsens Haab svæver over Graven, og der tilsidst er den store Befrielse, den fulde Seier, saaledes gielder det ogsaa forinden; ja sandelig, det gielder allerede under denue Himmel, at dersom vi ret ere blevne forenede med Christo i Lighed med hans Død, da skulle vi ogsaa forenes med ham i Lighed med hans Opstandelse, og allerede her vandre i et nyt Levnet ⁵⁾. Det

¹⁾ Joh. 12, 27. ²⁾ Matth. 26, 39. ³⁾ Matth. 20, 23. ⁴⁾ Luk. 9, 23.

⁵⁾ Rom. 6, 4, 5.

var jo dog ikke blot med Tornekronen og bøiet under Korsets Byrde, at Christi første Vidner saae ham med det legemlige Dø, det er ikke blot saaledes, at vi endnu kunne see ham med Sielens Dø, men ogsaa i Kraft og Herlighed som Faderens Eenbaarnes ¹⁾; og saaledes er ogsaa Christi Befiender ikke blot kaldet til at lide og taale, men til at handle og virke. Jo mere de blot jordiske Begieringer udslukkes, desto bedre vil ogsaa Christi Tiener forstaae sin Herres Ord: min Mad, hvad der nærer og styrker mig, er, at jeg gjør Hans Villie, som mig udsendte, og fuldkommer hans Gierning ²⁾; jo mere de timelige Bestræbelser tabe deres Værd og Betydning for ham, desto mere vil han ogsaa, uagtet al sin Afmagt, stamme sin Herres Ord efter: min Fader arbejder indtil nu, og jeg arbejder ³⁾; mig bør at gjøre Hans Gierninger, som mig har udsendt, saalænge det er Dag; medens jeg er i Verden, er jeg Verdens Lys ⁴⁾ — dog nei, Ordet synes formasteligt, skiondt Herren selv i vor Text har brugt det om sine Vidner; vi ere ikke Lyset, men at vi skulle vidne om Lyset ⁵⁾; — og jo mere vort eget Jeg døer, saa at Kristus kan leve i os, desto mere vil Christi Sandhed lyse i vort Inderste, og ndtale sig i vore Ord, desto mere vil Christi Retfærdighed styrke vore Siel, og aspræge sig i vore Gierninger, desto mere vil Christi Kierlighed giennemtrænge vore Hierter, og lyse frem baade i Ord og Gierning. Og jo mere dette skeer, desto mere vil Herren æres ved sine Tienere og Vidner.

1) Joh. 1, 14. 2) Joh. 4, 34. 3) Joh. 5, 17. 4) Joh. 9, 4, 5.

5) Joh. 1, 8.

Vi have talet om det Største og Ypperligste, om Det, som vi aldrig naae, men hvorefter vi uafsladeligen skulle stræbe, hvorom vi skulle bede, aarle og silde, uden at trættes. Men som vi bede for os selv, saaledes ville vi og bede for hverandre; og saaledes, yngre Medbrødre, hvilke vi nu indvie til den hellige Tieneste, ville vi nu og bede for Eder. Tvende af Eder blive endnu her, at tiene ved de Templer, som hæve sig i Hovedstadens Brimmel; Een gaaer hen til et simpelt Bedehuus, mellem ringe Menneſter, og atter Een drager hen til øde Kyster under Nordpolens Iis. Men hvor I endog nu eller herefter skulle være, da skulle Menneſters Dine vogte paa Eder, og Herrens Die følge Eder allevegne. Dgsaa I skulle afstraale Ham, som er Verdens rette Lys, og ved god, christelig Gierning vække Menneſter til at ære Ham og Faderen, som udsendte Ham. Vi bede for Eder, som vi bede for os selv, at vi alle maae omgaaes som Lysets Born, og Lysets Frugt vise sig i al Godhed og Retfærdighed og Sandhed ¹⁾! Amen.

1) Eph. 5, 8, 9.

Den 15de September 1837.

Tert: Matth. 13, 52.

Saaledes er hver Skrivklog, som er oplært til Himmeriges Rige, ligesom en Huusbonde, der bringer frem af sit Forraad Nyt og Gammelt.

„Har Noget en Tjeneste, da tiene han af den Formue, hvilken Gud forlener, at Gud maa æres i alle Ting formedelst Jesum Christum“ ¹⁾. Hvor ofte, mine Brødre, ville I have at gientage disse Ord for de Menigheder, der vorde Eder betroede; thi det maa jo stedse være en stor Deel af vor Formaning, at vi opfordre Enhver, som befiender Christ Navn, til at ære sin Herre ved, med al Trofskab og al Iver og al den Dygtighed, som kan erhverves, Gud til Ære, sine Medmennesker til Gavn, og sig til Roes paa Christi Dag, at varetage det Embede, den Tjeneste, som er ham overdraget. Men hvorledes skulde vi foreholde Andre dette, og ikke os selv? Ligesom det nærmest er om Tjenesten i Menigheden, Apostelen taler i hine Ord, saaledes maa ogsaa Pligt og Samvittighed dagligen paaminde os om først og fremmest at drage Omsorg for, at Gud maa æres i os formedelst Jesum Christum, og at vi derfor skulle tiene i Menigheden af al den Formue eller Evne, Gud forlener.

Evner og Gaver ere forskiellige, eftersom der jo og ere mange Tjenester i Verden; dersom da Noget virkelig ikke besad den Evne, at han kunde forrette vor Tjeneste i Menig-

¹⁾ 1 Petr. 4, 11.

heden, da skulde han ikke overtage den, men søge en anden. Men saa megen Gvne, som der udfordres til at udtale den Sandhed til Gudsfrygtighed, hvori et redeligt Hierte selv søger sin Wiisdom og sin Fred, giver Gud vel dem, som bede ham derom og alvorligen berede sig dertil; og den Forjættelse, at Den, som er tro over Lidet, skal sættes over Mere ¹⁾, viser ikke blot hen til det Liv, som kommer, men ogsaa til det, som er; thi ligesom vi ofte see, at de skionneste Gvner kunne bortødsles i Forfængelighedens Tieneste, saa de ingen Frugt bringe uden et Blendværk, der et Dieblit forlyster den tankeløse Mængde og derefter forsvinder, eller at de ganske tabes ved Ligegyldighed og Dræksløshed, saaledes see vi ogsaa, at, hvor der er redelig Stræben, redelig Anvendelse af det Betroede, der giver Herren Betsignelse Dag fra Dag, lægger til sine Gaver, og sætter Den, der var tro over Lidet, allerede herneved over Mere. Vel staaer det ikke til Nogen selv at tage Plads blandt de Fortrinlige og Udmærkede, og hvo sig selv ophoier skal fornædres ²⁾; men Enhver af os bør dog stræbe at opfylde sit Livs Bestemmelse, stræbe at vorde værdig til at tælles blandt dem, hvilke Herren i vor Text kalder Skriftkloge, som ere oplærte til Himmerigets Rige, thi denne Benaevnelse bør kunne passe paa os Alle. Vel kunne ikke Alle erhverve sig det Forraad af mangehaande Kundskab, som udfordres for at udbrede nyt Lys over de dunkleste Steder i den hellige Skrift, til, fyldestgiørende for Lærde og Skarpsindige, at udvikle enhver af de vanskeligste Lærdomme; det er ikke vor Wiisdom, men den Wiisdom fra

¹⁾ Matth. 25, 21.

²⁾ Matth. 23, 12.

Gud, der er nedlagt i disse Skrifter, som ved vor Tieneste skal vorde mere aabenbar for de Menneſker, der høre vor Tale; men da maae vi ogsaa altid mere ſelv ſøge at til-egne os den, vi maae ſtræbe at vorde rette Skrivkloge, ſom af Skrifterne vinde den Forſtand, at vi ſelv kiende den Vej, der fører til Guds Rige, og ſom kunne viſe Andre derpaa.

Alltid mere, ſagde jeg; thi hvo vilde vel, ſelv efter den længeſte Dvæleſe og Anſtrengelſe, mene, at han var færdig? Og J, m. Br., ſkiondt J jo ingenlunde ere mødte her uforberedte for at modtage det hellige Embede, erkiende J det jo ſikkerligen dog, at nu er forſt Tiden kommen, da J ret ſkulle lære ſelv at anvende hvad Andre meddeelte Eder, da J ſkulle modnes til at tiene Herren og at tiene Menighederne ſaaledes, at Eders Tieneste kan bære Frugt. Men hvorledes ſkeer dette? Det er et bekiendt Udfagn, ſom er os overantvordet af vor Kirkes gamle Lærere, at „en Skrivklog dannes ved Bøn, ved Grandſkning, og ved Anfegtelse“¹⁾; lader os i diſſe Dieblikke lægge os dette Udfagn paa Hierte.

Forſt ſatte hine Gamle Bønnen; ogsaa vi ville ſtedſe ſætte den forſt, og vi forſtaaer derved, ſaa vel den egentlige Begiering, hvilken vi henvende til Gud, ſom enhver Sielens alvorlige og inderlige Dploftelſe til Gud. Det er fra den umiddelbare Erfaring og Fornemmelse at al Erkiendelſe begynder; dog ingenlunde fra den ſandſelige Erfaring alene, thi der er ogsaa en umiddelbar Fornemmelse af de overſandſelige, af de aandelige, evige og guddommelige Ting,

¹⁾ Theologum faciunt oratio, meditatio, tentatio.

det er Menneſket mueligt, ja det ligger ham ſaare nær, at erfare Gud i ſig og ſig i Gud. Saaledes er der ogſaa om Guds herligſte Aabenbarelſe, om Chriſti Evangelium, en umiddelbar Erfaring, at det er en Guds Kraft til Salighed ¹⁾; og ligesom al vor Troes Viſhed er grundet i denne Bevidſthed, ligesom det er fra den, al Grandſkning maa gaae ud, til den, at Grandſkningen ſtedſe maa vende tilbage, ſaaledes er det ogſaa alene i den, at alle Erkiendſens adſprede Stykker ſamle ſig til een Herlighed. Det er priſeligt, naar den Stiernekyndige hefter ſit Die paa en enkelt af Himmelenſ Stjerner, naar han følger den paa alle dens Veie, naar han maaler dens Afſtand og beſkriver dens Bane; men derſom han endog paa denne Maade ſammen-tællede hundrede og tuſinde af Himmelenſ enkelte Lys, da kunde han dog ikke deraf danne ſig Foreſtillingen om Himmelhvelvingens Herlighed, ſom i ſtille Nætter opgaaer lige klart for den Eenfoldige og den Kyndige, og hvis Betragtning forener dem Begge i een Tilbedeſe. Det er ſkiont, naar den indſigtsfulde Forſker tager en af Markens Blomſter for ſig, og noie betragter dens Stikkelfe, og ſøger at udgrunde dens Kraft, og giver den Navn, og anvifer den dens Plads i hans Lærebygning; men ſkionnere er det dog, naar Markens hele Blomſterteppe udbreder ſig for vort Die — de ſpinde ikke, virke ikke ſelv deres Klædning, men den himmeſke Fader klæder dem, ſkionnere end Salomo, i al hans Herlighed ²⁾. Saaledes er det ogſaa godt og gavnligt, naar vi med al den Indſigt og Forſtand, Gud gav os, ſtræbe at udgrunde og udvifle de enkelte Lærdomme i Chriſti

---

¹⁾ Rom. 1, 16.   ²⁾ Matthy. 6, 29.

Evangelium, at forstaae deres Betydning og deres Sammenhæng med det Hele; men hvorledes kunde vi dette, naar ikke det Hele staaer for os, naar det ikke har gienemtrængt os med sit Liv og sin Kraft? Dette, ret i inderste Hjerter at forstaae vor Herres Jesu Christi Naade og Guds Kierlighed og den Hellige Aands Samfund ¹⁾, er det Første i det christelige Sind, og skulde det da ikke være det Første hos Enhver, som stræber at vorde en Skrivtklog, oplært til Guds Rige? Naar vi ønske, at de Tider, i hvilke vi samle Menigheden paa de hellige Steder, maae vorde sande Andagstimer, at i dem Alles Hjerter maae opløstes til det Høie, hvorledes kunde da dette skee, dersom vi ikke først selv havde opløstet vore Hjerter dertil, dersom vi ikke selv forud havde havt stille Tider, hvori vi fornemte den tilkommende Verdens Kræfter ²⁾, og dybt i vort Indre følte, at dette er det evige Liv, at vi kiende den eneste sande Gud, og Den, hvem han udsendte, Jesum Christum ³⁾? Disse Tider kunne vi ogsaa kalde Bedetider, men i dem skal da ogsaa med Hjertets Følelse den egentlige Bøn forene sig. Og naar vi da ikke fremføre forsængelige Begieringer, men vi i Bønnen fremstille os villige og lydige for Gud, og sige: tal, Herre! dine Tienere høre ⁴⁾; naar vi ikke foreskrive Gud Midler og Veie, men vi med den Bøn, som ikke trættes, anraabe ham, at han, hvad han end ellers vil give, eller negte, eller atter tage, dog for alle Ting ikke vil bortkaste os fra sit Afsyn, og ikke tage sin Hellige Aand fra os ⁵⁾; naar vi da fornemme den Bønhørelse, som Apostelen

1) 2 Kor. 13, 13. 2) Hebr. 6, 5. 3) Joh. 17, 3. 4) 1 Sam. B. 3, 10. 5) Ps. 51, 13.

forjætter dem, der i alle Ting lade deres Begieringer fremkomme for Gud med Taksigelse, naar den Guds Fred, som overgaaer al Forstand, bevarer vore Hjerter og Tanker i Christo Jesu¹⁾: da opvælder i disse Andagtens, Oploftelsens Bonnens Timer den Kilde for os, af hvilken vi kunne og skulle hente den Fylde, der skal giennemstrømme vor Tale, og uden hvilken ingen Kunst eller Kløgt kan gjøre os stikfede til at være Guds Riges Tienere.

Det andet Ord, vi nævne, var: Grand skning. Thi saavist som al Erkiendelses Udspring er i den umiddelbare Bevidsthed, saa dyrebar og af alt Andet uerstattelig den Følelse er, i hvilken vi fornemme vort Samfund med vor Gud og vor Frelser, saa ville og skulle vi dog ikke betroe os til den, ofte dunkle, ofte ustadige, Følelse alene, men søge at udvikle og befæste den i klare Tanker. Ingen af os, m. Br., vil dog selv føre sit Liv blot efter Følelser, for hvilke han ikke veed at gjøre Rede, men hvad vi have følt som det Rette, Sande og Gode, som Det, der bringer Sielen Fred, det ville vi uddanne til faste Grundsætninger, som kunne lede al vor Stræben og Handlen; Ingen af os vil søge sin Trost og Styrke alene i en Følelse, som maafee er fortorret i den Stund, da vi meest havde den nodig, men søge klare Overbeviisninger, som vi kunne holde os til ogsaa da, naar Følelsens Liv er dødt, naar vi finde os som i en nøgen og øde Ørken, hvor Kilden ikke rinder, hvor Blomsteret ikke duster, som kunne styrke og berolige os, indtil Gud atter forunder bedre, blidere, følelsesrigere Tider. Derfor, naar vi sammenkalde vore Tilhørere paa

¹⁾ Phill. 4, 6, 7.

de hellige Steder, da maae vi ikke blot ønske at vække Bevægelse i deres Hjertes, som vel kunne være gode og gavnlige, men som snart igien vilde forsvinde, naar de Intet havde at holde sig til; men vi maae ønske, at de, naar de forlade Forsamlingen, maae tage Lærdomme med sig, som de kunne beholde og prøve, saa at de mere og mere kunne dannes til at vide, paa hvem de troe, og klarligen at kiende Guds Villie. Men hvorledes kunde vi vente at finde tydelige Ord og frembringe klar Overbeviisning, naar ikke Sandheden først staaer for os selv i klare Tanker? Derfor, ligesom vi ideligen maae drage os tilbage fra Verdens Larm for at finde Stilhed til Andagt og Bøn, saaledes bør intet Arbeide, ikke det jordiske og timelige, ja selv ikke det aandelige Arbeide i Menighedens Tjeneste, saaledes ssyselsætte og fængsle os, at vi ikke mere fandt Leilighed til at randsage de hellige Skrifter med nøiagtig og dybt indtrængende Eftertanke, til selv at overveie de Sandheder, vi skulle forkynde for Andre, til at søge at tillegne os Noget af den Arv, som de forrige Tiders vise og retsindige Forskere have efterladt os, og til at agte paa hvad de nærværende Tider have at meddele. Ikke Alle skulle tælles blandt de egentligen Skrivtlærde, men Alle skulle vi være Skrivtkloge oplærte til Guds Rige, som kunne tage frem af vort Forraad Nyt og Gammelt.

Men denne Grandstuen skal ikke være en ørkesløs Betragtning, der saa let indvikler sig i ufrugtbar Grublen, saa let endog vorder vildfarende, og søger ud i den tomme Ørken, hvor intet nærende Korn, ingen vederqvægende Frugt voxer; det er ikke en Viisdom til forsængelig Prang, men en Viisdom til Anvendelse i Livet, til Sielens

Frelse, vi skulle stræbe at erhverve; og for ret at indføre vor Kundskab først i vort eget Liv, at vi da og maae kunne indføre den i Andres, sender Gud os hvad de Gamle kaldte Anfegtelse, Fristelser, Prover, i hvilke vor Tro skal forsøges, skal udvikles, modnes og styrkes. Det bør os ved megen Trængsel at indgaae i Guds Rige¹⁾; hvor ofte sige vi dette til vore Tilhørere for at berede dem til de Skiebner, gienuem hvilke Enhver, som skal arve Saliggjørelse, maa føres, og for at styrke og trøste dem, naar Skiebnerne komme. Men hvorledes kunne vi da selv oplæres til Guds Rige, dersom vor Erkiendelse, vor Tro ikke vinder Fasthed i mangehaande Trængsel, udvortes saavel som indvortes? Anfegtelse betyder Angreb, som vækker Kræfterne til Modstand og Forsvar; og er da nogensinde en Skrivtklog bleven dygtig til at forkynde Guds Rige uden først at forsøges i indvortes Anfegtelse, i Tvivl og svære Tanker? Dersom det er et Menneske mueligt at tilbagelægge sin Bei uden Tvivl, dersom han stedse kan bevare den barnlige Tillid til den almægtige Fader i Himlene, bevare det første Indtryk af Christi Evangelium, og altid have Salighedens Haab fast i sit Junderste: ja, da er han vel lykkelig, men han vil kun lidet være skiftet til at være de Svages Støtte, til at bringe Trøst i det urolige, bange, sonderrevne Hierte. Men hvo der blev forsøgt i de bittere Tvivl, om Gud bliver dres Belønner, som søge ham, hvo der skielvende har betragtet Guds urandsagelige Domme, hans usporlige Veie, hvo der har arbejdet paa sin egen Saliggjørelse med Frygt og Bæven²⁾, hvo der har spurgt sig selv, om han er i

1) Ap. G. 14, 22. 2) Phill. 2, 12.

deres Tal, som frelses, i deres Tal, som fandt den snevre Port, den trange Bei, som fører til Livet ¹⁾, hvo der da selv har lært at søge hen til Ham, som blev sendt at helbrede dem, som have et sønderknuust Hierte ²⁾, hvo der i den svære Striid har lært at gribe Troens Skjold ³⁾, hvo der selv har erfaret Kraften af Herrens Ord: Eders Hierte forfærdes ikke, troer paa Gud, og troer paa mig ⁴⁾: han vil ogsaa kunne vorde en Skrivtklog, som Herren forlanger det, som Menigheden har Ret til at fordre det, istand til „at lære og trøste raadløse Samvittigheder“, istand til at vise dem, der lide ilde, hen til den rette Løge ⁵⁾. Der er ogsaa udvortes Anfegtelse, Kamp, som vi have at bestaae imod Verdens Angreb, hvori Den heller ikke maa være uforsøgt, som skal vorde en god Jesu Christi Stridsmand ⁶⁾, hvori han selv maa have erfaret, at denne er den Seier, som overvinder Verden, vor Tro ⁷⁾. O mine Brødre, I, hvilke vi nu indvie til Deelagtighed i det hellige Embede, der er os selv overdraget! i det vi skue ud over den Bei, som ligger for Eder, i det vi ønske Eder alt Held, al Belsignelse, i det vi af inderste Hierte bede Gud, at han vil skienke Eder al god og fuldkommen Gave: skulde vi da bede, at Eders Bei altid maatte være let, at I maatte bæres paa Hænderne giennem Livet, at alle Menneſker maatte tale vel om Eder ⁸⁾, at I kun af Andres Fortælling, ikke af egen Erfaring, maatte kiende Modstand og Modgang, Rød og Sorg? Nei, nei! Ethvert Menneſte takke Gud for Mod-

---

1) Luk. 13, 23. Matth. 7, 14. 2) Luk. 4, 18. 3) Eph. 6, 16.
 4) Joh. 14, 1. 5) Matth. 9, 12. 6) 2 Tim. 2, 3. 7) 1 Joh. 5, 4. 8) Luk. 6, 26.

stand og Miskjendelse og Bagvaskelse og Forfølgelse, thi deri er det at Sielen hæver sig af sine dunkle, urolige Tanker, og griber den Støtte, som ikke rokkes, derved er det at Sielen vinder den prøvede Tro, hvilken, som Apostelen siger, er meget dyrebare end det forgængelige Guld, som dog prøves ved Ilden¹⁾. Nei! vi ville bede Gud, at, hvad endog hans Visdom besidder over Eder, han vil trøste Eder i al Trængsel, at I atter kunne trøste dem, som ere i allehaande Trængsel, med den Trøst, hvormed I selv blive trøstede af Gud²⁾; vi ville bede Gud, at han vil lære Eder at kunne sige med Paulus: vi rose os ogsaa af vore Trængsler, efterdi vi vide, at Trængslen virker Standhastighed, men Standhastigheden Forfarenhed, men Forfarenheden Haab, men Haabet beskammer ikke³⁾. Ja! Gud, vor Herres Jesu Christi Fader, al Barmhertigheds Fader, og al Trøstes Gud⁴⁾, give Eder, i al indvortes og udvortes Strid altid fuldere at erkiende, at hverken det Nærværende eller det Tilkommende, hverken de Kræfter, der røre sig i det Høie eller i det Dybe, kunne stille os fra Guds Kierlighed i Christo Jesu, vor Herre⁵⁾, og at I ved at bevare og befæste denne Tro i Bon, i Grandskning og i al Anfegtelse, under den Hellige Aands Bistand, altid mere maae worde rette Skrivtkloge, oplærte til Guds Rige! Amen.

---

1) 1 Petr. 1, 7.   2) 2 Kor. 1, 4.   3) Rom. 5, 3 ff.   4) 2 Kor. 1, 3.   5) Rom. 8, 39.

Den 30te Marts 1838.

Text: 2 Tim. 3, 14—17.

Du, bliv i Det, som du har lært, og som dig er betroet, efterdi du veed, af hvem du har lært; og efterdi du fra Barn- dom af kender den hellige Skrift, som kan gøre dig viis til Salighed ved Troen paa Christum Jesum. Den ganske Skrift er indblæst af Gud, og nyttig til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Opyugtelse i Næsfærdighed, at det Guds Menneſte maa vorde fuldkomment, dygtiggjort til al god Gierning,

Fra nu af, mine Brødre! skulle I kaldes Lærere i Christi Kirke — et stort og betydningsfuldt, ogsaa et ansvarsfuldt Navn, men det vil tilkomme Eder med Rette. I Kirken maa der være en Lærerstand, thi Gud, som ikke er Forvir- ringens, men Fredens Gud, vil ogsaa, at Alt i Kirken skal skee sammelig og med Orden¹⁾, og hvorledes kunde det skee saaledes, dersom Enhver kunde trænge sig frem til at lære i Menigheden, uden at være prøvet og bestiftet? Der- for paaminder een Apostel os: ikke Mange af Eder vorde Lærere²⁾! og en anden Apostel advarer imod dem, der tage sig Lærere i Hobetal, og han forudsiger hvad Følgen heraf vil vorde, nemlig at de vende Dyrerne fra Sandheden, og henvende dem til Fabler³⁾. | Derfor siger ogsaa den samme Apostel, at Gud har sat i Menigheden, først Apostle, for det Andet Propheter, for det Tredie Lærere⁴⁾; han siger atter, at Herren bestiftede Nogle til Apostle, Propheter, Evangelister, men Nogle til Hyrder og Lærere⁵⁾, hvilke

1) 1 Kor. 14, 33. 40.   2) Jak. 3, 1.   3) 2 Tim. 4, 3. 4.

4) 1 Kor. 12, 28.   5) Eph. 4, 11.

Sidste altsaa skulle bygge paa den af Apostle og Propheter lagte Grundvoold.

Men der ere de, som møde os med et andet Udsagn, og dette fra Herrens egen Mund: J skulle ikke ville kaldes Rabbi, thi Een er Eders Veileder, Christus, men J ere Alle Brødre ¹⁾, og som derefter foreholde os, at vi tiltage os for Meget, naar vi kalde os Menighedernes Lærere. J een Forstand ville vi ogsaa indromme dette. Men dersom vi ret ville forstaae disse Herrens Ord, da bør vi erindre, at paa den Tid havde Jødernes Skrivtlærde deelt sig i flere Skoler, og Enhver udvalgte sig den Mester, han vilde; Dennes Tilhængere hilfede ham da paa Torvene, og Enhver af dem kaldte ham Rabbi, hvilket betyder: min Lærer. Om trent saaledes skeede det siden i den korinthiske Menighed, naar Enhver sagde: jeg er Pauli, eller: jeg er Apollos, eller: jeg er Kephæ ²⁾, saa at altsaa Enhver tilegnede sig en vis Lærer, hvis Skole skulde have særegne Lærdomme. Ligesom nu Paulus ivrede imod dette Sect-Væsen, denne Sønderrivelse af det ene Christne Samfund, saaledes havde allerede Herren, som forudsaae hvad der i Tidens Løb vilde komme, advaret derimod, han havde sagt sine Disciple, at de ikke skulde træde frem som de, efter hvis Navn Menneffene skulde kaldes, som de, der af sig selv havde Noget, hvormed de kunde oplyse, retfærdiggjøre, frelse Verden, at de intet andet Embede skulde have, end at føre Menneffene til Ham, som alene i Ordets høieste Betydning er Alles Lærer, som er Veien, Sandheden og Livet ³⁾. | Desuagtet udvalgte han dog Nogle af den hele Mængde, der havde

¹⁾ Matth. 23, 8.   ²⁾ 1 Kor. 1, 12.   ³⁾ Joh. 14, 6.

sluttet sig til ham, og betroede dem det Embede at lære Menneffene, men at lære dem at holde Alt hvad han selv havde befaleet dem 1). I denne Betydning, m. Br., beffikkes nu ogsaa I til Lærere i Christi Kirke.

Thi ikke os selv skulle vi prædike, men Christum Jesum, Herren, os derimod at være Tienere for Jesu Skyld 2). Men naar vi ikke ville, ikke tør eller bør ville, at noget Menneffe skal annamme Lærdomme blindt, men at enhver Tilhører, efter den ham tildeelte Gvne, skal forstaae og erkjende Sandheden, og føle dens Kraft: da er det jo visse- ligen heller ikke ørkesløse Tienere, ikke blinde Redstaber, Herren vil have i dem, hvilke han beffikker til Lære-Embedet i sin Kirke. Saavist som Grundvolden er lagt, og Jngen kan lægge en anden, saavist skal der dog stedse bygges paa denne Grundvold, og her maa Enhver see til, hvorledes han bygger 3). Vel er der anordnet Tilsyn i Kirken, men dette Tilsyn kan og skal jo ikke bestaae deri, at vi ligesom anviste Enhver, hvorledes han skal lægge enhver Steen, at vi lagde ham ethvert Ord i Munden, han skal tale, eller at vi vilde binde den christelige Lærer i en Bogstav-Trældom, saa at han ængstelig skulde spørge Menneffer, hvad han turde tale. Hvor Herrens Aand er, der er Frihed 4), og i sand og lovlig Frihed ønske vi at Kræfterne skulle røre sig i Kirken, Herren til Være og Menighederne til Fremvært. Vel har Herren forjættet at være med os alle Dage indtil Verdens Ende; han har forjættet, at, naar vi blive i ham, da bliver ogsaa han i os, og kun saaledes kunne vi finde

1) Matth. 28, 20.

2) 2 Kor. 4, 5.

3) 1 Kor. 3, 10. 11

4) 2 Kor. 3, 17.

Kraft til at bære Frugt, thi uden Ham kunne vi slet Intet gjøre ¹⁾. Men derfor er Herren jo dog ikke saaledes tilstede hos os, at han strax besvarede os ethvert Spørgsmaal, løste os enhver Tvivl, at han hvergang anviste os, hvorledes vi skulle fremsætte Lærdommen til frugtbarst Anvendelse, eller at vi ligesom kunde læse af hans Die, om han bifalder ethvert Ord, vi tale. Dersom dette var saa, da vilde vi stedse blive som Umyndige, Sielens Kræfter, som kun vækkes og stærkes ved indvortes og udvortes Striid, vilde ikke vorde levende, vi vilde ikke ret tilegne os Sandheden, ikke fornemme dens Kraft til at gjøre os frie ²⁾, ikke ved Selvvirksomhed komme den himmelske Gave imøde. Agte vi paa, hvorledes Gud i andre Henseender fører os igiennem Livet, da erkjender sikkert ethvert fromt Menneſte den guddommelige Naade og Bistand, som ham daglig vederfares; men hvor ofte er det ikke ogsaa, som om Gud sagde til Enhver af os: du skal selv tænke og handle, du skal søge, før du kan finde, du skal kæmpe, før du kan vinde, arbejde, før du kan høste, du skal bruge de Kræfter, Gud gav dig, før at hielp dig selv, dersom du vil vente, at Guds Kraft herovenfra skal komme dig til Hielp. Saaledes gjør Herren det ogsaa med os i Henseende til Sandhedens Erkiendelse; vi skulle selv forske og prøve, mangen Gang tvivle og ængstes, men naar vi da ikke fortvivle, | naar vi i alvorlig og inderlig Bøn søge Ham, som har lovet at give dem, der bede, da sender han os ogsaa sin Aand, og den finder sig en Bolig beredet, og bringer med sig Lys og Styrke og Fred.

¹⁾ Joh. 15, 4, 5.

²⁾ Joh. 8, 22.

En Lærer i Christi Kirke skal altsaa selv forske; men hvori? Er han kun henviist til sin egen Fornuft, eller til andre Menneffers Viisdom? ere ingen andre Bøger opslagne for ham, end den synlige Skabnings og den verdslige Krones? Det er Forjættelsen, at Faderen skal sende den Hellige Aand, og at han skal lære os alle Ting, og minde os paa alle Ting, hvilke Jesus har sagt ¹⁾. Men hvor finde vi de Ord, hvilke Herren fordum talede, om hvilke Aanden skal minde os, hvilke den skal oplyse for os? Og da Apostelen advarer os: troer ikke hver Aand, men prøver Aanderne, om de ere af Gud ²⁾, hvorefter skulle vi da prøve dem? Hvor er den Regel, som skal lede vor Forsken, som skal sætte os saadanne Grændser, at vi ei misbruge vor Frihed ³⁾? Den maa være opheiet over menneskelig Viisdom, efterdi den just skal lede denne; den maa staae fast i de menneskelige Meningers brusende Strømme, efterdi den skal holde Sielen under alle Storme, at den ikke skal kastes hid og did? Hvor have vi en saadan Regel?

O mine Brødre! for at minde derom var det, jeg nys forelæste hiint Sted af Pauli Brev til Timotheus, thi jeg vilde det skulde være, som om Apostelen dermed formandede Enhver af Eder: „du, bliv i Det, som du har lært, og som dig er betroet, efterdi du veed, af hvem du har lært.“ Mener end Apostelen med de sidste Ord sig selv i sit Forhold til Timotheus, saa tør vi dog her give hans Ord en hoiere Betydning, vi tør hense dem til Herren selv som Den, af hvem vi have lært det Bedste, vi lærte, som Den, der har betroet os hvad vi skulle forvalte. „Bliv

¹⁾ Joh. 14, 26.   ²⁾ I Joh. 4, 1.

Taler ved Præste-Vielse.

i Det, som du annammede af ham!" Men vore Dine saae aldrig hans Skikkelse, vore Dren horte aldrig hans Røst; hvor annammede vi hans Underviisning? og hvor kunne vi finde den paany, naar vi atter ville høre den, og overveie den, og søge at trænge dybere ind i dens Mening? Apostelen bliver ved: „du kiender fra Barndom af den hellige Skrivt, som kan giøre dig viis til Salighed ved Troen paa Christum Jesum." Apostelen taler vel her om de Bøger, som høre til den gamle Pagt; og sandeligen, ogsaa disse vise til Christum, ogsaa disse ere hellige, ogsaa giennem dem gaaer Guds Aand. Sammenligne vi dem med de Vises Skrifter fra andre Folkelag, da finde vi vel i disse en flebnere Tale, en skarpsindigere Tænkning, en regelrettere Konst, men de stærke, dybe Toner høre vi ikke, som lyde os imøde fra Israels Helligdomme; det er som naar vi fra Verdens Larm og Glimmer træde ind i et alvorligt, men høitideligt Tempel, hvis høie Hvælvinger Orgeltoner fylde, hvor Mindesmærker fra mange Tider tale til os om de menneskelige Tings Forgængelighed, men Alt tillige forkynder Ham, som var og er og bliver. Men kalde vi med al Ret hine Skrifter hellige, som dog ikkun kunde indeholde det Ufuldkomnere, i mange Henseender kun Skyggen af Det, som i Tidens Fylde skulde aabenbares: hvor meget mere da de Bøger, hvori den nye Pagts Rigdomme ere nedlagte, hvori Herrens Ord og hans Apostles Vidnesbyrd ere os bevarede! Vi have allerede sagt det, at det ikke er om disse, Apostelen her taler, thi de vare tildeels endnu ikke skrevne, og endnu ikke samlede; men naar han paa et andet Sted vover at sige om sin mundtlige Underviisning: „vi takke Gud uafsladeligen, at, da I annammede det Guds

Ord, som I hørte af os, antog I ikke Menneskers Ord, men, som det sandeligen er, Guds Ord¹⁾: da maatte han vissefælgelig endnu mere sige dette, naar han greb Pennen for at optegne det Vidnesbyrd, som han vilde skulde læses i Menighederne, og bevares, og nøiere overveies. Naar Herren forjættede sine Apostle, at han i de vigtige Afgjørelser, naar de for hans Navns Skyld skulde fremstilles i Synagoger, føres for Konger og Fyrster, vilde give dem Aand og Viisdom, som ikke skulde kunne modsiges eller modstaaes²⁾: skulde han da ikke end mere, naar de i deres Skriver skulde tale til alle følgende Slægter, give dem at tale, ikke med Ord, som menneskelig Viisdom lærer, men med Ord, som den Hellige Aand lærer³⁾? Dersom dette ikke havde været saa, dersom disse hellige Mænd ikke havde skrevet, som de talede, drevne af den Hellige Aand⁴⁾, saa at vi i deres Skriver havde fuldgyldigt Vidnesbyrd om hvad Jesus foretog sig baade at gjøre og at lære indtil den Dag, da han blev optagen⁵⁾, da havde Christi Aabensbarelse været forgieves for os, thi ikke til uvisse Sagn, til snart forvanskede Overleveringer kunde Det betroes, der skulde være Menneskeslægten dyrebareste Eiendom, hvorved alle Slægter paa Jorden skulde velsignes.

Altsaa den hellige Skrivt — til den ere vi viste, den er paa eengang den Kilde, hvoraf vi skulle hente den christelige Kundskab, og den Regel, der skal lede vor Tænkning derover. Dersom det var fornødent, m. Br., da vilde vi i denne Time overrække Eder den, at den maatte følge Eder, hvor I gaae hen. Thi

1) 1 Thesf. 2, 5.   2) Luk. 21, 15.   3) 1 Kor. 2, 13.   4) 2 Petr. 1, 21.   5) Ap. G. 1, 1.

ogfaa om Eder gielder det, at I fra Barndommen af kende den hellige Skrift; dens Lærdomme, dens Ord bleve Eder tidlig indprentede, og medens saa Mange af Eders Jævnliges siden, indviklede i Livets forskiellige Bestillinger, lagde den tilside, anfortes I til dagligen at have den i Hænderne, at worde altid fortroligere med den, at trænge altid dybere ind i dens Mening. Dette var Eders Ungdoms Forberedelse; Forberedelsen er til Ende, og I skulle overtage det Embede, hvortil I beredte Eder; men skulde I derfor lade den hellige Bog blive tilbage i de Skoler, I forlade? O nei! den blev opladt for Eder, fordi den er det rette Middel, hvorved I selv skulde worde vise til Saligbed, og kunne giøre Andre vise dertil. Betragter den stedse med Vrefrygt, og stræber stedse at vække og bevare den samme Følelse for den i alle deres Hjertes, til hvilke I henvende Eders Tale! Der ere mange Boger i Verden, og mange af dem ere sikert ofte virksomme Midler i Guds Haand til at udbrede christelig Dplysning og christeligt Sind; vi haabe, at I endnu fremdeles ville slittigen raadspørge saadanne Boger, og ved deres Læsning stræbe at tilegne Eder hvad fromme Mennesker fandt; men een er Bogernes Bog, efter den skulle de andre prøves, fra den udgaaer Lyset stedse paany, til den skal Betragtningen stedse vende tilbage. Den kaldes den hellige Skrift, fordi den er affondret fra, ophoiyet over alle de øvrige, fordi vi ikke tør behandle den, som vi behandle de andre. Dersom et andet Skrift trætter os eller er os for dunkelt, da mene vi os berettigede til at lægge det tilside; dersom vi ikke ere enige med det's Indhold, da forandre vi det i vore Tanker, tage derfra, lægge dertil, og omdanne det efter vort eget Sind; men den hellige

Skrivt tør vi aldrig lægge tilside, tør ikke formaste os at forandre den, ikke ville udslutte dens Indhold, ikke sætte et andet lige dermed, og dersom dens Tanker ikke stemme overens med vore Tanker, da tør vi ikke vrage eller forkaste, men skulle fare fort at grandste og forste, indtil vi forstaae. Thi den hellige Skrivt kaldes ogsaa Guds Ord, i den taler den Evige til os, i den have vi den klareste Aabenbarelse af den Lov, vi bør lyde, af den Frelse, vi tør haabe, thi „den ganske Skrivt er indblæst af Gud.“ Vi kunne her ikke indlade os paa de nærmere Bestemmelser angaaende hvorledes vi skulle forestille os Indvirkningen af Guds Aand paa de Mænds Aand, der saaledes talede i Herrens Navn; de vedbleve i Indgivelsens hellige Dieblikke at være de Samme, som de vare tilforn, de talede med deres eiendommelige Røst, saa at vi derpaa endnu kunne kiende den Ene fra den Anden; den høiere Indvirkning aabenbarede dem ikke alle forbigangne eller nærværende eller tilkommende Ting, de berettede hvad de havde seet og erfaret, som de kiendte og erindrede det, de overlode til Andre at tilføie hvad de vidste; men dog skreve de hellige Mænd drevne af Guds Aand, saa at den baade tilskyndte dem til Arbeidet og fyldte dem derunder, oplyste og veilede dem, saa at deres Skrivt blev indblæst af Gud, og at, ligesom Christi Aand, der var i det gamle Testaments Propheter, forud vidnede om Christi Lidelser og den derpaa følgende Herlighed, saaledes forkyndte ogsaa det nye Testaments Tienere Evangelium i den Hellige Aand, som blev sendt dem af Himmelen¹⁾, saa at der blev sikkert og fuldstændigt og klart Vidnesbyrd

¹⁾ 1 Petr. 1, 11. 12.

om Christi Aabenbarelse og om den Sandhed, der kan giøre Mennesker vise til Salighed. „Bed Troen paa Christum Jesum;“ thi dersom Skriften ikke fremvirker Troen, og dersom vi ikke i Troen vende tilbage til den, da hviler under dens Læsning et Dække over Hiertet ¹⁾, / Forstanden sonderlemmer de enkelte Ord og Sætninger, men dens egentlige Indhold bliver dog skjult, og stienker ingen Bindsom til Salighed. Men hvo der med Troen i Hiertet randsager den hellige Skrift, skal ogsaa erfare, at den er „nyttig til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Optugtelse i Retfærdighed.“

Med disse Ord, m. Br., har Apostelen beskrevet vort Embede. Vi kaldes Lærere, altsaa maae vi have en Lærdom at bringe; men vi ere Lærere i Christi Kirke, og dersom Kirken er opbyggt paa Apostles og Propheters Grundvold, saa at Jesus Christus selv er Hjørnestenen ²⁾, hvor skulde vi da søge vor Lærdom uden i de Skrifter, som vidne om Ham, som giemme Hans og hans Apostles og Propheters Ord? Vi skulde ikke blot stræbe at forøge Kundskaben i Menighedene, men ogsaa at føre den ind i Menneskenes Samvittighed og bevirke Overbeviisning; men hvorledes kunde vi bedre finde Indgang, end naar vi stadfæste vor Lærdom med det Ord, som i Kirken stedse maa beholde den høieste Myn- dighed, med Guds Ord, som lever og bliver evindeligen ³⁾? og hvorledes kunne vi straffe Bildfarelser og modsætte os dem, som ville forvende Christi Evangelium, dersom vi ikke ere, som der siges om hiin Mand, forfarne, eller, som det

1) 2 Kor. 3, 14, 15.

2) Eph. 2, 20.

3) 1 Petr. 1, 23.

egentligen hedder, mægtige i Skrifterne¹⁾? Vi skulle arbejde til Rettelse, at Livet kan forbedres, at Syndere kaldes til Omvendelse, til at betræde den rette Vej; men hvad er virksommere hertil, end det Guds levende og kraftige Ord, der trænger igiennem, indtil det adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Marv, og dommer over Hjertets Tanker og Raad²⁾? Vi skulle bidrage til Optugtelse i Retfærdighed, at de, som allerede agtede paa Sandhedens Stemme, vorde faste i det Gode, at de mere og mere forfremmes i Alt hvad der er velbehageligt for Gud; men dertil er det, at Guds Ord idelig opfordrer, styrker og anviser de rette Midler; det er en Røst, som aldrig tillader Nogen at slaae sig til Hvile, aldrig at nøies med Det, som er opnaaet, men stedse at trænge efter det Bedre; det siger os med den Røst, som aldrig tør overhøres: vorder fuldkomne, som Eders Fader i Himlene er fuldkommen³⁾!

Dertil kalder ogsaa Apostelen i vor Text med hellig Formaning: „at det Guds Menneſte maa vorde fuldkomment, dygtiggjort til al god Gjerning.“ / Alle Menneſter tilhøre Gud, Enhver ſkal tiene ham, Enhver ſtræbe at opfylde hvad han fordrer. Men efter Brugen i Apostelens Sprog betyder det Udtryk „et Guds Menneſte“ i Særdeleſhed dem, ſom høitideligere ere indviede til Guds Tieneste, ſom ſynes umiddelbarere at gaae i Guds Grinde, dem, ſom kaldes Lærere i Kirken. De ſulle dog være Jordens Salt⁴⁾, ved hvilke det Dyrige ſkal erholde Smag og Kraft; de ſulle dog, uagtet al dees menneſkelige Svaghed, være et Lys for

1) Ap. G. 18, 24.

2) Hebr. 4, 12.

3) Matth. 5, 48.

4) Matth. 5, 13.

Andre, at Gud skal æres formedelst dem. Først maae de derfor selv have erkjendt og erfaret Christi Evangelium som en Guds Kraft til Saliggjorelse ¹⁾, først maa den hellige Skrivt have gjort dem vise til Salighed formedelst Troen paa Christum Jesum, før de med Frugt og Betsignelse kunne tale til Andre, før de kunne være mægtige til at formane, og at overbevise dem, som sige imod.

Mine Brødre! Vi vide, at der i disse Tider ere Mange, som foragte Guds Ord; Nogle i Letsindighed, efterdi de ikke bekymre sig om deres Siæles Frelse; Andre i hovmodig Bantro, fordi de mene deres egen Blisdom saa sikker, at de intet veiledende Lys behøve, men selv at kunne frelse sig fra Daarlighed, Synd og Fortabelse; og atter Andre søge at løse den Regel, hvormed den hellige Skrivt forpligter os, fordi den er til Hinder for deres egne sværmende Tanker, for de Menneſte-Sætninger og Menneſte-Doverleveringer, fra hvis Trældom vor Kirkes Fornyere saa herligen befriede os, men under hvilke de atter ville binde os. Derfor lyder nu Formaningens alvorlige Røst til Eder, i det I overtage Lærer-Embedets hellige Pligter. | Eders legemlige Dre hører nu vel kun en menneskelig Røst, men dog bør det være Eder, som om Kirkens Herre formanede Eder giennem os, som om han i den høitidelige Time sagde til Enhver af Eder: du, bliv i Det, som du har lært, og som dig er betroet; hold dig til den hellige Skrivt, som kan gjøre dig viis til Salighed formedelst Troen paa Christum Jesum, thi den er indblæst af Gud, og kan og skal nytte dig til, at du maa worde fuldkommen og dygtiggjort til al god Gierning, saa

¹⁾ Rom. 1, 16.

du maa kunne lære, overbevise, rette, forbedre, og vi kunne foie til, fremkalde Haab ved Taalmodighed og Skrivternes Trost ¹⁾. Saaledes formaner Herren Eder nu, i det I gaae ud til Eders Dagværk. Naar det er til Ende, kommer da atter en Time, hvori Herren vil spørge Enhver af Eder: er du bleven i Det, som du har lært, og som dig er betroet? Salig den Tiener, hvem hans Herre, naar han kommer, finder at giøre saaledes ²⁾! Amen.

---

¹⁾ Rom. 15, 4.

²⁾ Matth. 24, 46.

XI.

Den 27de Juni 1838.

Text: Eph. 4, 11—16.

Han beskiftede Nogle til Apostle, Nogle til Propheter, Nogle til Evangelister, Nogle til Hyrder og Lærere, til de Helliges fuldkomne Beredelse, til Embedets Forvaltning, til Christi Legemes Opbyggelse; indtil vi Alle naae til Eenhed i Troen og Guds Søns Erkendelse, til Mands Modenhed, til Christi Fyldests vorne Alder; at vi ikke mere skulle være Børn, og lade os tumle som Bølger, og omdrive af enhver Lærdoms Veir, ved Menneskenes Spil, ved Trædsfhed og Forførelsens Konstigreb; men at vi, Sandheden troe ubi Kierlighed, skulle i alle Maader opvare til ham, som er Hovedet, til Kristus, af hvem det ganske Legeme, sammensøiet og sammenheftet ved alle Forbindelsens Led, efter ethvert Leems tilmaalte Kraft, drager sin Næring til Fremvært i Kierlighed.

„Herren beskiftede Nogle til Hyrder og Lærere:“ disse Ord gielde nu ogsaa Eder, mine Brødre! Den Samme, som

fordum sendte sine Apostle ud, at de skulde prædike Evangelium for al Skabningen ¹⁾, han siger nu til Eder: gaaer I ogsaa hen paa det Eder anviste Sted, søger der at vinde mig Disciple, sande Bekendere og Efterfølgere, og lærer dem at holde Alt hvad jeg har befalet Eder! Den Samme, som fordum sagde til sin store Apostel, vær Hyrde for mine Faar, og vogt dem ²⁾! han siger ogsaa til Eder, værer Hyrder og Lærere for den Hiord, som nu vorder Eder betroet! Thi det store christelige Samfund, som udstrækker sig over alle Lande og alle Slægter, deler sig igien, efter de forskellige Tungemaal og Steder, i mange mindre; de Christne, der fik deres Boliger i hinandens Nærhed, danne tilsammen en mindre Hiord, en Menighed, og efterdi ingen Hiord skal savne sin Hyrde, efterdi Arbejdet skal gøres allevegne, skal fortsættes giennem alle Tider, saa bestikker Herren stedse nye Tienere til Embedets Forvaltning.

Men endskiøndt vi saaledes tælle mange forskellige Kirker og Menigheder trindt i Landet, saa vide vi dog, at der kun er een almindelig christelig Kirke, een Menighed, der omslutter alle de mindre, eller, for at bruge Apostelens Ord i vor Text, at der kun er eet Legeme, som, sammenføiet og sammenheftet ved alle Forbindelsens Led, er forbundet med det ene Hoved, af hvilket ethvert Lem efter dets tilmaalte Kraft faaer sit Liv, med Christus. Vi kalde os Lærere, og vi ere det, thi vort Embede bestaaer for sin største Deel i at lære; men derfor vide vi jo dog, at i høiere Betydning er der kun een Lærer og Veileder, Christus ³⁾ Vi kalde os Hyrder, og vi tør giøre det, thi Guds Ord

¹⁾ Marc. 16, 15.

²⁾ Joh. 21, 16, 17.

³⁾ Matth. 23, 8.

kalder os saa; men derfor vide vi dog, at der skal være een Hiord og een Hyrde ¹⁾. Ligesom den evige Fader, hvor uendelig han end er ophøiet over det indskrænkede, svage, forfrænkkelige Menneſte, dog ſkabte Menneſtet i ſit Billede, tændte i ham en Guift af ſin Viisdom, ſin Hellighed og Kierlighed, betroede ham en Deel af ſin Magt, gav ham Herredomme over ſine Gierninger, ſaa at Apoſtelen endog kalder Menneſter Guds Medarbeidere ²⁾: ſaaledes tør vi ogſaa ſige, at den Eenbaarne, den ſtore Overhyrde, ſatte os til at bære ſit Billede, at vi ſkulle ſtræbe at være i Verden, ſom han var og er, ſkulle, Hver i ſin Kredſ, være Hyrder for den betroede Hiord, vogte den, ſøge at frelſe den fra Bildfarelſe og Fordærvelfe, ſøge at føre den hen paa de rige Græſſeſange, til de Kilder, ſom ikke fortorres, ſom opvælde til et evigt Liv.

Hver i ſin Kredſ, ſagde jeg; thi kun Een er der, hvis Omſorg kan omfatte alle de enkelte Led, ſamle alle Lemmerne til eet Legeme; af os kan den Ene have en noget ſtørre Virkefredſ end den Anden, men hvad der kaldes Stort paa Jorden, er i ſig ſelv dog kun ſaa Lidet, vi ere Alle bundne til Tider og Steder. Saaledes, m. Br., er Eder nu ogſaa beſtattet det Sted, hvor J, indtil Herren maatte anordne det anderledes, ſkulle leve og virke. For den Unge, ſom bereder ſig til Embedet, ligger endnu Verden udbredt; naar Hiertet ſvulmer i hans Bryſt, kan han vel lade Blikket ile ud over den hele Rigdom, og ligesom ſpørge enhver Gienſtand, der ſmiler ham imøde: ſkal du tilfalde mig? Men hvor uroligt er dog dette Blik, ſom iler fra det Ene til det

¹⁾ Joh. 10, 16.   ²⁾ 1 Kor. 3, 9.

Andet! Hvor fattig er han i al denne Rigdom, thi der er Intet deraf, som han endnu tør kalde sit Eget; Agrene ligge for ham, men der er ingen iblandt dem, hvilken han skal dyrke; Menneffene komme og gaae, men der er Ingen, som vender sig til ham, for hvem hans Liv har ret Betydning. Anderledes er det, naar hans Sted er blevet ham anvist, og dersom endog den urolige Begiering, der forhen slagrede ligesom fra eet Blomster til et andet, foler sig indskrænket, o! hvilken Holdning faaer dog Livet, hvilken Fylde kommer der i Hjertet, naar Menneffet veed hvad han i aandelig Betydning kan kalde Sit, hvor han skal stræbe at opfylde sit Livs Bestemmelse! Om han siden skal sættes over Andet og Mere, dette har den Almægtige i sin Haand, men nu skal han blive i det Kald, som han er kaldet udi. Dette gielder Enhver, som har Lyst til det Embede, hvortil han har forberedet sig, som har Kierlighed til Gud og Menneffer; og hvor meget mere maa det da ikke gielde os, mine Brødre! Thi til Trost og Omhu i at vogte det Betroede, i at varetage det Overdragne skulle vi formane Andre, og fornemmelig os selv; vi skulle søge at gjøre Menneffene indlysende, hvor skionne, gavnlige, hellige de forskiellige Samsfund ere, i hvilke de ere forbundne med hverandre, men saa lader os aldrig forglemme selv af betragte Helligheden og Skionheden af det Baand, der forener Sielesørgeren med hans Menighed.

Bel gives der i disse Tider Mange, hvilke ethvert Baand trykker, og som gierne kalde det en Lænke; men Gud forbyde, at de Baand skulde løses, der holde Menneffene sammen! Der gives jo ogsaa Kierligheds og Hengivenheds og Tillids Baand, og saadanne ere de, ved hvilke Christi Kirke

vil forene alle dem, der høre til den, hvad enten de kaldes Lærere eller Tilhørere. Hvor glædeligt er det ikke allerede at skue de Bygninger, som vi kalde Kirker, trindt omkring i Landet, og at see, hvorledes Menneffene have samlet sig om dem, og hver af dem er bleven Middelpunctet for et Samfund, som vel ikke har affondret sig fra det større, men hvis Medlemmer dog føle, at de ere nøiere forbundne med hinanden, end med de Dvrigte. Forsøger det at ville rive en Deel af dette Samfund fra de andre Dele, og I ville snart erfare, at, dersom endog den nye Forbindelse syntes bekvemmere, da ville I dog finde Modstand, og at denne er grundet paa bedre Følelser, end de, der ellers tilskynde saa Mange til at modsætte sig enhver Forandring; man vil svare Eder: der, paa dette hellige Sted, ere vi selv døbte, derhen have vi bragt vore Børn, for dette Alter knyttedes vore Ægtefæber, der havde vi vor Plads, hvor vi vare vante at høre Guds Ord, om denne Kirke hvile vore Fædres Been, der ville vi, at ogsaa vore skulle hvile.

Vi have allerede nævnet hvad det er, der giver det Huus, som vi kalde Kirken, dets Hellighed, nemlig at Guds Ord der høres; men hvorledes skulde de høre, dersom der ikke er Noget, der prædiker ¹⁾? Derfor er der og ved Siden af Kirken, som med Rette hæver sig over de andre Huse, bygget et andet, for det Meste et tarveligt Huus, det er ogsaa kun et Menneffes Bolig; men dette Menneffe kaldes Guds Ords Tiener, han kaldes Hyrde for en Hiord, flere hundrede Menneffer kalde ham deres Sielesørger. Vi vide desværre, at selv de skønneste Forhold ofte forstyrres og

¹⁾ I Rom. 10, 14.

forbittres paa Jorden, men, Gud være lovet! vi vide ogsaa, at, hvor fiendne endog de fortrinligere Gaver ere, hvor mange Mangler der endog stundom kunne findes, dog føle paa de allerfleste Steder Menighedens fleste Medlemmer sig knyttede til deres Sielesørger ved Kierligheds og Tillids Baand. Her i de vrimlende Stæder, hvor mange tusinde Menneſter boe hinanden ſaa nær, hvor Kirkerne's Afſtand derfor ogsaa kun er ſaa ringe, her er, her kan og maa Forholdet være et andet; ogsaa her priser jeg Sielesørgerens Stand, ogsaa her vil han ſee ſig omgivet af et Antal Menneſter, hvilke han med Rette kalder ſin Menighed, med hvilke han føler ſig i en from og kjerlig Forening. Men anderledes, og i mange Henſeender ſkionnere, er Forholdet i de ſtille Landsbyer, eller hvor Huſene ligge enkelte mellem Markerne. Gaaer der omkring i Menighederne, og I ville ikke let finde Noget, ſom jo er ſig bevidſt, at der hiſtoppe ved hans Kirke boer en Mand, ſom er ſaaledes forbunden med ham, at han kan og tør vende ſig til ham i ſit Livs vigtigſte Anliggender, og ſom efter bedſte Evne vil være ham en trofaſt Raadgiver og Ven. Naar der er Fryd og Feſt i Huſene, da gaae de til deres Sielesørger, han ſkal velſigne Ægteſtaberne, han ſkal velſigne de Spæde, han ſkal takke Gud med den lykkelige Moder, og enhver Glæde ſkal han forſkionne ved venlig Deeltagelſe. Og er der Sorg og Nød, hvo ſkal trøſte og opmuntre uden Han, ſom juſt ogsaa kaldes de Syges og Svages Trøſter? Derſom han og ſtundom ſtraffer og advarer, men det ſkeer med chriſtelig Jver, altsaa og med chriſtelig Kierlighed, da, hvis endog Advarſelen i det forſte Dieblik ſaarer og krænker, føler dog Den, ſom begik Forſeelsen, at hans Sielesørger er i ſit

Iovlige Raad, og der er Noget inden i ham selv, som vidner med Sielesørgerens Tale, at den er sanddru. Til ham vender sig saa ofte den Raadvilde, og begierer hans Raad; til ham den Angrende, og begierer hans Forbon hos Gud og Mennesker; til ham komme idelig de, der indvilledes i Trætte, at han skal forlige; til ham vender sig den Fattige og Forladte, til ham den Faders og Moderløse, at han skal skaffe dem Hielp. Dersom Nogen ligger i sin sidste Striid, da kalder hans døende Stemme endnu hans Sielesørger, at han skal hufvare ham af de himmelske Kilder. Og naar Dødens Slag traf, da er det atter Guds Ords Tiener, der, som han fulgtes med den Levende giennem Livets Afvexlinger, saaledes ogsaa skal ledsage den Døde, skal indvie hans Stov til den sidste Hvile, og tale Trostens og Haabets Ord til dem, der blive tilbage.

Bevidstheden om denne Forbindelse, sagde jeg, er dog i Enhvers Hierte, som horer til Menigheden, og derfor pleie Menigheder snart at vilægges, og Hengivenhed og Tilid at være de fremherskende Følelser hos dem, der bleve betroede til Sielesørgerens Omsorg. Men hvo beskriver da og den retskafne Sielesørgers Følelse, naar han skuer ud over sin Menighed? Her blev din Volig dig anvist, paa det du skulde være de Mennesker, som hvo omkring dig, til Bistand, Raad og Trost. Vel ere deres timelige Anliggender dig mindre vedkommende, dog skal du ogsaa deri, saavidt du formaaer det, antage dig deres Vel, især deres, hvilke ingen Anden antager sig. Men fornemmelig er det deres aandelige Vel, du skal søge at fremme. Du skal iblandt dem være Guds Ords Tiener, prædike det med stadig Troskab, søge at føre dets Rigdomme frem, at udlægge og

anvende det efter Tider og Omstændigheder, at det maatte
 være Alle til Veiledelse, maatte være de Sikke til Opvæk-
 kelse, de Svage til Støtte, de Bedrøvede til Trøst; du er
 alle deres Skyldner, for hvilke du bestiftedes til Hyrde og
 Lærer, deres, som kaldes Dplyste, og deres, som kaldes
 Enfoldige, deres, hvilke Verden kalder Retfærdige, og deres,
 hvilke den kalder Syndere. Du seer Mange omkring dig,
 for hvilke du takker Gud, som ere dit Livs Glæde; de an-
 nammede Ordet, og bevare det i gode Hjerter, og bære
 Frugt deraf; de paastionne din Tjeneste og befordre den, i
 det deres Levnet lyser for Andre; og hvert Aar, I leve
 sammen, og hver Skiebne, I dele, binder dem nøiere til dig,
 og dig til dem. Ak! du seer ogsaa Mange, Mange, som
 ere kolde, dorste, ubekymrede om deres Sielens Frelse, lige-
 gyldige mod Guds Rige og hans Retfærdighed; dog ere
 ogsaa disse i deres Tal, som bleve dig betroede, og om du
 end nok saa ofte kaldte, og de vilde ikke høre, om du end
 allerede paa mange Maader forsøgte at finde Indgang i
 deres Hjerter, og det blev tilsluttet, dog tør du ikke trættes,
 du skal stedse forsøge det paany, om maaskee Livets Alvor
 kunde vække dem, Livets Kummer kunde boie dem, og Gud
 endnu kunde give en beleilig Stund, hvori Lyset fra det Høie
 kundt trænge ind i det formørkede Sind. Du seer ogsaa
 dem, som ere dit Livs Sorg, som aabenbare modstaae,
 som trodse og foragte, som tilføie dig mangehaande Krænkel-
 ser, betale dig Dødt for Godt, og forhindre din Gierning,
 og dog tør du ikke overgive dem, Menighedens Herre, som
 kom at søge og frelse det, som var fortabt ¹⁾, taaler dem

1) Luk. 19, 10.

endnu, saa skal du komme ihu, at Discipelen er ikke over sin Mester¹⁾, saa skal du tage din Herres Kors paa dig, taale og bære, og søge at overvinde det Onde med det Gode²⁾.

Der er i Verden saa Meget, som vil adskille Menneskene fra hverandre, sønderrive deres Samfund, og forbitte den Enes Hierte mod den Andens; lader os takke Gud for Alt hvad der kan drage dem nærmere til hverandre, kan samle og forlige; og hvor virksomt hertil er det Baand, som Christi Kirke slynger om dem, som høre til den samme Menighed! Hvo kan opregne, hvor meget Ondt der er afværget eller dog formildet, hvor meget Godt der er fremkaldt, vedligeholdt, styrket derved, at de Christne, der boede sammen, ansaae sig forenede til een Hiord, at Herren beklædede dem Hyrder og Lærere til Embedets Forvaltning, som skulde stræbe at føre dem til Eenhed i Troen og Guds Sønns Erkiendelse, som skulde bevare den dem betroede Menighed indbyrdes forbunden, men da og ved alle de mange Forbindelsens Led sammenheftet med alle de andre Menigheder, og i den hellige christelige Menigheds almindelige Samfund forbunden med Ham, som er Hovedet, med Kristus, af hvem ethvert Lem, efter den tilmaalte Kraft, drager sin Næring til Fremvært i Kierlighed!

Desværre vide vi jo vel, hvad der saa ofte hindrede den gode Fremgang, vi erkiende med Sorg, hvad der skæmmer Christi Kirke paa Jorden, og gjør, at Troen vorder svag og Kierligheden kold. Men skulde vi derfor hellere nedbryde Kirkens Muur, sønderrive dens Baand? Var det

¹⁾ Matth. 10, 24.   ²⁾ Rom. 12, 21.

da virkelig bedre, om vi tillode Enhver, som vilde, at bestikke sig selv til Lærer, saa at Menighederne skulde omdrives af enhver Lærdoms Veir, ved Menneskenes Spil, ved Trædskhed og Forsførelsens Konfigreb? Var det bedre, om vi tillode dem efter deres egne Begieringer at tage sig Lærere i Hobetal efter hvad der kildrer deres Dren¹⁾? Var det bedre, dersom vi sagde Menighederne: I skulle ikke mere lyde Eders Veiledere og være dem hørige²⁾, men naar de ikke tale Eder til Behag, da kunne I opsigte dem Trostabs og Rierlighed, og vende Eder i Dag til Een, i Morgen til en Anden? Var det bedre, dersom vi sagde til dem, hvilke Herren bestiftede til Hyrder og Lærere: I skulle ikke mere ansee Eder bundne til den Kreds, hvilken Gud tildeelte Eder, men frit overskride Eders Grændse³⁾, søge at trænge ind i en Andens Bestilling, og lokke til Eder, hvem I kunne; derimod, hvis Noget i den Eder anviste Menighed ikke strax vil høre, ikke vil underkaste sig Eders Anordninger, da kunne I frit vise en Saadan bort, og lade ham søge, under hvilken Kirke han kan finde Ly; I skulle ikke mere antage Eder de Skrobelige, ikke mere være langmodige mod Alle⁴⁾, I skulle ikke mere være Hyrder for de Bildsarende, ikke søge det Tabte, indtil I finde det, og kunne føre det tilbage med Glæde⁵⁾, men naar Noget forvildede sig, da skulle I lade ham vandre, og sige: søg dig en anden Hyrde! Var det bedre, dersom vor christelige Menighed adsplittede sig i mange Secter, saa at Enhver sagde: jeg er Pauli, eller: jeg er Apollos, eller: jeg er Kephæ, eller:

1) 2 Tim. 4, 3.

2) Hebr. 13, 17.

3) 2 Kor. 10, 13. 14.

4) 1 Thess. 5, 14.

5) Luk. 15, 4 ff.

kun jeg er Christi ¹⁾; saa at Enhver tog sit Bogstav, og ikke vilde have Daab, og ikke Alter, og ikke Tro tilfælles med dem, der ei vilde hylde den samme Bogstav-Trældom?

Dg hvorhen skulde de gaae, de, hvilke vi afviste fra vort Samsund? Skulde de drage ud i det Fierne, til en Sielesorger, som ikke boer i deres Midte, ikke kan varetage hvad der skal gøres, ikke kan komme, naar han kaldes? Vilde de allevegne blive modtagne med aabne Arme, de, som, frivillige eller tvungue, forlode deres egen Forsamling ²⁾? Dg vilde de Alle, vilde de Fleste af dem, virkelig søge at vorde deelagtige i en anden christelig Forsamling? See vi ikke, hvorledes Ligegyldigheden udbreder sig videre og videre, hvor gierne et stort Antal af dem, der kaldes Christne, men hidtil ikke i deres Jnderste have kaldet sig selv saaledes, nytte ethvert Paastud for at kunne unddrage sig? Vore Fædre gjorde Portene høie og Dørene vide, paa det Enhver skulde gaae ind, paa det der for Enhver, som boede i Landet, skulde være idelig Anledning til, at Guds Ord kunde træffe hans Dre, tidlig eller sildig kunde træffe en beleilig Stund, hvori det maastee kunde trænge ind i hans Hierte, og dog bære nogen Frugt; og vi skulde tillukke Dørene, vi skulde sige til dem, hvilke Herren dog ogsaa kiøbte med sit Blod, til hvilke han vilde, at hans Kald atter og atter skulde lyde — thi det er Faderens Villie, som sendte ham, at alle Mennesker skulle vorde salige og komme til Sandheds Erkiendelse ³⁾ — til dem skulde vi sige: I skulle ikke mere komme indenfor, vi ville sønderrive det sidste Baand, der holdt Eder til Christi Kirke, og fra vore Læber skal ingen Formaning, ingen Ad-

¹⁾ 1 Kor. 1, 12.

²⁾ Hebr. 10, 25.

³⁾ 1 Tim. 2, 4.

varsel mere naae Eders Dre; os beskiffede Herreu vel til Hyrder og Lærere, men dog ville vi overgive Eder, at I skulle adspredes, som Faar, der ikke have Hyrde ¹⁾!

Nei, mine Brødre! naar Apostelen siger: Gud, som forligte os med sig selv ved Jesum Christum, gav os Forligelsens Tjeneste, derfor ere vi Sendebud i Christi Sted, som om Gud formanede formedelst os, vi bede i Christi Sted: lader Eder forlige med Gud ²⁾! da anviser han os dermed den Pligt, som vi med utrættet Troskab skulle stræbe at opfylde. Derom, Brødre! ville vi da og formane Eder, derom ville vi annamme Eders Lovte, inden vi overantvorde Eder Embedet. Men i det vi stride til den hellige Handling, ville vi nu, ligesom vi begyndte med een Apostels Ord, slutte med en Andens; jeg vover at sige efter, hvad Apostelen Petrus siger til os alle: Eder, som nu beskiffes til Hyrder og Lærere, formaner jeg, som en Medtjener, der og er beskiffet til en Hyrde og Lærer i Christi Kirke; som Den, der vel ikke har været Vidne til Christi Lidelser, men dog har fornummet Christi Lidelsers Samfund, der og har Deel i Herligheden, som skal aabenbares: vogter Guds Hiord, som er iblandt Eder, / og vaager over den, ikke tvungne, men frivilligen, ikke for slet Bindings Skyld, men med Nedebonhed, ikke som de, der ville herse over Herrens Arv, men som Mønstre for Hiorden; og naar da Overhyrden aabenbares, skulle I erholde Vrens usforvisnelige Krands ³⁾! Amen.

---

¹⁾ Matth. 9, 36.

²⁾ 2 Kor. 5, 18, 20.

³⁾ 1 Petr. 5, 1 ff.

Den 14de September 1838.

Da Apostelen Paulus, brændende i Landen, begierede i sine Bønner at faae Held til, paa sin store Vandring ogsaa at komme til Rom, dengang Verdens ypperste Stad, for ogsaa der at kunne meddele nogen aandelig Naadegave¹⁾, da skrev han i sit Brev til den romeriske Menighed: „jeg veed, at naar jeg kommer til Eder, skal jeg komme med Christi Evangelii Betsignelses Fylde“²⁾. Vi vide Alle, at denne Apostelens Forvisning ikke var forsængelig, vi vide, hvilket udvalgt Redskab han var til at bringe Herrens Navn frem for Hedninger og Konger, som for Israels Born³⁾. Vi vide Alle, at den Betsignelses Fylde, der ved ham kom i Landene, var som en Kilde, der aabner sig for aldrig igien at udtørres, at der i den var Rigdom for alle Slægter og Tider.

Alt nu ingen anden Tjeneste i Christi Kirke kan lignedes med Apostelens, og i Særdeleshed med den Mands, der har arbejdet mere end alle de andre⁴⁾, dette behøve vi end ikke at sige. Men uagtet alle Forskielligheder er der endnn ingen Guds Ords Tiener, hvis Hierte ikke skulde blive varmt, naar han læser disse Ord. Og I, m. Br., som nu anamme lige Lob og Deel med os andre, I have sikkert ikke i den høitidelige Time hørt Apostelens Ord, uden at ogsaa Hiertet brændte i Eders Bryst. Hvo kunde samvittighedsfuldt

1) Rom. 1, 11. 2) Rom. 15, 29. 3) Ap. G. 9, 15. 4) 1 Kor. 15, 10.

annamme, eller siden føre, det hellige Lære- og Prædike-Embedet i Christi Kirke uden i den dybeste Ydmyghed? Men desuagtet tør vi dog i den Tillid, som saa gjerne forener sig med den sande Ydmyghed, tilegne os Andeel i hine store og skionne Ord. Apostelen meente jo ikke, at han af sig selv havde en Rigdom, af hvilken han kunde meddele en Betsignelses Fylde til Menighedene, hvor han kom; men han siger, at det er i Christi Evangelium, han vil bringe den. Og dette samme Evangelium er ogsaa os betroet; hvor snever da endog den Kreds er, der anvises en Prædiker, og hvor lidet han endog maatte være findet at rose sig af særdeles Gaver, dog vil han bringe en Betsignelses Fylde til de Menneſker, i hvis Midte han skal leve og virke, dersom han kommer med Christi Evangelium.

Thi deri er det, at den rette Fylde er, og vi kunne ikke hente den andensteds fra. Den store Apostel besad jo visseligen Indsigt og Kundskab, saa han kunde tale Bindsdom iblandt de Fuldkomne¹⁾; dog siger han, at han ikke kom med vise og prægtige Ord at forkynde det Guds Vidnesbyrd²⁾, men at han baade for Jøder og Græker prædikede Kristus, Guds Kraft og Guds Bindsdom. Men dermed trængte han ogsaa igiennem, og hvor ofte endog hans Prædiken var Jøderne en Forargelse og Grækerne en Daarlighed, saa viste det sig just i ham paa den fuldeste Maade, hvad han siger, at det Daarlige fra Gud er visere end Menneſtens Bindsdom, og det Skrovelige fra Gud stærkere end Menneſtens Styrke³⁾. Og saaledes see vi det stedse endnu; det er ikke fiendne Indsigter, ikke konstrettede Taler, der frembringe den

1) 1 Kor. 2, 6.

2) B. 1.

3) 1 Kor. 1, 25.

store Virkning, men det er Christi Evangelium, retteligen forkyndt, thi Menneske-Hjertet har altid den samme Trang, og Høie og Ringe, Kloge og Eenfoldige ville stedse føle, at deri er den rette Fylde.

Hvor dyrebar er Kundskab og Indsigt og Videnskab; Gud forbyde, at vi, som hvis Stands Smykke Kundskab stedse med Kette har været anseet, nogensinde skulde lade haant derom! Det er ved den dybere Indsigt, at Alt ordner sig i Sielen, at den kommer i den fulde Besiddelse af de Rigdomme, den erhvervede, at den bevares fra mange Bildfarelser, og at Dygtighed vindes til at overbevise dem, som sige imod. Men Alt hvad vi skulle kiende og forstaae og giennemtrænge maa først være tilstede, maa først være fornummet i Sindet, før vi kunne vinde den dybere Indsigt deri, som stedse kommer langsommere, som stedse kan og skal forøges, men som aldrig vorder fuldstændig. Naturen staaer der først i al sin Herlighed for Betragterens Die, før den grandfskende Forstand efterhaanden kan forklare dens Indretning og Love. Christi Evangelium maa først være opgaaet i dets Fylde, før det kan udvikles i klarere Indsigt; og dersom Indsigten endnu ikke har giennemtrængt det Hele, da skal denne udvides, men Evangeliet ikke indskrænkes.

Det er just herom, vi i disse indledende Dieblikke vilde minde, at vi skulle søge at bringe Christi Evangelii Betsignelses hele Fylde ind i vor Tale. Thi Et er det, Intet at prædike, som strider imod Christi Evangelium, og et Andet, at forkynde det i dets Heelhed og Kraft; Et er det, at tale ud af det fulde, troende Hjerte, og et Andet, først at adspørge denne Verdens Wiisdom hvad man tør tale, først at forlige sig med den ved her at bortskære

og hist at tillægge, og stedse ængstelig at spejde, om ikke noget Ord skulde være dem til Anstød, som mene at have taget Kundskabens Noget ¹⁾. Paa denne Maade vil vor Tale vorde kold og mat og vaklende, vi ville dermed ingen Betsignelse bringe dem, thi denne kommer kun med Christi Evangelii Fylde.

Fader os tænke hen paa nogle af de vigtigste Lærdomme, som idelig skulde være Indholdet af vor Tale. Det kan være opløstende, naar vi paaminde os, at Gud ikke boer i Temples, som ere giorte med Hænder ²⁾, men at Jorden og Himlene ikke kunne indslutte ham, naar vi søge at skildre ham i hans uendelige Majestæt, ophøiet over Tid og Rum. Men naar Tanken saaledes vil hæve sig mod det Lys, som dog Ingen kan komme til ³⁾, da slagrer den snart i det Tomme, og der er en ganske anden Fylde i vor Tale, naar Guds Aand først har lært os selv at kalde Himmelen og Jordens Herre Fader, og vi da søge at indgyde vore Tilhørere den samme Aand, at forene dem med os i den samme Tillid, saa at vi Alle som Guds Børn raabe til ham: Abba, Fader ⁴⁾! — Det er opløstende, naar vi tænke os de Love, efter hvilke Kloderne bevæges, naar vi minde os, hvorledes paa Himmelen's Bue hver Stjerne gaaer sin forestkrevne Bane, og hvorledes paa Jorden Sommer og Vinter skifte i den aldrig forandrede Orden. Men hvor kold og usrugtbar eller endog forvirrende bliver dog Talen, dersom det ikke tillige forestilles, at den samme Gud, som styrer Stjernernes Hære, ogsaa antager sig hver Skabning,

¹⁾ Lut. 11, 52. ²⁾ Ap. G. 17, 24. ³⁾ 1 Tim. 6, 16. ⁴⁾ Rom. 8, 15.

som lever paa Jorden; dersom de Love, hvilke Gud bestemte for Naturen, næsten forestilles som givne for den Almægtige, som herskende over ham selv, saa han ikke turde forandre dem; dersom det tilsidst synes, som om Gud havde draget sig tilbage fra sin Skabning, og overladt den til den Indretning, hvilken han gav den fra Verdens Begyndelse, eller som om baade Gud og Mennesker vare underkastede en evig Nødvendighed, ved hvilken det forud uforanderligen var bestemt, hvorledes Tingenes hele Løb skal udvikle sig. Hvilken ganske anden Fylde er der i vor Tale, naar vi sige, at den Gud, som tæller Stierne, og nævner dem alle ved Navn ¹⁾, ogsaa har tællt hvert Haar paa vore Hoveder ²⁾, at han altid er os nær, seer os i det Aabnbare og det Skulte, seer vore Hænders Gierning, hører Ordet paa vor Læbe, kiender Begieringen i vort Hierte, at han veier hvert Menneskes Værd, og betaler med den retfærdige Dom, at han hører Bønner, og forbarmer sig over dem, som raabe til ham med Ydmyghed, Lydighed og Tillid. — Dersom endog alt det Legemlige bevæges efter fast bestemte Love, da er der dog et Frihedens Rige, og Menneskets Villie er ikke bunden; den kan underkaste sig de evige og hellige Love, men den kan ogsaa afkaste deres Tvang. Al, og hvo veed det ikke, hvo seer det ikke, at Synden er indkommen i Verden, og at der ved den er kommen en Adskillelse mellem Menneskene og Gud? Nu er der een Tale om Synden, der skildrer den som en Mangel, en Ufuldkommenhed, der søger skaanende og besmykkende Navne, og da ogsaa fremstiller dens Brøde som let udslettet, dens Følger som let forvundne.

¹⁾ Ps. 147, 4.   ²⁾ Matth. 10, 30.

Men denne Tale, hvor smigrende den endog synes, tiltaler den dog ikke Samvittigheden; den vaagne Samvittighed føler vel, at kun den Tale er overeensstemmende med Sandheden, der viser Synden som et Brud paa den af Gud forefrevne Ord, som en Afvigelse fra den Vej, der fører til Livet, og at Syndens Sold er Døden¹⁾, i dette Ord's fulde Betydning. Og hvo har stildret Synden som den er, uden ogsaa at vise, at den ikke blot er at finde i enkelte Gierninger, som med Rette kaldes Overtrædelser, men ogsaa i Forsømmelser af Pligtens Bud, hvad enten Menneffet vidste hvad han forsømte, eller ikke bekymrede sig om at vide det; at den ikke alene er at finde i Gierninger, men ogsaa i de Ord, hvilke Menneffene saa lidet agte, men af hvilke de dog skulle kendes retfærdige, eller og fordømmes²⁾; og ikke i Ord alene, men fornemmelig der, hvorfra alt det udgaaer, som besmitter Menneftet³⁾, i det egenkierlige, hovmodige, begierlige, daarlige Hierte? Hvo har talt om Guds Lov i dens Hellighed og Herlighed, uden ogsaa at maatte sige med den hellige Sanger: jeg har seet en Ende, en Grændse, for alle Ting, men Guds Bud strækker sig saare vidt⁴⁾, ja over alle Menneffets Tider, alle hans Gierninger, alle Ord paa hans Læbe, alle Begieringer i hans Hierte? Og hvo kan komme Lovens Udspring ihu fra den hellige og retfærdige Gud, uden ogsaa at maatte sige: vee Dem, som ikke bliver i alle Ting, der ere skrevne i Lovens Bog, saa han gjør dem⁵⁾! Men er du ikke bleven deri, hvad har du da at bringe til Forsoning for din Siels

---

1) Rom. 6, 23. 2) Matth. 12, 37. 3) Marc. 7, 21. 4) Ps. 119, 96. 5) 5 Mos. B. 27, 26.

Synd? kan du udflette den, saa den ikke mere vidner imod dig? har du en Betaling, hvormed du kan gjøre fyldest? har du fuldkomne, overflødige Gierninger, hvilke du kunde sætte istedetfor de forrige Overtrædelser og Forsømmelser?

D, m. Br., enhver dybere, enhver sand Tale om Synden fører til Christi Evangelium; og dette er det, vi skulle forkynde, men atter ikke med løs og overladelig Tale, men i dets hele Betsignelsens Fylde. Thi have vi vel forkyndt Christum rettelig, naar vi have skildret ham som en guddommelig Lærer, hvis Underviisning har Magt at vække os til — lader os kun sige det med det rette Ord! — til at forløse os selv? Thi hvad Andet er det dog, de sige, som prise Jesu Sædelære, og forglemme hans Forsonings Værk? Men hvor lidet kan den ret oplyste Forstand finde Tilfredsstillelse, den vakte Samvittighed finde Hvile i denne Tale! Vi, m. Br., ville vel kalde Christum Lærer og Mester, men vi ville tillige kalde ham Frelser og Forsoner; vi ville med Lovens, alvorlige, vækkende, forfærdende Røst forbinde den saligste af alle Forkyndelser: saa elskede Gud Verden, at han gav sin eenbaarne Søn¹⁾, ja gav ham hen til Korsets forsonende Død; og vor Forkyndelse ville vi søge at føre ind i ethvert bodsfærdigt, ethvert saaret og funderknuust Hierte, i det vi sige: hvad der gielder den hele Verden, det gielder ogsaa dig i Særdeleshed, thi Gud gav sin eenbaarne Søn, paa det hver Den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv. Men dette Naadens og Frelsens Budskab ville vi atter bringe saaledes, at det kan vække, og ikke søvndyسه, vi ville og skulle sige hvert

¹⁾ Joh. 3, 16.

Menneske: du har, som enhver Anden af dine Brødre, behov at sukke: Gud vær mig Synder naadig! men dette Suk er ikke nok; vi ville sige hvert Menneske: du skal bekiende Jesum Christum som den eneste Midler, Frelser og Saliggjører, men denne Læbernes Bekiendelse er ikke nok; du veed hvad din Frelser selv har sagt: uden Noget bliver født paany, kan han ikke see Guds Rige¹⁾; og dersom du da bliver i dine forrige, dine naturlige Begieringer, hvorledes kan du da vente at see det Rige, som er beredt for dem, hvilke din Herre kalder sin Faders Betsignede²⁾? dersom Syndens Lænker endnu holde dig ligesaa fast, hvorledes kan du da sige, at Christus har forløst dig? dersom ikke den tilkommende Verdens Kræfter røre sig i dig, dersom du ikke allerede her griber det evige Liv³⁾, som jo ikke først skal vorde, men som er, thi det er evigt, hvorledes kan du da være skicket til at optages i det himmelske Rige? Derfor prædike vi, at der er en Hellig Aand, som udgaaer fra Faderen og Sønnen, som kommer til dem, der bede Gud derom, og lærer dem alle Ting, og minder dem om Alt, hvad Herren har sagt os⁴⁾.

Vel er Guds Rige ikke langt borte, thi allerede her kan du føle det i dig, og dig i det; vel rinde Livets Kilder allerede paa Jorden, og Enhver, som vil, kan øse deraf; men dog er Alt herneude saa skrøbeligt, usuldkomment, forgængeligt, Hjertets Længsel stunder hen til bedre Tider og Steder, og Christi Evangelium svarer: Ja og Amen, der er en Fuldbendelse. Men atter her lader os prædike Evan-

1) Joh. 3, 3. 2) Matth. 25, 34. 3) 1 Tim. 6, 12. 4) Joh. 14, 26.

geliet i dets Fylde, og ikke beqvemme, ikke forringe det efter Verdens Wiisdom. Thi denne taler vel om en gylden Tidsalder, som engang skal oprinde, om en herlig Tempelbygning, som Menneffene engang skulle opføre, naar de først have lært at bruge deres Kræfter rettelig; lader os tale om Guds Rige, som er os forjættet, og som skal komme ved Guds Kraft; lader os tale om den Fyrste, hvem al Magt er giben i Himmelen og paa Jorden¹⁾, som skal være en Konge evindelig²⁾, og som skal lægge alle Fiender under sine Fødder³⁾; lader os med alle dem, som have frydet sig i Herrens første Tilkommelse, forvente det salige Haabs Opfyldelse, som er os skienket, forvente den store Guds og vor Frelfers Jesu Christi herlige Aabenbarelse⁴⁾, naar han kommer at bringe Fuldkommelsens Tid, hvorom Gud har talet ved alle sine hellige Propheters Mund fra de ældste Dage⁵⁾. Dette er Menneffhedens store Haab; men er der da intet Haab for det enkelte Menneffe? ere de fortabte, som ere hensovede i Christo⁶⁾, alle de, som, medens Herren tøver at komme, fuldendte eller endnu skulle fuldende deres jordiske Vandring uden at have opnaaet Forjættelserne, men kun have seet dem langt borte⁷⁾? Vel høre vi ofte i denne Verdens Wiisdom Tale om en Aandens Udedelighed, men som næsten intet Andet er end den Bedvarenhed, der ogsaa tilkommer vort Legems jordiske Dele, naar de falde fra hinanden, og da atter sammensættes i ganske nye Forbindelser, eller intet Andet end Bedvarenheden af en ubevidst Kraft, som yttre sig, snart paa een Maade, og snart paa en

1) Matth. 28, 18. 2) Luf. 1, 33. 3) 1 Kor. 15, 25. 4) Tit. 2, 13. 5) Ap. G. 3, 21. 6) 1 Kor. 15 28. 7) Hebr. 11, 13.

anden, men selv Intet beholder tilbage af den forrige Ittring. Men vi, m. Br., vi ville, som vor Herre og Mester selv, prædike de Dødes Opstandelse, vel ikke i det forkrænkkelige Legeme, thi Kiød og Blod kunne ikke arve Guds Rige¹⁾ men i et forklaret Legeme, dog efter den Skikkelse, som Gud gav Enhver, saa at vi atter skulle sees, og atter kiendes, og vore Gierninger følge med os²⁾. Vi ville prædike det Haab til Gud, at de Dødes Opstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og de Uretfærdiges³⁾, at det bør os Alle at aabenbares for Christi Domstol⁴⁾. Der samles de, som her skiltes i Fiendskab og Avind, som her gjorde hinanden Uret, forfulgte hinanden, forbittrede hinanden Livet; men der samles ogsaa de, som vandrede sammen i Enighed og Kiærlighed, som trofast hjalp og glædede hinanden; der samles de efter den korte Adskillelse, hvor Gud skal astorre hver Taare af deres Dine, og Døden skal ikke være mere, ei heller Sorg, ei heller Striig, ei heller Pine skal være mere, thi de Ting, som her vare, fore bort⁵⁾. —

Vi have i disse Dieblikke neppe i svage Omrids kunnet betegne, men snarere blot kunnet antyde Christi Evangelii Fylde; men at udvikle den mere og mere for de Menigheder, der blive Eder betroede, dette, m. Br., skal være Eders fremtidige Livs naafadelige Stræben. Og hvor kiert er det for mit Hierte nu at indvie Eder dertil, som til hele det hellige Embede, til hvilket I ere beskikkede! Thi Dig, den Ældre, kiendte vi allerede længe paa den hæderlige Bane, Du hidtil har lagt tilbage, og vi vide, at det er en god

1) 1 Kor. 15, 50.

2) Nab. B. 14, 13.

3) Ap. G. 24, 15.

4) 2 Kor. 5, 10.

5) Nab. B. 21, 4.

Samvittigheds Pagt, du vil fornye og bekræfte, i det du overtager Tienesten i Christi Kirke. Og saa om Dig, den Ingre, ere vi forviisede, at du vil vandre i de samme Fodspor, at det Dnske brænder i din Siel, at du maa findes som en tro Guds og Jesu Christi Diener, og at dit Arbejde ikke maa være forgieves i Herren. Apostelen kunde sige de Ord, med hvilke vi begyndte: „jeg veed, at naar jeg kommer, da skal jeg komme med Christi Evangelii Betsignelses Fylde,“ thi han havde Herrens særdeles Forjættelse, og han havde allerede saa mange Gange, paa saa mange Maader erfaret, hvorledes Herren var med ham, og lod sin Kraft fuldkommes i hans Skrobelighed. Men skiondt Ingen af os turde vove at sige Apostelens Ord efter paa samme Maade, saa kan, saa tør og bør dog endnu Enhver, som med redelig Hu overtager Prædike-Embedet i Christi Kirke, i sit stille Sind sige til den Herre, der kaldte ham, og til hvis Tieneste han lader sig indvie: Herre! du læser i mit Jnderste, mine lønligste Tanker ere ikke skjulte for dig; du seer det, der ere mange Dnsker, som røre sig i mig, i det en ny Fremtid aabner sig for mig; og hvorfor skulde jeg ikke turde tilstaae det, at jeg ogsaa onsker timeligt Held, og dagligt Brød, og Fred og milde Dage? men een Uttraa er der dog, som er varmere, inderligere, end alle de andre, den, at hvor du sender mig, jeg der maa komme med dit Evangeliums Betsignelses Fylde. Du har sagt: beder, saa skulle I faae, og derfor hæver min Bøn sig til dig i den høitidelige Time, skal hæve sig til dig hver Dag, aarle og silde; jeg vil bede i hver min Trang, dog vil jeg i det Dvrige sige mig, at jeg ikke veed hvad jeg skal bede, som det sig bør; men een Bøn er der,

som jeg veed at være efter din Villie, i hvilken jeg ikke vil trættes, den, at du vil forunde mig, saalænge du her vil bruge min Tieneste, at kunne altid rigeligere meddele de Menneſter, blandt hvilke jeg ſkal tiene, af dit Evangelium. Og det er din Villie, at vi ſkulle bede i Troen. Herre! ſaa vil jeg gaae til min Gierning, ſom i Bøn, ſaa i Tro; jeg vil aldrig miſtvivle eller forſage, thi jeg veed, hvem jeg har troet, og jeg forlader mig til, at du ikke ſkal ſlippe mig, men forunde mig Naade og Kraft, at jeg maa kunne lære, formane, overbevise og trøſte af dit Evangeliums Fylde.

Mine Brødre! jeg er overbeviiſt om, at det er i en ſaadan alvorlig, inderlig, troende Bøn, I nu knæle ved Herrens Alter. Vi ville forene vor Bøn med Eders, i det vi nu overdrage Eder Embedet, og ſende Eder ud til dets hellige Gierning. Amen.

XIII.

Den 23de Januar 1839.

Text: 1 Joh. 4, 1—4.

I Elſtelige! troer ikke hver Aand, men prøv Aanderne, om de ere af Gud; thi mange falſke Propheter ere udgangne i Verden. Derpaa kiende I Guds Aand: hver Aand, ſom bekiender Jeſum Chriſtum at være kommen i Kjødet, er af Gud. Og hver Aand,

som ikke betiender Jesum Christum at være kommen i Kjødet, er ikke af Gud; og denne er den Antichristens Aand, om hvilken J herte, at han kommer, og han er allerede nu i Verden. Mine Børn! J ere af Gud, og have overvundet dem; thi Den, som er i Eder, er større end Den, som er i Verden.

Naar vi have valgt denne Text, mine Brødre! da er det ingenlunde, fordi vi vilde opfordre Eder til i denne Time at tænke hen paa, hvilke Menneſter der kunde være at kalde falske Propheter, eller hvilke Navne der kunde være at tillægge dem, som føre falsk Lærdom. Nei, m. Br., der var ingen Time, hvori vi mere kunde ønske, at J ret maatte henvende Tanken til Eder selv, maatte føle Bægten af en anden Apostels Ord: Hver prøve sin egen Gierning, thi Enhver skal bære sin egen Byrde¹⁾; ligesom ogsaa vi Eldre, i det vi vel, overantvordende Eder det hellige Embede, henvende Formaningens og Opmuntringens Ord til Eder, dog derfor ikke glemme os selv, men vide, at Apostelen ogsaa taler til os.

Men naar vi da i den alvorlige, hellige Time tænke paa den Tjeneste, der er os betroet i Helligdommen og i Menighederne, naar vi desværre jo vel vide, at der ere Mange, som paatog sig den, men ikke førte den som det er ret for Gud og Menneſter, naar vi da, som vi bør, sige Hver i sit eget Hierte: see til dig selv, at ikke og du bliver fristet²⁾, da er der en dobbelt Fare, mod hvilken vi skulle vaage og bede. Om den ene minder Apostelen Paulus, naar han siger: udslukker ikke Aanden³⁾. Denne Formaning gielder alle Christne, men ganske særdeles maa den gielde os, vi, som paa en fortrinlig Maade have Aandens Tjeneste;

1) Gal. 6, 4. 5.   2) Gal. 6, 1.   3) 1 Theſſ. 5, 19.

thi dersom Aanden udslukkes i os, hvorledes kunde den da endnu være levende i Menighederne? dersom Saltet mister sin Kraft, hvormed skal det saltet¹⁾? Ak! og kun altfor let skeer det, at Menneskets Fremgang i Alder ikke er en Fremgang i Viisdom, og altsaa heller ikke i Naade hos Gud og Mennesker; kun altfor let skeer det, at enten Dorst-
hed og Bequemmelighed eller Omhu for denne Verdens Ting, at Verdens Lyst og Verdens Bekymring udslukker den Aand, som tilforn rørte sig i Menneskets Junderste; thi Aanden rører sig i Enhver, der ikke vil modstaae eller qvæle den. Vel er der Forskiel paa Naadegaver, og et Menneske kan slet Intet tage, uden det bliver givet ham af Himme-
len²⁾; men Aandens Aabenbarelse gives Enhver til Det, som er nyttigt³⁾, efter den Plads, han skal indtage i det store Samfund, efter den Tjeneste, hvortil han er kaldet i det hele Legeme; og naar vi dog ikke tvivle om, at ethvert Menneske, der ikke selv forhindrer Guds Naades Indvirk-
ning, kan vinde et gudsfrygtigt, kristeligt Hierte, saa lader os heller ikke tvivle om, at han jo ogsaa af Hiertets gode Forraad vil kunne fremføre gode Ting⁴⁾, naar han over sig dertil i oprigtig Kierlighed til Gud og Mennesker, naar han dagligen paaminder sig selv om ikke at udslukke Aanden, men at komme enhver Naadegave, der er i ham, til at brænde⁵⁾.

Men til hiin Formaning foier Paulus en anden: prøv alle Ting og beholder det Gode⁶⁾; og endnu mere ind-
trængende siger Johannes i vor Text: troer ikke hver Aand,

---

1) Matth. 5, 13. 2) Joh. 3, 27. 3) 1 Kor. 12, 7. 4) Matth. 12, 35. 5) 2 Tim. 1, 6. 6) 1 Thess. 5, 21.

men prøver Aanderne om de ere af Gud. Thi dersom dette er en Fare, der truer Enhver af os, at Aanden kunde udsluffes, da er der en anden, ikke mindre stor, ikke mindre truende, at der vel var Liv i os, men ikke Livet af Gud, at der vel rørte sig en Aand i os, men at denne ikke var Christi Aand.

Apostelen advarer nu vel imod Det, der udenfra træder os imøde, at vi ikke laane Dret, eller dog ikke boie Hiertet, til enhver aandelig Bevægelse, der fremkommer i Verden, thi der ere falske, forførende, fordærvelige Aander, som ofte røre sig med stor Kraft og med stor Klogt, men som dog ikke ere af Gud. Men naar vi høre denne Formaning, skulle vi ikke blot tænke paa Det, som er udenfor, paa Det, som rører sig i andre Mennesker; see til dig selv, at Fristelsen ikke udgaaer fra dig; tro ikke enhver Aand, om den end synes at stige frem af dit eget Hiertes Grund, thi der ere Aander, som ikke ere af Gud. Der er, siger Apostelen, en Antichristens Aand, om hvilken I hørte, at den kommer, og den er allerede i Verden. Men er den i Verden, hvor er da dens Sæde uden i Menneskenes Hjerter?

Jugen fortænder Navn af Christen, uden at Christi Aand er trængt ind i hans Hjerter, thi dersom Nogen ikke har Christi Aand, Denne er ikke Hans¹⁾. Og, Gud være lovet, vi have dog alle fornummet denne Aands Bevægelser i vort Indre, og saaledes lært at kiende, at den er en Idmyghedens, som den er en Troens Aand, og at dens Sands er Liv og Fred²⁾. Men hvo har ikke ogsaa for-

1) Rom. 8, 9.   2) Rom. 8, 6.

nummet, at der tillige, i det samme Hjerter, er en Aand, som modsætter sig Christus, en Bantroens og Hovmodets Aand, som vil udslukke Christi Lys, aabne andre Kilder, end de, hvilke han lader opvælde til det evige Liv, og som derved bringer Tvist og Strid istedetfor den Fred, Christus skienker? Denne Aands Sands er vel Fiendskab imod Gud, dog træder den ingenlunde saaledes frem, at den ligesom aabenbar sagde: jeg vil sætte Fiendskab mellem Gud og Eder, jeg vil røve Eder Eders Frelser, at Jesu Christi Navn ikke mere skal være Eder over alle Navne, jeg vil føre Eder paa andre Veie, end de, hvilke han anviste; nei! ligesom Paulus siger om de falske Propheter, at de ere svigefulde Arbeidere, som paatage sig Skikkelse af Christi Apostle, saaledes siger han ogsaa, at Morkets Fyrste paatager sig Skikkelse af en Lysets Engel¹⁾; og dette skeer ikke blot udenfor os, men i vort Inderste. Bildfarelsens Aand lover dig stedse Lys og Kundskab, at dine Dine skulle oplades, at du skal vorde ligesom Gud, og kiende Godt og Ondt²⁾; Trældommens Aand, som vil binde dig i sine og Verdens Lænker, lover dig stedse Frihed, at du skal kunne afkaste ethvert Nag; den urene Aand, som vil føre dig ud paa de tørre Steder, hvor du forgieves skal søge Hvile³⁾, lover dig stedse at føre dig til levende Kilder. Og derfor skulle vi vaage og bede, derfor skulle vi ved enhver Tilskyndelse, udvortes eller indvortes fra, prøve Aanderne, om de ere af Gud.

Apostelen anviser os i vor Text, hvorpaa vi skulle kiende Guds Aand: hver Aand, som bekiender Jesum Christum at

4) 2 Kor. 11, 13, 14.

2) 1 Mos. B. 3, 5.

3) Luk. 11, 24.

være kommen i Kiødet, er af Gud. Det er mærkeligt, at naar Paulus i sit første Brev til Korinthierne vil lære de Christne at skielne mellem Aanderne, da siger han blot, at Jngen kan kalde Jesum Herre, uden ved den Hellige Aand ¹⁾. Og i Sandhed, hvo der paa rette Maade, hvo der ret med Tro og Hengivenhed kalder Jesum Herre, han drives af Guds Aand, thi Jngen kan i Alvor og Sandhed, komme til Jesum, uden Faderen drager ham ²⁾, og Faderen drager os ved den Aand, han udsender. Men dette Brev er skrevet længe før det, hvoraf vor Text er tagen, og vi see, at imidlertid havde Bildfarelsen uddannet sig mere, taget nye Skikkelser, som ogsaa gjorde en ny Modsatning fornøden. Dersom Bildfarelsens Aand giennem sine Tilhængeres Mund først aldeles fornegtede Jesum, ja udstødte Forbandelser mod det hellige Navn, da havde den nu lært sine Tilhængere at kalde ham Herre, at slutte sig til den christelige Menigheds Kred, men der at søge at nedbryde den christelige Sandhed. De Branglærere, mod hvilke Apostelen vidner i vor Text, vare de, som negtede, at Jesus var aabenbaret i Kiød, eller som virkeligt Menneske; de fandt det uværdigt for Dem, hvem de skulde kalde deres Herre, at han skulde have deelt menneskelige Bilkaar, de paastode derfor, at hans hele Aabenbarelse kun havde været tilsyneladende, og opleste saaledes den hele evangeliske Fortælling i Skin og Blendværk.

Vi behøve ikke her at gaae dybere ind i Undersøgelsen om disse Branglæreres Paastande og de Følger, de udledte deraf, thi denne Bildfarelse er for længesiden forsvunden, og synes maaskee nu saa selsom, at man neppe fatter, hvor-

¹⁾ 1 Kor. 12, 3.   ²⁾ Joh. 6, 44.

Iedes en saadan Mening har kunnet finde Indgang. Men hvorfor tale vi da nu derom? O, Bildfarelsen stifter Skikkelse, men dens Rod er stedse den samme; der er endnu et Hovmod, der ikke vil annamme Frelseren, som han var i Verden, som han er os overantvordet, men begierer glimrende Ord og menneskelig Viisdom; der er endnu en Kløgt, som vil opløse den hellige Fortælling i Digt og Tvivl, og mener selv bedre at kunne udfinde, hvorledes Guds Eenbaarne skulde fremtræde i Verden, og hvorledes Verden skulde forløses ved ham. Denne Viisdom bruger stedse christelige Ord og christelige Forestillinger, vi synes mangen Gang at høre Evangeliets Tale, og dog er det forvansket i dets inderste Grund; og skulde vi sammensatte denne Tales egentlige Indhold, da er det dette, at vi vel skulde stille os en Kristus for Die, hvem vi skulde ære, til hvem vi skulde slutte os, men denne Kristus er ikke den Jesus, der kom i Kiødet, der virkelig var i Verden, hvis Aabenbarelse, hvis Gierninger og Taler, hvis Lidelse og Død, hvis Optagelse fra Jorden hans Vidner berette; disse Vidnesbyrd skulde vi søge at opløse i uvisse Sagn, paa det vi kunne raade derover, som vi ville, tage derfra hvad der ikke anstaaer os, lægge til hvad der synes os at mangle, og saaledes danne os en Kristus, der dog er vore egne Tankers Foster, og paa hans Læber lægge vor egen Viisdom, og kalde den Guds Ord. Men hvad er dette i Grunden Andet, end at vor Viisdom og vor Retfærdighed og vor Helliggjørelse skal udgaae fra os selv, og vi behøve da ingen Veileder, ingen Forløser og Saliggjører udenfor os, thi Alt hvad der er os fornødent bære vi dog i os selv.

Jeg veed det fuldt vel, at dersom Gud ikke havde

skabt os i sit Billede, da kunde vi ikke fatte Hans Herlighed, som i den egentligste og meest ophoiede Betydning er den evige Faders Herligheds Glands, hans Væsens udtrykte Billede ¹⁾; at dersom der ikke i os ligesom slumrede himmelske Toner, da vilde ingen Røst fra det Høie kunne vække Gienlyd i vort Jnderste. Men efterdi Guds Billede i os er forvansket og fordærvet, efterdi Sielens Die er blevet sløvt, og vore Tanker forvandrede, saa behøve vi en Veileder, en Mester, behøve, at Christus maa aabenbares for os, og worde os Blisdom fra Gud ²⁾. Jeg veed det vel, at vor Samvittighed vidner for os, og vore egne Tanker kunne anklage eller og forsvare os ³⁾; men jeg veed ogsaa, at Samvittigheden synker i Dvale, at vore Tanker bedrages og bedaares, og derfor behøve vi en Lov, synlig for vort Die, herlig for vort Dre, i hvilken Gud aabenbarer sin Hellighed og Retfærdighed. Jeg veed det vel, at Guds Lov er levende og kraftig, og skarper end noget tveegget Sværd, og trænger igiennem, indtil den adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Mæd, og dommer over Hiertets Tanker og Raad ⁴⁾, at den kan vække Sielen af dens Sikkerhed, og forfærde den, og stille den for Guds Dom, ja vække den dybe Begiering efter Raade og Forbarmelse og Syndernes Forladelse; men jeg veed ogsaa, at Loven ikke kan opfylde denne Begiering, Intet kan anvise os til Forsoning, at denne Forsoning ikke er i nogen af Lovens Gierninger, i noget Offer, vi kunde bringe; og derfor tørster min Siel, ja som den vansmægtende Vandrer i Ørken higer efter den levende Kilde, higer

---

1) Hebr. 1, 3. 2) 1 Kor. 1, 30. 3) Rom. 2, 45. 4) Hebr. 4, 12.

min Siels brændende Tørst efter Naadens Evangelium, efter det saliggjørende Budskab om Ham, som ikke vidste af Synd, men hvem Gud har gjort til Synd for os, paa det vi i ham skulde vorde retfærdige for Gud ¹⁾, efter den Jesus, som virkelig er kommen i Riødet, som har taalt vore Smerter, paa det vi skulde nyde Fred, som har baaret Verdens Synd — min og al Verdens Synd ²⁾. Jeg veed, at uden Hellighed skal Ingen see Gud ³⁾, at Ingen kan see Guds Rige, uden han fødes paany ⁴⁾, aflægger det gamle Menneske, og isører det nye, som er skabt efter Gud i Sandhedens Retfærdighed og Helliged ⁵⁾; men jeg veed ogsaa, at i vort Riød, vor egenkierlige, af Verdens Kræfter omsnørede Natur, boer intet Godt, at den er ikke Guds Lov underdanig, og kan ikke heller være det ⁶⁾; og derfor veed jeg, at Den maatte aabenbares i Verden, som skulde give Verden Liv ⁷⁾, indgyde den faldne Slægt nye Kræfter, paa det at, hvo som troer paa ham, af hans Jnderste skulle, som Skriften siger, flyde levende Vandstrømme ⁸⁾; at kun Christus, den virkelig for os aabenbarede Christus, er bleven os Helliggjørelse. Jeg veed, at vi ikke skulle sidde vrkesløse og vente paa Forløsningen, at vi skulle opbyde alle de Kræfter, som Gud gav os, alle Troens og Retfærdighedens og Kierlighedens Kræfter, og fremstille os som Guds Tienere for at berede Veien for Guds Rige; men jeg veed ogsaa, at deri er der endnu ingen Forløsning, at ogsaa de, som have Aandens Førstegrode, sukke med den hele Skabning under For-

---

1) 2 Kor. 5, 21. 2) Joh. 1, 29. 3) Hebr. 12, 14. 4) Joh. 3, 3. 5) Eph. 4, 24. 6) Rom. 7, 18. 8, 7. 7) Joh. 6, 33. 8) Joh. 7, 38.

frænkeliighedens Trældom¹⁾, og at Befrielsen kun er ved Ham, i hvem al Guddommens Fylde boer legemligen²⁾, som knuste Slangens Hoved, som bandt alle Morkets Magter; jeg veed, at kun Kristus er bleven os Forløsning.

Han var i Verden, men synlig er han der ikke mere; og om vi end vilde drage over Bierge og Dale, over Have og Orkener, skulle dog vore Dine ikke stue hans Skikkelse, vore Dren ikke høre hans Rost. Dog ere vi i deres Tal, om hvilke en Apostel siger: I have ikke kiendt ham, og elste ham dog, I see ham ikke nu, men troe dog paa ham, og fryde Eder med uudsigelig Glæde³⁾. Thi saavist som han skulde være hele Verdens Lys, hele Verdens Frelse, saavist som han alene har det evige Livs Ord⁴⁾, saavist maa han endnu være at finde for dem, der søge ham. Men hvorledes kunde han have været at finde for de følgende Slægter, dersom ikke Faderen, som sendte ham, havde beskiftet ham troe Vidner, og dersom deres Vidnesbyrd ikke havde været bevaret i hellige Skrifter — hellige, fordi Guds Forsyns Dine synderligen vaagede over deres Oprindelse og Bevarelse; hellige, fordi de ere ophoiede over menneskeligt Vilkaar, fordi vore Tanker ikke skulle domme dem, men de skulle domme og styre vore Tanker; hellige, fordi i dem findes, hvad ellers ikke findes i alle Verdens Herligheder, i alle glimrende Taler, i al Klogt og Konst, det Guds Ord, som er mægtigt til at gjøre vore Siele salige⁵⁾.

Det er dette Ord, til hvilket vi i denne Time binde Eder, mine Brødre! at I ikke skulle vige derfra, men lære

¹⁾ Rom. 8, 21 ff.   ²⁾ Kol. 2, 9.   ³⁾ 1 Petr. 1, 8.   ⁴⁾ Joh. 6, 68.   ⁵⁾ Jak. 1, 21.

det klart og reent; det er Evangeliet om Jesus, som han var i sit Kiøds Dage, at han er den Kristus, Den, i hvem alle Guds Forjættelser samle sig, i hvem de alle ere Ja og Amen, hvilket vi overantvorde Eder, at ogsaa I skulle vidne, hvorsomhelst Eders Tieneste skal kræves, fiernt eller nær, for Høie eller for Ringe, vidne, medens endnu Ungdommens Ild flammer i Eders Arer, og naar engang Alderen har bleget Eders Ise, Hver med den Røst, Gud har givet ham, men Alle med samme Trost, Hengivenhed og Kierlighed. Den Tieneste, til hvilken I kaldes, er skion, men den er ogsaa svær; vi vie Eder til Møie og Strid, til mangehaande Modstand, og, dersom I virkelig lade Eders Tieneste være Eder magtpaaliggende, til mangehaande Kummer. Hvilken Trost give vi Eder med paa den Veie, ad hvilken I skulle drage? Den samme, ved hvilken ogsaa vi have holdt fast, og ville holde fast; I have hørt den i Apostelens Ord: „Den, som er i os, er større end Den, som er i Verden.“ Ja, det er al vor Tillid; vi vide, hvem vi have troet, vi vide, at alle Fiender skulle lægges under hans Fodder; dersom vi stride med ham, da skulle vi og seire med ham.

I gaae ud at fuldbringe Eders Tieneste. — Der ere Mange tilforn gangne ud fra dette Alter; vi have ikke kunnet følge dem paa alle deres Veie, men Hans Dø, som sendte dem, har fulgt dem Alle. O, Guds Navn være takket og priset! der ere mange retsindige, trofaste Lærere udgangne i Verden; de ere førte giennem lette Veie og tunge Veie, giennem Strid og Fred, giennem Vre og Banære, Misliendelse og Erkiendelse; men de have stedse erfaret, at Den, som var i dem, var større end Den, som er i Verden; større end Verdens Lyst, thi han hialp dem at vaage og at

bede; større end Verdens Kummer, thi han gav dem Trost og Fred; større end Verdens Magt, thi han gav dem, hvad Ingen kunde fratage dem. Binder Eder nu til Ham i et trofast Hiertes ubrødelige Løfte, i et ydmygt Hiertes tilidsfulde Bøn, saa skal han ogsaa binde sig til Eder i Forjættelsens og Velsignelsens uopløselige Pagt. Amen.

XIV.

Den 17de Mai 1839.

Text: 2 Kor. 4, 13.

Efterdi vi have den samme Troens Aand, saasom skrevet er: jeg har troet, derfor har jeg talet; saa troe vi og, derfor tale vi og.

Der ere faa Texter i den hellige Skrift, der nærmere kunde vedkomme den nærværende Handling, end den, hvilken vi nu have forelæst. Thi, yngre Medbrødre! vi ere nu forsamlede for at indvie Eder til det hellige Præste- og Prædike-Embedet, og vi give Eder Magt og Myndighed til, som rette Guds og Jesu Christi Tjenere, at lære Guds Ord hemmelig, det er, hvor ingen andre Bidner ere tilstede, ved Samtaler med Gamle og Unge, og aabenbare i Kirken, for den samlede Menighed. Vi give Eder Ret, men vi paalægge Eder ogsaa Forpligtelsen dertil, thi dersom endog Nogle iblandt Eder endnu ikke ere beskikkede til det faste

Prædike Embede, saa ere J dog Alle kaldte til Lærere i Menighederne; og skiondt der er Andet, hvori den Eder betroede Ungdom ogsaa skal undervises, saa er der dog een Underviisning, som er vigtig over alle andre, og den er Eder i Særdeleshed overdragen.

Dersom vi da Alle ere beskikkede til at prædike, lære og undervise, hvorledes udføre vi paa rette Maade den os overdragne Gierning? Der ere mange Drivefiere, som sætte Menneskelivet i Bevægelse; af disse ere der nogle, som, skiondt i sig selv uædle og urene, dog i mange Henseender kunne udrette store Ting. Der er en Tvang, hvorved det udvortes Herredomme ofte kan bruge utallige Menneskehænder til sin Tieneste; det er ved denne Tvang, at Slaven drives til at udføre sin Herres Befaling, og derved ere ofte de stolteste Mindesmærker opførte, som trods Aarhundredernes Magt; de staae der endnu, men Arbeideren har forlængesiden sin Løn borte. Der er den timelige Trang, som alle Mennesker ere undergivne, og som kan sætte store, baade legemlige og aandelige Kræfter i Bevægelse. Desværre maae vi jo vel indrømme det, at, dersom der ikke var Hunger, ikke Attraa efter sandelig Lyst og Bequemmelighed, da vilde der kun foretages lidet Arbeide i Verden. Vi maae beundre, hvilke Opfindelser derved ere fremkomne, hvilke misfommelige Foretagender derved ere udførte; vi erkiende Alle, hvad Menneskelivet derved har vundet, om endog Arbeiderne for deres egen Deel kun vandt hvad de søgte, det timelige Gods. Higen efter Ure blandt Mennesker er ogsaa blandt de mægtige Tilskyndelser; men her er det maaskee end mere tvivlsomt, om Det, som udrettes, naar vi endog kun see hen til dets Følger, er gavnligt, om ikke Uergerig-

hedens Jld ligesaa vel fortærer Landene, som det Hjerte, hvori den brænder. Men hvad endog alle disse Bevæggrunde kunne virke i det borgerlige Liv, da er det sandelig ikke derved, at der prædikes og læres saaledes, som der bør prædikes i Christi Kirke. Nødvendighed og jordist Trang kunne ogsaa her drive Arbeideren til at gjøre sin Gierning, men her i det mindste lære de ham ikke at gjøre den vel; og dersom han endog for at vinde Mennefers Roes anvender al Anstrengelse, og finder kostig og listig Tale, da vil dog den egentlige Kierne stedse fattes, og istedetfor at den christelige Prædiker skulde være Den, som stræbte at bevare den uforanderlige Sandhed under al Meningernes Skiften, vil han selv omtumles af enhver Lærdoms Veir.

Der ere tvende ædlere Bevæggrunde, og Gud give os, at de stedse maae være virksomme i vort Jnderste! nemlig Pligt og Kierlighed. See! siger den retsindige Prædiker til sig selv, Disse ere dig betroede, at du til dem retteligen skal uddele Sandheds Ord¹⁾; saa gjør din Pligt, skaan dig ikke selv, men, medens det endnu kaldes i Dag, medens du endnu staaer paa den dig anviste Plads, far fort at udrette hvad du formaaer, at du maa kunne svare den Herre, der satte dig, til din Gierning. See! siger han til sig selv: Disse ere dig betroede; skulde du da ikke opflamme Kierligheden i dit Bryst, saa deres Vel er dig dyrebart, saa du villig opfylder din Pligt, og med al Omhu taler til deres Underviisning, Forbedring og Frelse, og stræber at tale saaledes, at Ordet kan finde Jndgang i deres Hjerte! Ja, Pligt og Kierlighed, disse vige aldrig fra os, de vække os

¹⁾ 2 Tim. 2, 15.

stedse til ny Jver, de styrke de synkende Kræfter, og tilskynde os stedse til at prædike og lære!

Men, m. Br., saa skionne og rene endog saa disse Bevæggrunde ere, saameget de endog maae opfordre Læreren til at anvende al sin Evne og al sin Omhu for at lære retteligen, saa anvise de ham ikke, hvorledes han skal udføre dette. Sandelig, det er svære Sorger, der ængste den samvittighedsfulde Lærer, naar han tænker i sit stille Sind: „jeg erkiender aldeles min Forpligtelse, at jeg skal prædike Sandhed til Gudsfrygtighed, prædike den klart og indtrængende, at den kunde vinde saa Mange, som ere stikkede til det evige Liv¹⁾; det brænder ogsaa i mig med inderlig Attraa efter at opfylde min Forpligtelse; Gud er mit Vidne, hvor gierne jeg vilde tale de Slumrende til Opvækkelse, de Tvivlende til Overbeviisning, de Bildfarende til Omvendelse, de Sonderknuste til Rægedom, de Bedrovede til Trost, tale dem til Wiisdom og Fred, for hvilke jeg er beskicket til en Prædiker. Ak! men jeg føler min Afmagt, fornemmer saa ideligen det indre Bæld fortørret, hvoraf den varme, levende Tale skulde fremvælde, føler Ordet iisne i min Mund, selv, uagtet al min Erkiendelse af den Pligt, der paahviler mig, uagtet al den Rierlighed, hvormed jeg saa gierne vilde blive Alt for Alle, om jeg dog kunde frelse Nogle²⁾ — selv saalidet tilfredsstillt, opløftet, giennemvarmet af min Tale, og hvorledes turde jeg da haabe, at den skulde opløfte og opvarme Andre?“ Og dersom nogen Saa-dan udgød sit Hierte for os, dersom han klagede sin indre Nød, hvorhen havde vi da at vise ham? Eller — thi hvad

1) Ap. G. 13, 48.   2) 1 Kor. 9, 22.

vi her have sagt som i en Andens Navn, det gielder ogsaa os selv; ingen Prædiker, i hvis Hierte Følelse for hans Pligt og Kierlighed til den ham betroede Hiord brænder, undgaaer saadanne Timer; af, og var det kun Timer! — var det altsaa i vort eget Sind, at disse mismodige Tanker fremkom, hvorhen havde vi da at vise os selv? hvor ere den rette, sanddrue, levende Prædikens Kilder? Der er vel Ingen, hvem vi hellere skulle adspørge, end dem, som vare rette Prædikere fremfor Andre, hvis Prædiken har bevæget Verden, forandret dens Skikkelse, frembragt den nye Tiid, end Herrens Apostle.

Dg efter Alt hvad vi nu have sagt, ville vi med større Andagt, med bedre Forstand paa deres Mening gientage vor Textes Ord. Saaledes siger altsaa En af Herrens store Apostle, som til Svar paa det, vi have spurgt: „Efterdi vi have den samme Troens Aand, saasom skrevet er: jeg har troet, derfor har jeg talt; saa troe vi og, derfor tale vi og.“ Her nævner Apostelen os den Kilde, af hvilken hans Prædiken fremgik, og dermed viser han os til den samme Kilde. „Tro ifkun, saa skal du blive frelst 1)“ D m. Br., hvor kommer dette Ord stedse igien i den christelige Formaning! Dg naar det saa ofte skal være paa vore Læber, i det vi formane Andre, saa være det ogsaa i vort Hierte, naar vi formane os selv; saa være det ogsaa i vort Sind, naar vi overveie, hvorledes vi skulle fyldestgjøre vor Pligt, hvorledes vi skulle prædike med Frugt.

Den christelige Prædikens Kilde er et troende Hierte; derom var det, vi nu vilde minde. Men

---

1) Luk. 9, 50.

ffiondt vi saaledes ere ligesom ankomne der, hvor vi vilde henlede Tanken, saa lader os dog endnu nogle Dieblikke dvæle ved det Ord, vi have udsagt.

Naar vi betragte Troens Bæsen og Bessaffenhed, da finde vi først, at den er en Erkiendelse, thi Ingen kan troe, uden hvad han kiender. Skulle vi altsaa troe, paa det vi kunne tale, da maa først vor Kundskab være reen og klar og omfattende; og skal vor Tale stedse vorde frugtbarere, rigere, klarere, da maa vor Kundskab stedse være fremskridende. „Boxer i vor Herres og Frelsers Jesu Christi Naade og Kundskab 1)“ Skulde vel denne Formaning alene gielde Menighederne, og ikke os selv? Hvorledes kunde nogen Prædiker med frelst Samvittighed atter og atter gientage den for sine Tilhørere, naar han selv er indslumret, naar han enten har slaaet sig til Hvile i den fordærvelige Mening, at der ingen fast og sikker Kundskab er at erholde for Mennesker, eller i de Sætninger, der bleve ham overantvordede, og hvilke han modtog uden Prøvelse? Det er ikke paa den egentlig saakaldte Lærdom, vi tænke, naar vi anprise denne Fremgang i Kundskab — hvorvel vi vissestøns ønske, at ogsaa den maa finde Fremgang i vor Stand — men vi mene den Fremgang i Kundskab, om hvilken Apostelen sagde: jeg agter Alt for Tab mod Christi Jesu min Herres Kundskabs Ypperlighed, at jeg kan kiende ham, og hans Opstandelses Kraft, og hans Lidelsers Samfund 2).

Dog, Apostelen meente Mere, da han sagde dette, og vi skulle ogsaa mene Mere, thi ffiondt Kundskab er det Første, saa kan denne dog være død, eller blot Forstandens Sag;

1) 2 Petr. 3, 18. 2) Phil. 3, 8, 10.

men til Troen hører fremdeles dette, at vi føre Kundskaben ind i vort Jnderste, at den der virker det fulde Samtykke, at Sielen ret hviler i den, at den lever i Sielen, at vi ret tilegne os den erkjendte Sandhed. Først naar vi føie dette til, have vi ret forstaaet hvad Apostelen siger i vor Text: vi troe, derfor tale vi og.

Den Herre, der sendte Apostlene, og endnu sender os, sagde i sin Afsteedstale: troer paa Gud, og troer paa mig ¹⁾. Det første Stykke i den christelige Tro, som vi skulle prædike, er, at der over os Alle er en Gud, ved hvis almægtige Kraft Verden er til og bestaaer, ved hvis almægtige, alvise, retfærdige og barmhiertige Forsyn Alt styres. Det er denne Overbeviisning, som vi først skulle føre ind i vort Jnderste, og tilegne os, og anvende i vort eget Liv; da troe vi, og da kunne vi tale. I denne Tro skrev Apostelen vor Textes Ord. Han havde i det Foregaaende sagt: „vi trænges paa mange Maader, men forsage ikke, tvivle, men fortoivle ikke, ere forfulgte, men ikke forladte, nedslagne, men ikke forlorne ²⁾.“ Sin Erkiendelse af Ham, hvis Kraft er mægtig i de Svage, havde han fort ind i sit eget Liv, den var bleven hans Eiendom, uadskillelig fra hans Bevidsthed; hans Tro var bleven forsøgt i utallige, i daglige Prøver, men han havde erfaret, at det kan lykkes at være veltilfreds, ved et godt og glad Mod, i Skrøbeligheder, i Nød, i Forfølgelser, i Angester; han havde gjort indre Erfaringer, hvorved han kunde sige det store Ord: „naar jeg er skrøbelig, da er jeg mægtig ³⁾“; saaledes troede han, derfor taledede han. Vil du lære hans Konst, vil du prædike klart, kraftigt, ind-

1) Joh. 14, 1.   2) 2 Kor. 4, 8. 9.   3) 2 Kor. 12, 10.

trængende, som Han har prædiket, da lær det, hvor han lærte det. Ogsaa du skal dannes i Modgangs Skole; ere end dine Trængsler langt ringere, ikke værd at sammenlignes med hvad Apostelen taalte, dog vil du have din Andeel i Livets Nød, ogsaa du skal prøve Forhaanelser og Forfølgelser, Angestier og Trængsler; bring da hvad du veed om den almægtige Gud ind i din Noie og Kummer, ind i dit angestfulde Hierte, og naar du da selv har erfaret, at Guds Kraft fuldkommes i vor Skrøbelighed, da har du ogsaa erfaret Troens Virkning, og hvad du erfoer, vil du kunne sige Andre, dine Læber ville være opladte, du vil tale, fordi du troede.

Troer paa Gud, og troer paa mig, sagde den Herre, der sendte os; og først dette er en kristelig Tro, der troer paa den Herre Jesum Christum, men sandelig, det er ogsaa først denne Tro, der overvinder Verden ¹⁾. Ingen kiender dog hvo Faderen er, uden Sønnen, og hvem Sønnen vil aabenbare det ²⁾, og dersom vi endog kun see hen til den udvortes Striid, vi have i Verden, da behøve vi et guddommelig stadfæstet Ord, der kan sige os under alle de saakaldte tilfældige Begivenheders Sammenstød, hvoraf vor Lykke, vor No synes afhængig: „endog alle Haar paa Eders Hoveder ere talte ³⁾;" sige os under alt Verdens Oprør: „frygt ikke, du liden Hiord! thi det er Eders Fader behageligt at give Eder Riget ⁴⁾;" sige os, i det Alt synes at behude Undergang: „naar disse Ting begynde at ssee, da seer op, og opløfter Eders Hoveder, thi Eders Forløsning

1) 1 Joh. 5, 4. 5. 2) Luk. 10, 22. 3) Matth. 10, 30. 4) Luk. 12, 32.

stunder til ¹⁾." Men hvad kiender Den til Livets Nød, som kun kiender den udbortes Striid, som ikke er forsøgt i Striiden mod sig selv, mod Synden, Dommen og Døden? O, de Karffe have ikke Vægen behov, men de, som lide ilde ²⁾. Har du forsøgt, hvad det er, at være fattig — maaskee midt i Alt hvad Verden kaldte Lykke og Overflodighed, at være fattig, forladt, ene; hvad det er, maaskee midt i Sundhed og Styrke, at være syg, saaret dybt i det Underste; veed du af egen Erfaring, hvorledes Sielen kan være bedrovet indtil Døden; veed du af egen Erfaring, hvad det er at have et sonderbrudt og sonderknuust Hierte, har du nogensinde ikke vovet at opløfte dine Dine til Himmelen, men slaaet dig paa dit Bryst, og sagt: Gud, vær mig Synder naadig! har du nogensinde fremstillet dig for den Dom, der trænger igiennem, indtil den adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Marv, og dommer over Hiertets Tanker og Raad; har du nogensinde staaet ved Dødens Porte, og seet dem tillukke sig efter din Siels Elskede; har du nogensinde for din egen Deel ret felt, hvad der er Menneffene besfikket, engang at døe, og derefter Dommen ³⁾; men har du da midt i det Mørke, der omgav dig, hørt Jesu Navn giennem alle de indre Stormes Brusen; har du med det indre Dre hørt ham sige: „Herrens Aand er over mig, derfor salvede han mig; han har sendt mig til at kundgiøre Evangelium for de Fattige, at helbrede dem, som have et sonderknuust Hierte, at forkynde de Fangne Løsladelse, at de Blinde skulle faae Syn, at udlade de Plagede i Frihed ⁴⁾;" har du nogen

¹⁾ Luk. 21, 28.   ²⁾ Matth. 9, 12.   ³⁾ Hebr. 9, 25.   ⁴⁾ Luk. 4, 18.

finde kunnet sige: i Dag er dette gaaet i Opfyldelse ogsaa for mig; har du nogensinde ret i dit Jnderste sagt: det gielder ogsaa mig, at hver Den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv¹⁾: ja, da har ogsaa Jesu Christi, Guds Sønns Tro været i dit Hierte, og da er du ogsaa stiftet til at sendes i Hans Navn til at forkynde Evangelium for de Fattige, til ved Hans Kraft at helbrede dem, som have et sønderknuust Hierte; du har troet, derfor kan du tale.

Tiden fattes mig, i det jeg endnu vilde skildre, hvorledes Troen tilegner sig det Ord: „skalde ikke Eders himmelske Fader give dem den Hellige Aand, som bede ham derom²⁾“; hvorledes denne Tro skienker Styrke til at kæmpe mod Syndens Tillokkelser, som altid staae omkring os, hvorledes den skienker Haabet, ikke om denne Jords forføngelige Gøder, men det store Haab, uagtet al Svaghed, ved Guds Aands Kraft mere og mere at skulle renses fra al Riødets og Aandens Besmittelse, og fuldende vor Helliggiørelse i Guds Frygt³⁾, og dermed det store og salige Haab, at Herren skal frie os fra alt Ondt, og frelse os til sit himmelske Rige⁴⁾; og hvorledes denne Tro lærer at prædike Herrens Lov: du skal elske Herren din Gud af dit ganste Hierte, og din Næste som dig selv.

Men, m. Br., J forstaae, hvad jeg ifkun kan antyde. Og dersom min Tale har bevæget Eders Hierte, som den har bevæget mit eget, da ville J annamme den hellige Indvielse med en ydmyg og tillidsfuld Ben, at Gud vil give

---

1) Joh. 3, 16.   2) Luk. 11, 13.   3) 2 Kor. 7, 1.   4) 2 Tim. 4, 18.

Eder Troens Aand, og at I engang, naar den Tieneste, I nu annamme, gaaer til Ende, maae kunne sige, uden at blues: vi have troet, derfor have vi og talet. Amen.

XV.

Den 21de Junii 1839.

Text: Hebr. 4, 12.

Det Guds Ord er levende og kraftigt, og skarpere end noget tveegget Sværd, og trænger igiennem, indtil det adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Marv, og dømmer over Hjertets Tanker og Raad.

I hvilken og hvor omfattende Betydning vi endog ville forstaae det „Guds Ord,“ hvorom Apostelen her taler, da er det dog klart, at han dermed ogsaa, og i Særdeleshed, mener, hvad vi nu sædvanligst kalde Guds Ord, det Sandhedens og Kraftens Ord, om hvilket en anden Apostel siger, at Gud formedelst det fødte os, at vi skulde være en Førstegrøde af hans Skabninger ¹⁾; det Ord, som paa en umiddelbarere Maade er fra Gud, og stedse bliver usforvansket og ufordærvet; det Ord, som høretes, da — som det hedder i Begyndelsen af dette Brev — Gud fordem talede mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, og

---

¹⁾ 1. Jaf. 1, 18.

i Tidens Fylde talende ved Sonnen¹⁾; som hørttes, da Apostlene, udrustede med Herrens Aand og Kraft, gik ud at prædike Guds Riges Evangelium, og hvoraf det Væsentlige er nedlagt i vore hellige Skrifter. Hvad nu vor Text siger om dette Ord, behøve vi ikke nærmere at oplyse; det er klart, at Apostelen samler de stærkeste Udtryk, Sproget tilbyder ham, for at betegne den Kraft, hvormed Guds Ord trænger ind i Mennesket, indtil det naaer det Jnderste, Dybeste i ham, det Sted, hvor Tanker og Raad opstige, og derefter adskille sig.

Denne Text, naar vi tage den for os i en Time som den nærværende, anviser os nu først, m. Br., hvad vi i al vor Prædiken skulle holde os til, den dybe, uundtommelige Kilde, hvoraf vi skulle øse. Thi vi kaldes Ordets Tienere, og vort Embede bestaaer jo deri, at ved os Guds Ord skal komme ind i Menneskenes Hjerter, og der yttre sin levendegjørende Kraft. Men hvormeget vi endog holde os til det forefrevne Ord, saa skulle vi dog selv prædike; vi skulle udlægge Ordet, anvende det, føre det ind i vore Tider, vore Anliggender, berede Guds Ord Veien, at dets Sandhed kan lyse, dets retfærdige Alvor kan domme, dets Trost kan bringe Husvælselse og Lægedom i Menneskenes Sind. Vi udsendes, for at vi skulle tale i Menighederne; men da maa vel Apostelen Petri Ord falde os paa Hierte: „taler Noget, han tale som Guds Ord²⁾“ og hvad endog i Dørigt dermed er meent, da sikkert ogsaa dette, at, som Guds Ord, saa skal ogsaa vor Tale være levende og kraftig, at den kan trænge igiennem, indtil den adskiller baade Siel og

---

¹⁾ Hebr. 1, 1.   ²⁾ 1 Petr. 4, 11.

And, baade Ledemod og Mær, og dømmet over Hjertets
Tænker og Raad.

At! — hvorledes kunde vi udfige dette, uden at ogsaa
et Suk maa trænge sig frem fra vort Bryst? thi vi erkiende
det vel, at saaledes skulde det være, Gud kiender ogsaa vort
inderlige Ønske, at det var saaledes, men Gud og Menne-
sker og vi selv kiende ogsaa vor Afmagt. Dog, derfor ere
vi paa Løbebanen, fordi vi stedse skulde stræbe videre frem;
og lidet vilde det somme os, vi som idelig skulde paamine
Andre ikke at standse, men stedse at forfremmes i det Gode,
stedse mere at forfremmes i Indsigt, Dygtighed, Redebonhed
i den Tieneste, hvortil de ere satte, dersom vi i vor Tieneste
vilde blive staaende midt paa Veien, og mene, at vi intet
Større kunde naae, end det, hvortil vi hidtil ere komne.
Nei, m. Br.! ogsaa vi Ældre mene ingenlunde allerede at
have grebet det, men række endnu stedse efter Det, som er
foran; men saameget mere skulde vel I, som staae ved Ba-
nens Begyndelse, alvorligen foresætte Eder at stræbe frem.
Ja I, som endnu staae her i Ungdommens Kraft, skulde I
vel sætte Eder Maalet nærved, let opnaaeligt? skulde der
være noget Klenodie, der hører til Eders skønne, hæderlige,
hellige Kald, hvorefter I ikke vilde række? Men blandt det
Bedste, vi kunne naae i vor Stræben, er dette, at vor
Tale maa have indtrængende Kraft. Hertil lader os
i disse indledende Diebliske henvende vor Tænke.

Først lader os aldrig glemme, hvor vigtigt dette er.
Det er vel sandt, at vi ogsaa have Andet at varetage i
Menighederne, end blot at prædike; og lader os aldrig agte
dette Andet ringe, lader os ogsaa der komme Apostelens
Formaning ihu: „tiener Nogen i Menigheden, han tiene

som af den Formue, hvilken Gud forlener, at Gud maa æres i alle Ting ved Jesum Christum¹⁾; og naar vi ogsaa deri kunne fortroste os til, at vi have en god Samvittighed, som de, der lægge Bind paa at omgaaes vel i alle Ting²⁾, da virker dette ikke blot til, at den enkelte Gierning fremmes, men hvorsomhelst det christelige Sind viser sig i Nætskaffenhed og Billighed og Standhaftighed og Kierlighed, der virker dette ogsaa til at vække det samme Sind i Andre. Men fornemmelig kaldes vi Prædikere, Ordets Tienere, og naar Apostelen, i det han skildrer den Guds fulde Rustning, som en Christen skal være iført, slutter med den Formaning: „tager Aandens Sværd, som er Guds Ord³⁾,“ da er det jo fornemmelig i vore Hænder, at dette Sværd er betroet, og vi skulle ikke bære det forgieves. Og med et Sværd lignes Guds Ord, fordi Sværdet kan bane sig Vej, kan trænge ind til Indvoldene; men skarpere, dybere, end noget tvæget Sværd, trænger Guds Ord ind, til Siel og Aand, til Hiertets Tanker og Raad. Og skulde vi da nøies med at Ordet fra vore Læber kun naaede Dret, men ikke Hiertet? skulde vi sætte os et andet Maal, end at vi med det os betroede Ord ville trænge ind til den dybe Grund? Vel er der Forskiel paa Gaver og Evner, men der er dog en Raadegave i os Alle, naar vi kun ville komme den til at brænde; og skulde vi da varetage vor vigtige, hellige Tjeneste med halve Kræfter? skulde vi ligegyldige see til, om Ordet vil frembringe sin Virkning eller ikke? Vel beroer Virkningen ikke paa Prædikeren alene, men ogsaa paa Tilhørerne; vel ere der kun altfor Mange, om hvilke

---

1) 1 Petr. 4, 11.   2) Hebr. 13, 18.   3) Eph. 6, 17.

det gielder, hvad Apostelen siger, at Ordet, som de høre, ikke hjælper dem, fordi det ikke forener sig med Troen i dem, som høre det¹⁾; og, naar vi troligen have gjort Bort, da have vi intet Ansvar for Gud eller Menneſter, fordi der ere de, som forſtyde det, og ikke agte sig ſelv værdige til det evige Liv²⁾. Men for alle Ting lader os ikke lægge paa Andre den Skyld, ſom er vor egen, lader os ikke for ſnart mene, at vi have fyldſtgiort vor Pligt; og naar vi ſaa ofte maae ſee det med Sorg, at ogsaa den ſamvittighedsfulde, den i Ordets bedste Forſtand nidkiere Guds og Jeſu Chriſti Tienere maae giøre ſin Gierning ſukkende, fordi hau ikke formaaer atter at ſamle den, maaffee for hans Tid adſpredte, Hiord, ikke formaaer at vække de dorſte, at blødgjøre de forhærdede Hjerter, og hans fromme, chriſtelige Tale ikke frembringer den Virkning, ſom vi ſyntes at kunne love ham deraf: er da den Sorg mindre og ſieldnere, naar vi ſee Folket forſmægtet og adſpredt, ſom Faar, der ikke have Hyrde, naar Markerne ſynes modne til Høſten, men Arbeiderne, de, der kunne og ville arbejde ſom det ſig bør, kun ere ſaa³⁾? Og ſkulde vi da ikke bede Høſtens Herre, at han udfender Arbeidere i ſin Høſt? ſkulde vi ikke bede Gud, vor Herres Jeſu Chriſti Fader, at han vil vække os til at være ſaadanne Tienere, ſom beſlitte ſig paa at tale Ordet med indtrængende Kraft?

J det vi nu, m. Br., ere forviſſede om, at det er Eders Duſke, Eders inderlige Bøn til Gud, at det vil være Eders alvorlige Stræben at kunne tælles blandt diſſe Tienere, men J maaffee begiere et Raad med paa Veien,

¹⁾ Hebr. 12, 3.

²⁾ Ap. G. 13, 46.

³⁾ Matth. 9, 36 ff.

maaſtee ſpørge os Veltre, hvorledes I ſkulle giøre det, at Ordet i Eders Tale kan have denne Kraft til at trænge ind: da ere der flere Veie, ſom kunne føre til det ſamme Maal. Naar Apoftelen ſiger, at der er Forſkiel paa Naadegaver, men at Anden er den ſamme ¹⁾, da vil han minde om, at ikke Alle formaae det Samme, eller paa ſamme Naade, men at Alle ſkulle nytte de Gaver, der ere dem forundte, til den ſamme Tieneste; naar han ſiger, at Een gives Viisdoms-Tale formedelſt Anden, og en Anden Kundſkabs-Tale ved den ſamme And ²⁾, da vil han minde om, at der ere mange forſkiellige Kofter, men at de alle kunne og ſkulle ſamle ſig i een Forkyndelſe til Herrens Ære. Nytt du den Gave, ſom blev dig betroet, tal du med den Koſt, hvortil Herren aabnede dine Læber, og Guds Ord kan dog være i din Tale, fordi din Koſt ikke er den ſamme, ſom din Broders. Men ſkal jeg nævne, hvad der, uagtet al Forſkiellighed, maa findes i enhver Tale, i hvilken Ordet ſkal have Kraft til at trænge ind, da nævner jeg Klarhed og Hiertelighed.

Forſt Klarhed; thi ſtiøndt vi ikke vilde negte de Ti-mer deres Værd, i hvilke Sindet bevæges, næſten uden at det ſelv veed hvorledes, i hvilke en Stemning til det Gode fremkaldes, og Følelſer af Ærefrygt og Kierlighed næres, uden at tydelige Tanker derved fremkomme: ſaa trænger dog forſt den Tale ret ind i Sindet, og bliver deri, og frembringer ſin Virkning, hvor Tilhøreren veed, hvad der blev ſagt. Hvad vi her mene, er ikke, at Tilhøreren har fornummet Talens Kraft, fordi man ſtykkeviis har foretællt ham dens

1) 1 Kor. 12, 4.   2) B. 8.

Dele, og han kan gientage dem alle; dette kan være gavnligt, kan stundom tiene til, at Indholdet træder des klarere frem; men mangen Gang forstyrrer det ogsaa Indtrykket, og Talens Inddeling var ikke altid det Bedste, som Tilhørerne skulde tage hiem med sig fra Andagtens Time. Men hvor ulystelig er den Forvirring, vi kun altfor ofte blive vaer, naar ogsaa den forstandige Tilhører maa uvis spørge sig selv: hvad var det, jeg hørte? til hvilke Tanker blev jeg ledet, og hvad skulde disse Tanker begrunde? Hvor ofte er det ikke, som om vi hørte et fremmed Tungemaal; Lyden træffer vel vort Øre, men Sindet fatter ikke dens Mening, og vi maae derved vel komme Apostelens Ord ihu: i Menigheden vil jeg hellere tale fem Ord forstaaeligen, paa det jeg og kan undervise Andre, end titusinde Ord i fremmed Tungemaal¹⁾. Men skal der være Klarhed i Tale, da maa der først være Klarhed i Tanke. Vil du undervise Andre, da fat den Sandhed, den Lærdom, du vil fremsætte, ret fast i Die, betragt den fra alle Sider, søg at bringe den i Forbindelse med andre Sandheder, og naar du da selv ret klart veed hvad du vil sige, da vil du ogsaa kunne fremstille det klart for Tilhørersens Siel, og din Tale kunne vorde levende og kraftig. Men denne Klarhed er ikke strax tilstede, saasnart Tanken fremstaaer i dig; er Ordets Tieneste dig ligegyldig, kommer du først til den, naar du ikke kan undgaae den, skienker du den kun en enkelt Times Forberedelse, hvorledes skulde da Tankerne kunne ordne sig i dit Sind, hvorledes skulde du klart kunne fremstille dem for dine Tilhørere? Men bærer du den Sandhed, hvormed du

---

¹⁾ 1 Kor. 14, 19.

ønsker at finde Indgang hos Tilhørerne, forud omkring med dig i dit stille Sind, tager du den med i dine eensomme Timer, tager du den med i dine Bønner til Gud, besøger den dig om Aftenen, naar du gaaer til Hvile, om Morgen, naar du opstaaer, da vil du finde, fordi du søger, du vil faae, fordi du beder. Og jo oftere, giennem jo flere Aar, under jo flere Forhold vi gientage dette, desto mere vil det vederfares os, hvad Apostelen kalder, at Christus faaer Skikkelse i os ¹⁾; men hvorledes skulde det lykkes os, at Christus ved vor Tjeneste fik Skikkelse i vore Menigheder, eller at Christi Evangelium fremtraadte i klar og fast Erkiendelse hos dem, hvilke vi skulle føre til Lyset, dersom Lyset ikke først skinnede i vore egne Sieler, dersom vi ikke først selv havde vundet en saadan klar og fast Erkiendelse, som den vi ønske at meddele Andre?

Men det er ikke et ligegyldigt Indhold, vi skulle søge at bringe til Klarhed, ikke en Beretning om fremmede Meninger, hvormed vi ville berige vore Tilhøreres Kundskab; det er en Overbeviisning, vi skulle begrunde i deres Sieler, og skal vor Tale have indtrængende Kraft hertil, da maa Hiertelighed forene sig med Klarheden. Dette Ord tage vi atter i en dobbelt Betydning. Og først mene vi da, at dersom vi skulle tale til vore Tilhøreres Hiertes, da maa vi selv tale af Hiertet, efter vort eget Hiertes Følelse og Overbeviisning og med dets fulde Samtykke. Vi tænke her ved ingenlunde blot paa den henrivende Varme, som undertiden siges at giennemgløde et Foredrag. Der gives skionne, store, fulde Timer i Guds Huus, naar vort Hierte er ud-

¹⁾ Gal. 4, 19.

videt, naar vore Læber ere opladte, naar Troens og Haabets og Kierlighedens hellige Ereflang forener sig til een Harmonie, og alle Hjerter fromme og andagtsfulde hæve sig fra Jordens Moie og Forvirring og Sorg og Striid til Himmelens Fred. Men saadanne Timer komme ikke altid, naar vi kalde ad dem; denne Barme i Talen gives ikke Alle, og vee Den, som vilde fremkonstle den! hans Tale vilde da vorde som en lydende Malm eller som en klingende Vielde. Men derfor skal dog vor Tale gaae fra Hiertet, eller — vi kunne ikke for ofte gientage det — dersom vi med indtrængende Kraft ville prædike Ordet for Andre, da maae vi først have prædiket det for os selv, og da sige vore Tilhørere hvad vi i vore alvorligste Timer sagde os selv. Vil du berolige dine Tilhørere mod de Tvivl, der arbeide paa at nedbryde Sielens Fred, da siig dem hvad der foregik i dit eget Jnderste, naar din Herre og Frelser ligesom stod for dig og spurgte: vil du ogsaa forlade mig? og du da svarede: Herre, til hvem skulde jeg gaae? du har det evige Livs Ord¹⁾. Vil du finde Indgang, naar du anpriser Andre det ægte christelige Sind, da siig dem hvad du foreholdt dig selv, naar du gientog Apostelens Ord: det samme Sind være i Eder, som og var i Christo Jesu²⁾; naar du styrkede dig selv mod Livets Fristelser ved at gientage den samme Apostels Ord: hvad der er ærbart, hvad der er retfærdigt, hvad der er reent, hvad der er ellseligt, hvad der har godt Lov, enhver Dyd og enhver Hæder, det giver Alt paa³⁾! Vil du føre dem giennem den sande Vod til den sande levende Tro, da prædike for dem hvad du

¹⁾ Joh. 6, 68.

²⁾ Phill. 2, 5.

³⁾ Phill. 4, 8.

prædikede for dig selv i de Timer, naar dine Dyders Glands falmede, naar dine Forsømmelser og Overtrædelser traadte forførdende frem for din Siel, naar du Intet vidste dig til Salighed uden Jesum Christum og ham korsfæstet ¹⁾, men naar du da og sagde dig selv, at vi, saa Mange som ere døbte til Christum, ere døbte til hans Død, at vort gamle Menneske skal være korsfæstet med ham, paa det Syndens Legeme skal blive til Intet, saa at vi ikke fremdeles skulle tiene Synden ²⁾. Vil du prædike Andre til Trost i Livets Prover og Sorger, da siig dem hvad du folte, naar du med troende Sind læste Apostelens Ord: i alt dette mere end seire vi ved Ham, som elskede os; thi jeg er vis paa, at hverken Død eller Liv, eller det Nærværende eller det Tilkommende, eller det Høie eller det Dybe skal kunne stille os fra Guds Kierlighed i Christo Jesu vor Herre ³⁾. Og saa fremdeles; thi hvorledes kunde vi vente med Guds Ord ret at finde Indgang hos Andre, naar vi ikke selv først havde fornummet dette Ord som levende og kraftigt, fornummet, hvorledes det trænger ind til Siel og Aand, til Ledemod og Mary, og dommer over Hiertets Tanker og Raad? Hvorledes kunde vi lede Andre paa den Bei, som fører til Livet, dersom vi ikke først selv alvorligen have stræbt at opnaae Maalet for vor Tro, som er Sielens Frelse ⁴⁾.

Men naar vi her anprise Hiertelighed i Talen, da har dette ogsaa den Betydning, at vi skulle tale med det Hierte-lag, at det er vort inderlige Dnske, vor redelige Stræben,

1) 1 Kor. 2, 2.

2) Rom. 6, 3. 6.

3) Rom. 8, 38. 39.

4) 1 Petr. 1, 9.

at frelse Andre med os. Naar du træder frem i din Menighed, da sig dig selv, at her staaer du iblandt dem, hvilke Gud har givet dig; de see op til dig, de vente fra dig Underviisningens, Formaningens, Trostens velgiørende Ord; saa tal med det kjerlige Hierte, der omslutter dem Alle, der vil, at de alle skulle vorde salige, og komme til Sandheds Erkiendelse; tal saaledes, som du skionner, at det kan tiene, ikke til din Roes og Priis, men til deres Lary; tal, hvad du skionner at kunne oplyse den Bankundige, vække den Slumrende, kalde den Bildfarende tilbage, ydmyge den Hovmodige, opreise den Bodfærdige, læge det sonderbrudte Hierte. Maaskee taler du da ikke glimrende Ord, men du taler hvad der sommer den sunde Lærdom¹⁾; du taler saaledes, at du bereder Veien for et Ord, som er større end dit; og da vil Guds Ord ogsaa paa dine Læber være levende og kraftigt, og skarpere end noget tveegget Sværd, og trænge igiennem, indtil det adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Marv, og dommer over Hiertets Tanker og Raad. Amen.

---

1) Tit. 2, 1.

Den 29de November 1839.

 Text: Joh. 18, 37.

Da sagde Pilatus til ham: er du ikke dog en Konge? Jesus svarede: du siger det, at jeg er en Konge. Jeg er dertil fød, og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden. Hver den, som er af Sandheden, hører min Røst.

Saa, hvad er Sandhed? svarede Pilatus; og dermed gif han ud. — Jeg veed ikke, om Mængden af disse Tidens Mennesker i Dyrigt vilde ligne hiin Dommer i Jødeland, om de ogsaa i de vigtigste Afgjørelser vilde mere agte paa det stormende Raab omkring dem, end paa den bedre Erkiendelse, paa Samvittighedens stille Røst i deres Zunderste, om de, naar de lode det skee, som efter deres Overbeviisning er utilbørligt og uret, vilde mene at kunne afsvætte Blodpletterne af deres Hænder, at kunne bortskylle Bredelserne af deres Sind, og undskylde sig for Gud og Menneskene dermed, at det Onde ikke udgif fra dem, at de kun gave efter, fordi saa Mange fordrede det; men hiint Svar, er det ikke, som var det hørt i disse vore Dage? „Hvad er Sandhed?“ De have hørt saa mange modstridende Meninger, de have hørt, at selv de, der kaldes de Indsigtsfuldeste, ingenlunde vare enige i deres saakaldte Overbeviisninger, de have maaskee selv forsøgt at opstille sig en Lærebygning, men Tvivlene omkastede den snart; da vende de sig bort, ansee dem, der rose sig af Sandhedens Besiddelse, som Bedragerere eller Bedragne, og ønske helst at gaae deres Bei

fort i den Taage, der indhyller enhver Udsigt, uden til det Nærmeste.

Men I, mine Brødre, som nu staae her for at an-
 namme den hellige Indvielse, I høre i denne Stund Eders
 Herre og Mester sige: Jeg er dertil fød, og dertil kommen
 til Verden, at jeg skal vidne om Sandheden; I vide, at I
 sendes i Hans Tieneste og Grinde, og I ville sikkerligen
 ikke vende Eder bort med det ligegyldige Svar: ja, hvad er
 Sandhed? I modtogte Bestikkelse til Hyrder og Lærere, saa
 maae I kiende Græsgange, hvorhen I kunne føre, hvorpaa
 I kunne vogte den Eder betroede Hiord, levende Kilder,
 hvoraf I kunne vederqvæge den; saa maa I kiende Sand-
 hed, som I kunne lære de Menneſter, der skulle høre Eders
 Røst, og det er just til Sandhedens Tieneste, at I nu ind-
 vies i Herrens Navn.

Men er det ikke synderligt, at denne samme Slægt,
 der saa ligegyldig bortvender sig fra de hellige Sandheder,
 som vare disse den uvedkommende, paa den anden Side
 igien priser Sandheden som det ypperste Gode, der paa
 enhver Maade skal føres frem for Dagens Lys? Ja, i hvil-
 ken anden Tiid er vel Sandhedens Priis lydt fra saa mange
 Læber? i hvilken anden Tiid have vel saa Mange sagt, at
 de opoffrede deres Liv til Sandhedens Tieneste? Mon disse
 da være de, om hvilke Herren sagde, at de ere af Sandheden?
 — Da vilde de vel have hørt Hans Røst.

Vi ville nu ikke tale om, hvor ofte Løgner har taget
 Sandhedens Skikkelse og Ord, hvor ofte Had og Misun-
 delse, Egennytte og Hovmod have laant Sandhedskierligheds
 Navn, og de, der allermest fordrede Sandhed, selv
 vare de villigste til at sfiule og forhindre den. Men dersom

vi endog tage disse Bestræbelser i deres bedste Betydning, da angik de dog kun hvad vi kunne kalde den negtende Sandhed, det er den, som alene gaaer ud paa at bekæmpe Bildfarelser, at adsprede Blendværk, at forstyrre Fordommenes og Overtroens Rige. Hvo vilde tvivle om, at ogsaa denne Kamp mod Fordom og Overtro, naar den er alvorlig, op- rigtig og redelig, tiener Sandheden, at Herren fordrer den af os? Det var i denne Kamp, at de sanddrue, faste og heltmodige Mænd, hvilke vi, næst Gud, skyldte vor Kirkes Renselse og Fornyelse, vovede Liv og Blod. De vovede at negte, hvad den hele Verden antog, eller hvad dog kun Faa hemmeligen turde omtvivle; imod alle Magtens aabenbare Trusler, imod alle Spidsfindighedens snedige Konstgreb vovede de at paastaae, at intet Menneffe tør sætte sig i Christi Sted, at intet Menneffe=Ord tør sætte sig ved Siden af Guds Ord, at der ingen Forsoning er i selvgiorte Bods= Dvælsler, at ingen Helgen har efterladt en Skat af overflodige gode Gierninger, hvori Andre kunne kiøbe Andeel, at ingen Piinsler vente de Fromme paa hiin Side Graven, saa at de Efterlevende med ængstelig Hu skulde bringe Kirken deres timelige Rigdomme, og betale dens Forbøn, paa det de Hengangne snarere kunde befries fra Pinens Steder. Hvad have ikke hine Mænd stræbt og kæmpet og vovet for at affaaffe de Misbeug og de selvopfundne Bedtægter, som stred imod den eneste os givne Regel, imod Guds Ord, og i Alt, hvad Guds Ord ikke har foreskrevet, at bevare sig og os og alle følgende Slægter den christelige Frihed? De stræbte at vandre i Apostlenes Fodspor, og derfor foreholdt de ideligen Menighederne: I ere dyrekøbte,

vorder ikke Menneffers Trælle ¹⁾! derfor tilraabte de alle Christne: bliver stadige i den Frihed, hvormed Christus frigjorde os, og lader Eder ikke atter tvinge under Trældoms Nag ²⁾! derfor formanede de Alle til at tiene Herren i Mandens nye Væsen, og ikke i Bogstavens gamle Væsen ³⁾. Vi, m. Br., ere ikke beskiftede til Apostile, eller kaldede til at frembringe nogen stor Omvæltning i Tankens Rige; hvor høit vi endog vilde opløste vor Nøst, den fandt dog snart den Grændse i Rummet, som den ikke kunde overstride, snart den Grændse i Tiden, da Ingen vilde agte den mere; dog ere vi beskiftede til Hyrder og Lærere, og med hvad Sind kunde vi varetage og føre vort Embede, dersom vi ikke vare os bevidste, at vi ere af Sandheden, og ville give den Magt, dersom vi, feige og sløve, ikke selv vilde beslitte os paa at kiende det Sande fra det Falske, og da at forstyrre dettes Skin ogsaa for Andre, dersom vi vilde lade Bankundighed og Fordom og Overtro og alle Sandhedens Fiender raade? Lad dem, der ikke ere af Sandheden, anvende alle deres Kræfter paa at tilhulle og forvende og fortrænge den; lad dem haabe tilsidst at kunne overvinde den; men vi ville siige med den store Apostel: vi formaae Intet imod Sandhed, men for Sandhed ⁴⁾.

Men, m. Br., saa sikkert som alt dette er, saa ofte og saa alvorlig vi endog skulle foreholde os selv og Andre det, saa bør vi dog aldrig glemme, at Sandheden ingenlunde blot er negtende, men tillige bekræftende, at dens Tjeneste ikke blot bestaaer deri, at vi skulle affaffe det Falske,

¹⁾ 1 Kor. 7, 23.
13, 8.

²⁾ Gal. 5, 1.

³⁾ Rom. 7, 6.

⁴⁾ 2 Kor.

men tillige deri, at vi skulde stadfæste det Sande. Da vor Herre og Mester sagde: jeg er dertil fød, og dertil kommen til Verden, at jeg skal vidne om Sandhed, mon han da ikkun meente, at han var kommen til at vidne imod Pharisæerne og de jødiske Skrivtfløge, at han skulde lære Menneskene, hvor liden Hellighed der er i at udtoe Bægere og Krans og Kar ¹⁾, hvor forgieves den Gudsdyrkelse er, at holde saadanne Lærdomme, som ere Menneskers Bud ²⁾? Gav han sig kun hen i Døden for at affsaffe den unyttige og overtroiske Dffertieneste, for at lære Menneskene, at Blod af Oxne og Bukke umueligen kan borttoe Synder ³⁾? Da han sendte sine Apostle ud, var da dette kun for at de skulde omstyrte Afgudernes Altare, og borttage de Vederstyggeligheder, der klæbede der ved, og da lade Jorden ligge nogen og øde, uden at noget Alter eller Tempel reiste sig derpaa, og lade Menneskenes Hierte være tomme og kolde, oplyste om de Bildfarelser, der havde hildet de forrige Slægter, men ikke om den Kundskab, der kan hellige, trøste og læge? O nei! han sagde til dem: gaaer ud i al Verden, og prædiker Evangelium for al Skabningen ⁴⁾, forkynder indtil Verdens Grændser Budskabet om Guds Naade! Saaledes gjorde de ogsaa; naar de lærte Menneskene, at en Afgud er Intet i Verden, da foiede de de til: og der er ingen Gud uden een ⁵⁾; denne ene sande Gud, som har gjort Verden og alle Ting, som ere derudi, som er Himmelens og Jordens Herre, og giver Alle Liv og Ande og alle Ting ⁶⁾, ham forkyndte de i Hedningernes Lande, og satte hans Dyrkelse istedetfor den, de

1) Marc. 7, 4. 2) Mtth. 15, 9. 3) Hebr. 10, 4. 4) Marc. 16, 15. 5) 1 Kor. 8, 4. 6) Ap. G. 17, 24, 25.

affaffede. Naar de søgte at føre Menneskene bort fra Verdens Børnelærdom¹⁾, naar de søgte at overbevise dem, at der ikke er Fred eller Frelse i noget Navn, som Menneskene have givet Ver og Værdighed, ikke i noget Offer, Mennesker kunne bringe, da opreiste de Jesu Christi Kors, og viste hen paa den Korsfæstede, og sagde: Han er vor Fred²⁾, og sagde: Han er hengiven for vore Overtrædelser, og opreist til vor Retfærdiggjørelse³⁾, og sagde: der er dog eet Navn givet under Himmelen, hvori Mennesker skulle vorde frelst⁴⁾, og sagde: Guds Frelse er sendt til Hedningerne⁵⁾.

Vi kunde fortsætte denne Modsætning langt videre, men vi behøve det ikke, thi ogsaa for os alle er Guds Frelse forkyndt, og vi kiende Alle Evangelii Sandheds Ord⁶⁾. Ogsaa vide og erkiende vi alle, at den dybe Torst i Menneskets Hierte efter Sandhed ikke blot stunder hen mod den Dplysning, der kan vise os Løgnens Blendværk i dets Intet, heller ikke blot mod den, som opklarer det Enkelte, der kan sees for sig alene, men mod den, som bestraalet den hele Tilværelse, og viser os Jord og Himmel, Tid og Evighed i deres Sammenhæng, viser os det Maal, hvortil vi skulle stræbe, og den Vej, som fører derhen. Det er tilbørligt og priseligt, naar den Lærde randsager i de gamle Skriver, og naar han da i denne eller hiin Sag kan føre det Ubekjendte frem, eller kan befæste det Uvisse; eller naar den Stjernekyndige kan beregne Himmellegemernes Baner i det vide Rum, og nøiere kan beregne Tid og Sted, da noget af dem vil lade sig tilsyne; de have da fundet Sandhed, og

1) Gal. 4, 3. 2) Eph. 2, 14. 3) Rom. 4, 25. 4) Ap. G. 4, 12.

5) Ap. G. 28, 28. 6) Kol. 1, 5.

Enhver, som formaaer at følge deres Udersøgelser, vil paa-
 ffionne deres Glæde, og glæde sig med dem over deres Fin-
 ding; men det er ikke den Sandhed, hvori hele Sielen kan
 hvile. Der ere andre, større Spørgsmaal, som begiere
 Svar; de trænge sig frem af ethvert Menneskes Bryst, og
 al Sielens hede Jorlængsel og ethvert Hjertets Suk opløser
 sig deri; og fra de gamle Dage af vende Menneskene sig
 mod Himmelenes Hvælving, vende sig mod Jordens Afgrunde,
 vende sig mod al menneskelig Viisdom, og sige: kan du
 raade mig den dybe, mørke Tale? og Himmel og Afgrund og
 menneskelig Viisdom sige: det fulde Svar er ikke i os. Vel
 beskues Guds evige Magt og Guddommelighed fra Verdens
 Skabelse af, og forstaaes af hans Gierninger ¹⁾ og hvo der
 rettelig agter paa denne Aabenbaring, kan deri læse den
 første af alle Sandheder, kan kiende Gud, den almægtige
 Skaber. Men hvo der veed, hvorledes Menneskene, over-
 ladte til sig selv, have forvendt den usforkrænelige Guds
 Herlighed, vil ogsaa erkiende, at der behøvedes et Ord, fast
 og stærkt som det, der ved Skabningens Begyndelse sagde:
 worde Lys! og der blev Lys ²⁾, for at det kunde lyde gien-
 nem alle Slægter og Tider: hør det, du Verdens Kreds!
 Herren din Gud, Herren er een ³⁾. Vel har Gud skrevet
 sin hellige Lov i hvert Menneskes Hjerte, vor Samvittighed
 vidner, og vore Tanker anklage eller og forsvare os ind-
 byrdes ⁴⁾; men hvo der seer deres Gierninger, som dog have
 Lovens Gierning skreven i deres Hjertes, maa ogsaa erkiende,
 at der behøves en Røst, som fra de høie Himle kan sige

---

1) Rom. 1, 20.

2) 1 Mos. 8. 1, 3.

3) 5 Mos. 8. 6, 4.

4) Rom. 2, 15.

hvert Menneſte: Jeg, Herren din Gud, er en nidkier Gud, ſom hiemſøger al Ondſkab¹⁾; og hvo der ſeer, hvorledes Menneſtene fortolke Guds Lov, hvorledes de ſmykke ſig med en udvortes Uſtraffelighed, hvorledes de mene ſig retfærdiggiorte, naar de kunne optælle et Antal af ſaakaldte gode Gierninger, hvormed de mene at kunne beſtaaе i Dommen: han maa vel erkiende, at der behøves en Udlæggelſe af Loven, ſom kan lede Menneſtens Tanker paa den rette Vej, i det den ſiger dem, at hvo ſom holder den ganſke Lov, men ſteder an i eet Bud, er bleven ſkyldig i dem alle²⁾, ſom kan føre Lovens Bud fra det Udvortes ind i Hiertet, ſom kan ſamle alle Lovens Bud i det ene: du ſkal elſte Herren din Gud af dit ganſke Hierte, og din Næſte ſom dig ſelv³⁾. Men i det Sandheden ſaaledes aabenbarer Gud og hans Væſen og hans Lov, aabenbarer den tillige Menneſtets dybe Fordærvelſe; thi, ak! det er en ſorgelig Sandhed, ſom ikke kan eller tør ſkiules, at Synden er indkommen i Verden, at den er trængt igiennem til alle Menneſker, at den i hvert Menneſte har giennemtrængt hans hele naturlige Væſen, har forgiftet hans Tanker og Begieringer, ſom den yttre ſig i hans Ord og Gierninger, og at derfor den ſkrivt, i hvilken Gud har ladet Vidnesbyrdet om Sandheden nedſkrives, bevares og udbredes over al Jorden, indſlutter Alt under Synd⁴⁾. Og Synden er Folkets Fordærvelſe⁵⁾, Syndens Sold er Døden⁶⁾; ikke blot er derved dit Legeme, ſom dine Fædres og dine Brødres og dine Børns, viet til Død og Opløsning, i det Samme det ſaaer Liv, men Dødens

1) 2 Moſ. B. 20, 5.   2) Jak. 2, 10.   3) Matth. 22, 37 ff.

4) Gal. 3, 22.   5) Ordspr. 14, 34.   6) Rom. 6, 23,

Gift trænger ogsaa ind i dit aandelige Væsen, og forstyrrer dets Kræfter, borttager dets Tillid og Ro; Haabets milde Blomster visner for dens Nælde, og i dets Sted henplanter den Frygten — ikke blot den Frygt, som ængstes over de forgængelige Ting, over timelig Næring og Lyst og Roes, men den uhyre Frygt, som ruger i det Inderste, som alle Mennesker føle, de fleste ikke vide at nævne, men som Sandheden giver Navn, Frygten for evig Fortabelse. Vel er der endnu en Rod af Haabet tilbage i Menneskets Hierte, der er en Stemme i vort Indre, som siger, at Gud er naadig og barmhiertig, og forlader Synd. Men hvoraf veed du, at denne Stemme taler Sandhed? Ja, naar du seer, at Gud lader sin Soel opgaae over Onde og Gode, lader regne over Retfærdige og Uretfærdige¹⁾, da fristes du maaskee endog til at troe, at Gud er ligegyldig, som du selv er, at han ikke tilregner Synder; men naar Guds Straffedommes Tordener rulle over Menneskenes Hoveder, naar Jorden stielver under deres Fodder, naar Rædselen vaagner i din Siel, hvoraf veed du da, at din Dvertrædelse er forladt, at din Synd er sliult? O, da maa vel Mennesket, dersom han ikke skal fortoivle, søge en Sandhed, der ikke blot er negtende, men bekræftende, der ikke blot oplyser det Enkelte, men der kan bringe Lys i Menneskets hele Tilværelse herne, i Syndens og Dødens Mørke; og vel ham da, dersom han kan erkiende den Tale for ligesaa troværdig, som den er aldeles værd at annammes, at Christus Jesus er kommen til Verden for at giøre Syndere salige²⁾!

Ja, mine Brødre! dette er dog Summen af den Sandhed,

¹⁾ Matth. 5, 45.

²⁾ 1 Tim. 1, 15.

vi skulde forkynde, at saa har Gud elsket Verden, at han har givet sin Søn den Eenbaarne, paa det hver Den, som troer paa ham, ikke skal fortabes, men have det evige Liv ¹⁾, thi dette er Summen af Det, hvilket Han har forkyndt, hvis Sendebud og Tienere vi ere, om hvem vi med Tillid gientage, hvad han sagde om sig selv, at han var dertil fød, og dertil kommen til Verden, at han skulde vidne om Sandheden. Hermed vidnede vel Herren om sig selv, men sandelig, ogsaa Faderen, som ham udsendte, har vidnet om ham ²⁾; og naar Faderen, som i Ordets høieste Betydning er den Sande ³⁾, Den, som bestaaer, medens Verden omskiftes, som aldrig kan negte sig selv ⁴⁾, Den, af hvem og ved hvem og til hvem alle Ting ere ⁵⁾, som giver alle Tingene deres Sandhed og Virkelighed, uden hvem de adspredes i et blot Skin: da maatte ogsaa Han, der er den evige Faders Herligheds Glands, hans Væfens udtrykte Billede ⁶⁾, der, som Faderens Eenbaarne, er det Ord, i hvilket Faderens Væsen udtaler sig, om hvem det hedder: I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud ⁷⁾ — da maatte Han være det Lys, som oplyser hvert Menneſte, der kommer til Verden ⁸⁾, og han skulde ikke blot vidne om Sandheden, men han kunde ogsaa sige: Jeg er Veien og Sandheden og Livet ⁹⁾.

Men dersom denne Tale synes dunklere, da lader os holde os til Herrens klare Udsagn i vor Text: „Hvo der er af Sandhed, hører min Røst,“ thi dette minder os endnu om en anden Betydning af Ordet Sandhed, som vi ingen-

¹⁾ Joh. 3, 16.   ²⁾ Joh. 5, 37.   ³⁾ 1 Joh. 5, 20.   ⁴⁾ 2 Tim. 2, 13.   ⁵⁾ Rom. 11, 36.   ⁶⁾ Hebr. 1, 3.   ⁷⁾ Joh. 1, 1.   ⁸⁾ Joh. 1, 9.   ⁹⁾ Joh. 14, 6.

lunde bør forbigaae. Ved „Sandhed“ forstaaes i Almindelighed en Erkiendelse af de guddommelige og menneskelige Ting, som de ere i sig selv; men naar den hellige Sanger skildrer Herrens Frelse og Herlighed, som skal fylde Landet, og da siger: Missundhed og Sandhed skulle møde hinanden ¹⁾, naar Herren siger, at de sande Tilbedere skulle tilbede Faderen i Aand og Sandhed ²⁾; naar Apostelen siger, at Lysets Frugt viser sig i al Godhed og Retfærdighed og Sandhed ³⁾: da betegner dette Ord her en Dyd, eller en af de Skikkelser, hvori det gode, rettskafne, Gud behagelige Sindelag viser sig. Sandheden er ikke blot Noget udenfor os, en Gienstand, vi skulle gribe, men den skal ogsaa være en Bessaffenhed ved os selv; er vort Hierte ikke oprigtigt, er der ikke Sandhed i os, da ville vi aldrig kunne erkiende Sandheden, hvor klart og skiont den endog fremstiller sig for os. Og dersom det fordres af ethvert Menneske, at hans Hierte skal være sanddru og oprigtigt, at han skal give Sandheden Magt, erkiende den, og da tale, som det er ham om Hiertet: o m. Br., naar da vi kalde os Hans Tienere, Hans Sendebud, som kom at vidne om Sandheden, som ogsaa paa det Strengeste har vidnet mod alt Hyklerie, al pharisæisk Skromt, mod alle dem, som holde sig nær til Gud med deres Mund, og ære ham med Læberne, medens deres Hierte er langt fra ham ⁴⁾; naar vi kalde os deres Efterfølgere, som paa det Alvorligste advarede mod dem, der have Gudsfrygtigheds Skin, men fornegte dens Kraft ⁵⁾: skulde da ikke vi i Særdeleshed træde frem med et sandt

1) Ps. 85, 11.   2) Joh. 4, 23.   3) Eph. 5, 9.   4) Matth. 14, 8.   5) 2 Tim. 3, 5.

Hierte, i Troens fulde Forvisning¹⁾? skulde ikke vi i Særdeleshed affige det skulte skændige Væsen, ikke omgaaes i Trædskhed, ikke forsalfke Guds Ord, men ved Sandhedens Aabenbarelse anbefale os for alle Mennekers Samvittighed²⁾?

„Jeg har ingen større Glæde end denne, at jeg horer mine Børn vandre i Sandheden³⁾,” sagde den Apostel i sin Alderdom, der i sin Ungdom havde hvilst ved Jesu Bryst. Hvor stor endog Afstanden er mellem hine høie Apostle og os, som nu tiene i hvilken som helst Stilling, dog satte Herren ogsaa mig til en Forstander og Tilsynsmand i sin Kirke. Og naar jeg da seer ud over den Kreds, som blev mig anvist — o! nu vil jeg glemme alle smertelige Erindringer, al den Kummer, som jeg i mine Bonner frembærer for Menighedens Herre; jeg vil takke Gud, at det forundtes mig at skue saa Mange, som vandre lige efter Evangelii Sandhed⁴⁾, saa mange retskafne Arbeidere, som ikke behøve at skamme sig, som retteligen dele Sandheds Ord⁵⁾; og da tør ogsaa jeg vidne, at jeg ikke har større Glæde end den, at jeg seer mine Brødre vandre i Sandheden. Forøger denne min Glæde, J, hvilke vi nu med Tillid, Haab og Kierlighed indvie til det hellige Embede! Vi forene os i alvorlig og inderlig Bøn for Eder, at Sandhedens Aand maa komme til Eder, og veilede Eder til al Sandhed⁶⁾. Ja, o Gud, du hellige Fader! bevar dem i dit Navn, hellige dem i din Sandhed; dit Ord er Sandhed⁷⁾. Amen,

¹⁾ Hebr. 10, 12. ²⁾ 2 Kor. 4, 2. ³⁾ 3 Joh. v. 4. ⁴⁾ Gal. 2, 14.

⁵⁾ 2 Tim. 2, 15. ⁶⁾ Joh. 16, 13. ⁷⁾ Joh. 17, 11. 17.

T i l l æ g.

Tale i det danske Bibelselskab

den 13de Mai 1839.

S Aaret 1814 sammentraadte otte Mænd, besejlede af den Tanke, efter hvad der ti Aar tidligere var begyndt i England, og i Lighed med hvad der siden var skeet i nogle andre Lande, at stifte et Selskab til den hellige Skrifts Udbredelse. De forvissede sig først om, at deres Forslag vilde finde Understøttelse, og den 22de Mai mødte her i Staden en talrig Forsamling med dem. Efterat den Ældste og meest Anseete blandt hine Mænd havde indledet Forhandlingerne ved i en Tale at anbefale Diemedet, tiltraadte de fleste Tilstedeværende det begyndende Samfund som Medlemmer, og man kom overeens om de videre fornødne Skridt. Vor faderlige Konge tilfagde sit Bisald og sin Beskyttelse, og understøttede Sagen med en kongelig Gave; derpaa udsendtes Indbydelsen til alle Rigets Egne. Alleregne kom man os med Belvillie imøde, allevegne erkjendtes Diemedet som velgiørende, Bestræbelserne derfor som hæderlige; i det paafølgende Aar ordnedes Selskabets Bestyrelse, som den siden har bestaaet, og i altid flere Forgreninger udbredte dets Virksomhed sig over hele Landet.

I disse Dage ere altsaa fem og tyve Aar forløbne siden dette Selskabs Stiftelse. I denne Række af Aar har Meget forandret sig. Af de Otte, som først sammentraadte, er kun den, som nu taler, og en nærforbuuden Ven tilbage; af det større Antal, som derefter først overtog Bestyrelsen, kun Fem; og iblandt dem, der bortkaldtes, hvor mange almeenhædrede og dyrebare Navne! I vort Selskabs Aarbøger vil stedse den Mand ihukommes, som i saa lang en Række af Aar indtog Forsædet iblandt os, ligesom han gienuem hele sit lange og virksomme Liv stedse fandtes blandt de Første, hvor det gieldte Fædrelandets Vel, Religionens, Videnskabernes og Konsternes Fremme; og, som i vort Selskab, vil Grev Ernst Henrich Schimmelmanns ædle Navn leve i kiert Miude hos Enhver, der formaaer at agte og elske det Skionne og Gode, og hvem det blev forundt nærmere at kunne skue ind i hans rige Aands, hans fulde Hjertes udtømmelige Væld. Vi tør i denne Time ikke dvæle ved de Mænds Grindring, der her arbejdede ved hans Side, end ikke ved Frederik Münter's, eller Peter Erasmus Müller's, eller Jens Møller's berømte og os alle saa kiære Navne. Vi mindes dem, vi mindes saa mange andre hæderlige Mænd, der tilforn fandtes i vor Kreds, ak! og som forsvandt deraf Een efter den Anden; vi kunde ikke begynde det nye Afsnit i vort Samsunds Aar, uden at skue tilbage, uden med Beemod og Tak at komme dem ihu, der grundlagde det, der elskede det og usfortrødent virkede for det. Men nu skulle vi ikke nedsænke vor Tanke i det Forbigangne, vi skulle, som det sommer sig dem, der endnu ere kaldte til at stræbe og virke, vende Diet til det Nærværende og mod det Tilkommende.

Derfor er det heller ikke vort Selskabs Historie i de forløbne Aar, vi nu skulle fortælle. Nyheden har stedse en tiltrækkende Kraft, og derfor kunde vi ikke vente, have vi ikke ventet, i Tidens Fremgang at finde den samme levende Deeltagelse, som vi fandt ved vort Foretagendes Begyndelse. Nye Formaaler fremstille sig stedse, nye Foretagender kræve Understøttelse af Kraft og af Formue, vi glæde os, at de have fundet den, og kunne ikke beklage os, om end vore Bestræbelser stundom for Diebliffet syntes mere at træde i Skyggen. Men vi ventede, at, naar vort Selskab ufortrødent vedblev i sin stille Virksomhed, da vilde det stedse paany vinde Yndest, da vilde den stedse vedligeholdte Lue stundom opflamme klarere; saaledes er det skeet, saaledes haabe vi det fremdeles; og naar der vare de, som ved vort første Sammentræde forkyndte Selskabet kun en kort Varighed, da see vi det nu, efterat femogtyve Aar ere forløbne, ved enkelte Belgioreres rige Gavnildhed, og — vi tør sige det med Paastjonnelse af deres Fortieneste, som havde den vigtigste Andeel deri — ved omhyggelig og forstandig Forvaltning, saaledes grundfæstet, at vi med al den Sikkerhed, menneffelige Ting kunne have, tør love, at det ogsaa gienem de kommende Slægter vil kunne vedblive at virke til sit Diemeed.

Hvilket er dette? — Der er en hellig Forkyndelse, i hvilken Lys og Liv er bragt, og skal bringes til Menneffens Børn, fra Slægt til Slægt, fra Land til Land; der skal ikke være Tale, ikke Tungemaal, hvori dens Røst jo skal høres, dens Røst skal udgaae over al Jorden, dens Ord til Jorderiges Grændser. I denne Hensigt tilbyde ogsaa vore Samfund deres Tjeneste, at Guds Ord, at Jesu Christi

Evangelium skal træde frem i de Tungemaal, i hvilke det tilforn ikke var hørt. Det er vitterligt, i hvilket Omfang dette allerede er skeet ved disse Selskabers Arbeide; og skiondt Prise nheri tilkommer Andre, skiondt det fornemmelig er hiint mægtige, kundskabsrige og i enhver Henseende saa dygtige Folk, i hvis Skied ogsaa det første Bibelselskab fremstod, som har formaaet at sende Skrivtens hellige Sæd til de fierneste Egne, at lade de hellige Ord lyde i Tungemaal, i hvilke de forhen ikke kiendtes, saa have dog ogsaa vi, efter den saa langt ringere Leilighed, der er os aabnet, stræbt at vinde nogen Andeel i denne Roes. Men hvad der er vort, hvad der er hvort lignende Selskabs nærmeste Formaal, er dette, at den hellige Skrivt maa bevares i levende Berørelse med Folket selv, at den maa udbredes over hele Landet, findes i ethvert Huus, at de Unge tidligen maae lære at agte den som en dyrebar Gave, og de Gamle holde fast ved den som den ædlestes Rigdom. Vi pønsse ikke paa nye Foretagender uden for den os skarpt bestemte Kreds, vi indromme det, at vi fornemmelig sjsfselsætte os med den samme eensformige Gierning, at uddele Bibelen til dem, der begiere den; men derom ere vi forvissede, at ogsaa vore Bestræbelser bidrage til at vedligeholde og forøge Vrefrygten for, Kierligheden til, Fortroligheden med de hellige Skrivter, i hvilke christelig Wiisdoms og Kundskabs Rigdomme ere nedlagte, som ere den eneste faste Regel for al christelig Lære.

Hvor vigtigt dette er, have Nar efter Nar saa mange indsigtsfulde og veltalende Mænd i denne Forsamling skildret fra saa mange Sider, at det kunde synes oversflødigt paany at henvende Opmærksomheden dertil. Men vi tælle ogsaa

dette blandt de gavnlige Frugter, som vor Føreling skal bringe, at Erkiendelsen af, hvad vi have i

Bibelen, eller det skrevne Guds Ord,

stedse fornyes iblandt os. Maaskee er der just i de nærværende Tider særdeles Opsfordring til at bevare Overbeviisningen herom klar og fast, og saaledes tør jeg haabe, at Tilhørerne i disse Dieblikke ville laane Taleren villige Dren, om han endog maa indskrænke sig til at gientage hvad ofte er sagt.

Imod det skrevne sætter man i Almindelighed det levende Ord, og forslaaer da derved det Ord, som fra den Talendes Læber gaaer umiddelbar over i den Hørendes Dre, det mundtlige Ord, som strax tolker Sielens Tanker, Hjertets Følelser, og hvis livsfulde Klang menes mere skikket til igien at vække Tanker og Følelser, end det døde Bogstav, som er ligegyldigt ved, enten det opfattes rigtigt eller ikke, som staaer der ubeværgeligt, og ikke svarer, naar det adspørges. Hvo vilde negte dette mundtlige Ords Kraft? Det var dermed, at Han fremtraadte i Verden, som selv kaldes Ordet, fordi Han er den, som udtaler den evige Faders Væsen, som aabenbarer Faderens Tanker og Raad; medens Han var som Menueste blandt Menneker, drog han omkring og prædikede Guds Riges Evangelium, og da han udsendte sine Vidner, var det ligeledes for at de skulde prædike Evangelium for alle Folkeslag. Da Evangeliet, da Guds Raades Forkyndelse begyndte sit Løb giennem Landene, var altsaa vistnok det mundtlige Ord det første; hvorsomhelst det siden kom hen, var det ikke det skrevne Bogstav, men den levende Prædiken, der først fandt Indgang; og endnu, skiondt deres Embede, der nu kaldes Guds Ords Tienere, er meget forskielligt fra det Grinde, hvori de første

Bidner bleve udsendte, skiondt de ikke skulde lægge en ny Grundvold, men bygge fort paa den, som Propheter og Apostle have lagt, skiondt de ikke heller ere udrustede med de Gaver, med den Aand og Visdom, med den Fasthed og Kraft, med den herovenfra stadfæstede Myndighed, uden hvilke Hine ikke havde kunnet fuldbringe deres store Værk, saa bestaaer Embedet dog ingenlunde blot i at fremlægge eller at forelæse de hellige Skriver, men i at udlægge de hellige Lærdomme, at føre dem ind i Menneskenes Tanke og Hierte og Levnet; Underviisningen i Christendommen er endnu stedse en Prædiken; Gud give den Liv og Kraft!

Men jo visere det er, at der indtil Dagens Ende skal prædikes i Christi Kirke, desto mere paaatrænger sig det Spørgsmaal: hvad skal der prædikes? Thi Christi Kirke kan og skal jo dog ikke ansees som en Foranstaltning, for at enkelte Mænd jævnlig kunde sammenkalde Folket og lære det deres egen Visdom, hvad de selv have udtænkt til Menneskenes Underviisning, Forbedring og Frelse; men det er Christi Lære, der skal høres i den Kirke, der bærer Hans Navn. Dersom Herren endnu var synlig tilstede hos os, ja da havde vi endnu stedse det levende Ords Kilder, til hvilke vi kunde tye; men vi kunne vel her anvende, hvad han sagde til sine første Disciple: det er Eder gavnligt, at jeg gaaer bort; thi dersom han endnu paa den Maade var tilstede, at vi kunde raadspørge ham i ethvert Anliggende, og med det udvortes Dre høre hans Svar, da vilde vor hele Tjeneste kun blive en blind Lydighed, og vi vilde ikke udvikles til den Selvtænkksomhed, den Modenhed, uden hvilken Sandhedens hellige Aand ikke kan finde vore Sieler ret beredte sig til en Volig. Det Samme vilde ogsaa finde Sted

dersom vi endnu kunde sætte os ved Apostilenes Fødder, og lade dem domme al vor Lære med den Myndighed, som med saa fuld Ret tilkom dem. Men efterdi dette ikke kan skee, da vilde al Lærdommen være overladt til sig selv eller til menneskeligt Godtbefindende, dersom der intet Bæld var, hvoraf vi med Sikkerhed kunde øse den kristelige Lære. Skulde altsaa Kristus blive hos de kommende Slægter, skulde hans Lære bevares uforvansket, han selv kiendes som Den, som hvilken han i Ord og Gierninger fremstillede sig, hans Forløsningsværk kiendes i dets virkelige Beskaffenhed og Betydning, da maatte, under den samme Forsorg af den guddommelige Naade, efter hvilken Frelseren selv kom, ogsaa Frelsens Evangelium nedlægges i hellige Skrifter, og disse overantvordes som en ufortabelig Arv fra Slægt til Slægt.

Enhver seer let, at den Overantvordelse, om hvilken vi her tale, er meget forskiellig fra de Overleveringer, af hvilke den Kirke roser sig, som med Uret tiltager sig Navn af den almindelige. I denne er det en Samling af Forfrevter, som skulde være gaaede fra Mund til Mund, eller bevarede ved gammel Bedtægt, og hvilke man vel tillægger apostolisk Oprindelse, men hvorfor Intet kan fremsøres til Vidnesbyrd; eller nye menneskelige Paafund, hvilke man paatrykker Kirkens Stempel, og da overleverer som et Nag for alle følgende Tider. Vi derimod holde os til det skrevne Ord, som altid bliver det samme, og som har den Forjættelse, at Undergangen ikke skal træffe det. Og naar man foreholder os, at vi dog antage just disse Skrifter som hellige efter Kirkens Vidnesbyrd, fordi den har overleveret os dem som saadanne, da kunne vi nu ikke indlade os i

Undersøgelsen om, hvilke Vidnesbyrd, baade fra Kirken og udenfor den, der stadfæste disse Skrivters Ægthed og Troværdighed; men idet vi vel erkjende, at det er ved Overlevering vi have den Samling, hvilken vi kalde vor Kanon, eller vor Regel og Rettesnor, da naaer denne Overlevering op til de ældste christelige Tider; det var dem, der stode Apostlenes Tid nærmest, som af de mange Skrifter, der enten indeholdt Beretninger om Herrens Levnet, eller christelig Lære og Formaning, udvalgte just disse som dem, der havde udvortes og indvortes Vidnesbyrd, at i dem vare de Bisdommens og Kundskabens Skatte nedlagte, af hvilke alle følgende Slægter skulde øse.

Dersom Christus skulde være hele Verdens Lys, dersom hiint store Ord fra den evige Fader: „denne er min Son, den Elskelige, hører ham“ ¹⁾, ikke blot skulde gjælde hine første Vidner, men alle Jordens Slægter, da maatte ogsaa den Skildring af ham, som var fremstillet i disse Skrifter, være tro og noiagtig; da maatte det Vidnesbyrd om ham, som her var bevaret, være tilstrækkeligt og fuldstændigt nemlig saaledes, at det indeholdt, hvad der af Guds Aabenbaring i Christo er Menneffene fornødent at vide til Fred og Frelse. Der ere Granskninger, som ere overladte til Menneffenes egen Eftertanke, deri skulle de stræbe at komme saavidt, som Enhver formaaer efter den ham tilmaalte Kraft; men der ere Sandheder, som ere lige vigtige for den Eenfoldige og den Bise, og disse maae være tilgængelige for Alle. Der ere tusinde Spørgsmaal, som den forstende Menneffeaand kan opfaste; af disse ere der de, hvilke aldrig

1) Math. 17, 5.

besvares, saalænge dette Timelige omtaager vort Blik, og andre, paa hvilke Svaret kan lyde meget forskielligt, uden at derfor Menneskehedens hellige Aenodie er opgivet; men der er Eet, som er fornødent, der er eet stort Spørgsmaal, paa hvilket Mennesket maa kunne finde Svar, dersom hans Liv skal føres til sit Maal; og dersom der kun er Een, som i Ordets høieste Betydning er Menneskenes, er alle Menneskers Veileder, da maa Han ogsaa have Svaret paa dette Spørgsmaal, og ethvert Menneske maa endnu kunne erholde dette Svar fra ham klart og fuldstændigt. Men hvor kunne vi da nu høre det, uden giennem de hellige Skrifter? Thi dersom det Svar, vi høre der, ikke var tilstrækkeligt, dersom vi behøvede en anden Aabenbaring til Grundvold for vor Forstæn og Stræben, for vor Tro og vort Haab: hvor skulde vi da finde den? Skulde vi betroe os til de nye Aabenbaringer, som Sværmere, der sædvanligst først i deres Hovmod bedrage sig selv, og derefter gaae hen at bedrage Andre, foregive at være blevne dem til Deel, og hvormed de tiltage sig at kunne oplyse det Nærværende og Tilkomkommende, de mennekelige og de guddommelige Ting's Dybder? Have de udvortes Bidnesbyrd, hvormed de kunne stadfæste deres Sendelse? Ledfager den Hellige Lands Bidnesbyrd deres Dromme, naar vi søge at føre dem ind i vort Indre? Eller skulde vi erkjende en Myndighed paa Jorden, indsat til at udfylde Manglerne i de hellige Skrifter? Skulde vi indromme, at Christus har oprettet en synlig Throne paa Jorden, og ophøiet en Mand derpaa, Een af vore Lige, og givet ham Herredømmet over de Troendes Sieler, at han skulde tale og dømme i Christi Sted? Eller er denne Myndighed overdragen en Forsamling af Kirkens Forstandere, at

de Troende skulde boie sig for deres Udsagn, som om den Hellige Aand hvilede over dem? Vi ville nu ikke skildre den Throne, der stedse forsøger paa at hæve sig over alle lov-
begrundede Throner paa Jorden, og, om den end intet Andet kan sende, dog sender Spliid og Tvedragt ud over Christenheden; ikke skildre de Forsamlinger, der saa idelig kæmpede mod hinanden, saa ofte havde Baal og Sværd istedetfor Dørbeviisning, Forbandelse istedetfor Velsignelse; men er der nogen Christen, der i sin Samvittighed turde sige: her, i disse Udsagn, vil jeg hvile, hvad disse Menne-
sker talede, vil jeg ansee som om Gud selv talede til mig, og deres Godtbefindende som en guddommelig Lov?

Enten er der for os som Christne ingen tilstrækkelig Anviisning til Sielenes Frelse, eller og maa den være at finde i det Ord, som efter guddommelig Foranstaltning er nedskrevet, ved guddommelig Forsorg er bevaret i de hellige Skrifter, hvilke ere os overantvordede, og hvilke vi igjen overantvorde menige Christne. Og som dette skrevne Ord er tilstrækkeligt til Grundvold for det christelige Liv, der skal udfolde sig i Menighederne, og i enhver Christens Siel og Levnet, saaledes maa det ogsaa have den Tydelighed, der udfordres for at det væsentlige Indhold kan erkiendes af ethvert redeligt Hierte. Vel indromme vi, at der findes Dunkelheder i den hellige Skrift, at dens fuldkomne Ud-
læggelse er en Opgave for alle Tider; derved er det, at Kundskab og Tænkning vedligeholdes blandt de Christne, og at de stedse opfordres til at stræbe videre frem i Erkiendelse; men disse Dunkelheder indhylle ikke Sandhedens egentlige Kierne, den lyser frem i sin uformørkede Glands for Enhver, som har Villie til at see den. Vel vide vi, at ogsaa de

dyrebareste og klareste Udsagn kunne forventes, at vrangte Fortolkninger kunne finde Indgang, og bedaare Mange; men disse afløse hinanden og forsvinde, derimod forbliver Ordet selv uforandret, fordi det er nedskrevet, og med den Skrivt, som ikke udslættes. Saalænge det ligger aabent for alt Folket i Landet, vil ogsaa dets rette Mening i alle dets væsentlige Dele stedse paany trænge frem, og hvad Apostelen kalder Sandhed til Gudfrygtighed vil ikke være skult for Noget, som med redeligt Hierte begierer at kende den. Derfor, hvor man sætter menneskelige Meninger og Betægtter istedetfor Guds Lov og Christi Evangelium, der lader man haant om den hellige Skrivt, tilsidesætter den, eller forbyder endog dens Læsning. Men derfor, da vor Kirkes Fornyere vilde afskaffe de fordærvelige Paafund, og skaffe den christelige Sandhed Erkiendelse, var det et af deres første og vigtigste Foretagender, paany at drage den hellige Skrivt frem, at tolke den i hvert Folks Sprog, og at bringe den i menige Christnes Hænder. Det er i deres Fodspor vi vandre, naar vi yde vor Tjeneste hertil.

Af Alt hvad vi have sagt, følger da ogsaa, at dette skrevne Guds Ord tilkommer den øverste Myndighed til at domme over al Lære, som føres i Kirken, og at afgjøre al kirkelig Meningsforstikkelighed. Vi gientage det, dersom Herren, eller dersom de af Ham bestiftede Apostle endnu vare tilstede iblandt os, ja, da vidste vi, hvem vi skulde raadspørge, hvo der skulde afgjøre al Tvivl; men nu kunne vi alene finde den øverste Regel, den sidste Afgjørelse i det Ord fra Herren og hans Vidner, som er os overantvordet i de hellige Boger. Vel har vor Kirke ogsaa sin skionne Bekiendelse, hvormed den aflægger Vidnesbyrd om,

hvorledes den har opfattet den hellige Skrivt; men til denne
 Bekiendelse holde vi os kun, tør og bør kun holde os, fordi
 vi erkiende, at den stemmer overeens med Skrivten; thi der-
 som der var en Bekiendelse, der stred imod Skrivten, hvor
 turde vi da endnu holde fast ved den? Vor Kirke hviler al-
 deles paa Propheternes og Apostilenes Grundvold, saa at
 Jesus Christus selv er Hovedhiørnesteinen; men paa denne
 Grundvold skal Bygningen stedse vore til et helligt Tempel
 i Herren ¹⁾, og dertil skal Enhver bidrage efter den ham til-
 deelte Evne. Velkommen Enhver, som har Kundskab og
 Indsigt; velkommen Enhver, hvis Læber ere opladte, hvis
 Røst lyder fuldt og klart; i vor Kirke røre Anden sig frit,
 og Ordet være levende og kraftigt; men er der Tale og
 Lære, som ikke stemmer overeens med det skrevne Ord, da
 er der menneskelig Tilfætning og menneskelig Fordreielse, da
 er der Det, som skal affaffes; hvor derimod hiint hellige
 Ord ikke fordømmer, hvorledes turde vi Menneſter der for-
 domme? Vort Christelige Liv skal stedse udvikles, vor Kirkes
 Indretning stedse fuldkommes, og deri gav Herren os Fri-
 hed til at ordne Alt efter Tider og Omſtandigheder. En-
 hver bringe sit Raad, Enhver bidrage hvad han formaaer,
 og efterat Alt er hørt, tilkommer Bestemmelsen den lovlige
 beskikkede Dyrighed. Vorder da Noget bestemt, som ikke har
 sin Grund i Guds Ord, da kan det forandres; strider det
 derimod, da bør det affaffes; men kan Ingen føre noget
 Beviis derimod af den hellige Skrivt, hvilken den øverste
 dømmende Myndighed tilkommer, hvor turde da Noget give
 sin Egenraadighed Samvittighedens hellige Navn? hvor turde

1) Eph. 2, 20, 21.

Nogen negte Lydigbed? Og paa det Enhver, som heri vil kiende sin Pligt, kan have Adgang dertil, give vi ham den hellige Bog ihænde, og sige: randsag i Skrifterne, at du selv kan vide, om hvad der læres og anordnes, stemmer overeens dermed.

Vi have søgt at vise Bigtigheden, Uundværligheden af det skrevne Guds Ord; vi satte det imod det mundtlige Ord, som ideligen forandres, som, jo længere det kommer fra Kilden, desto mere forvansktes, og kan blive til Bytte for al Vilkaarlighed, naar det ikke styres og dømmes af Skrivten. Derimod indrømme vi ikke, at der er en virkelig Modsætning imellem det skrevne Ord og det levende Ord; tværtimod sige vi, at Guds Ord er levende og kraftigt, og skarpe end noget tveegget Sværd, og trænger igiennem, indtil det adskiller baade Siel og Aand, baade Ledemod og Mærv, og dommer over Hiertets Tanker og Raad¹⁾; dette sige vi ogsaa om det skrevne Ord, og hvilken andægtig Læser af Bøgernes Bog vil ikke sige det Samme? Skiondt Herren ikke mere gaaer synlig med os paa Beien, brændte dog ikke vore Hiertes saa ofte i os, naar vi opsløge de hellige Skrifter, og han dersfra talede til os? Er der Nogen iblandt os, som ikke i Livets Tvivl med hiin hellige Sanger har sagt om dette skrevne Ord: dit Ord er en Lygte for min Fod og et Lys paa min Sti²⁾? som ikke i Livets Fristelser, naar han læste disse med hellig Skrivt nedskrevne Advarseler, har sagt: jeg frygter ikke dem, som forfølge mig uden Aarsag, men for dit Ord, Herre! frygter mit Hierte³⁾? som ikke, naar han i Livets bedre Tider læste den hellige Underviis-

¹⁾ Hebr. 4, 13.

²⁾ Ps. 119, 105.

³⁾ B. 161.

ning, har sagt: jeg glæder mig over dit Ord, som Den, der finder et stort Bytte ¹⁾? er der Noget, som har forsøgt at bestaae i de onde Dage, som forgieves har søgt Styrke og Trost i Verdens mange levende Mæster, og da søgt den i de gamle hellige Skrifter, som ikke skulde have sagt: det er min Trost i min Elendighed, at dit Ord holder mig i Live ²⁾? Vi prise vissefælgelig det mundtlige Ord, som forkyn-der Sandhed, Retfærdighed og Fred; men sin Fylde, sin Kraft, sit Liv faaer al christelig Prædiken fra det rette levende Ord, som fordum høretes fra Herrens egne, fra Propheters og Apostles Læber, men som er os bevaret i de gamle, hellige, uforgængelige Skrifter. Fra dem maa al christelig Prædiken gaae ud, til dem maa den føre Tilhø- rerne tilbage.

Men skal Bibelen bruges, da maa den ogsaa være til- stede; og derfor ønske vi, efterhaanden at bringe den i et- hvert christeligt Huus. Kommer den end stundom i uværdige Hænder, da vil den ofte derfra gaae over i værdigere; ligger den end maastee ofte længe som begravet, der kunne dog komme Tider, hvori den gamle Bog tages frem, og Støvet tørres af, og Bogen vorder et Klenodie i Huset.

I femogtyve Aar har vort Selskab arbejdet til dette Maal, og, Gud være lovet! ikke forgieves. Ja, Gud være lovet, som alene giver Væxt til Det, som vi plante og vande, men som ogsaa bruger Arbejdere til sin Tjeneste. Thi Arbejdet skeer under Guds Velsignelse, men ved Men- neskehænder; og med vor Tak til Gud forene vi derfor ogsaa den til Enhver, som understøttede og fremhjælp vort

1) B. 162.   2) B. 50.

Foretagende, og vi anbefale det fremdeles til Medchristnes
 Velvillie. Det er ikke blot Gaver, vi begiere, men Deelta-
 gelse, at vor Forening maa vorde et virksomt Middel til,
 at Guds Ord agtes, kiendes, troes, følges, og udbreder sine
 saliggjørende Virkninger allevegne. Naar atter et saadant
 Tidrum er forgangent, taler en Anden i Selskabets For-
 samling. Maatte han da endnu finde det i Liv og Kraft,
 og maatte der være venlig Erindring tilbage af dem, der
 stiftede det! Dog, ikke os, men dit Navn, Herre, giv Vre ¹⁾!
 lad der være Bessignelse over vore Foretagender, lad dit
 Ord udsendes indtil Landets, indtil Jorderiges Grændser,
 og da udrette Det, hvortil det sendes!

---

1) Ps. 115, 1.

